

FALEŠNÉ HRANICE

Akce „KÁMEN“ 1948–1951

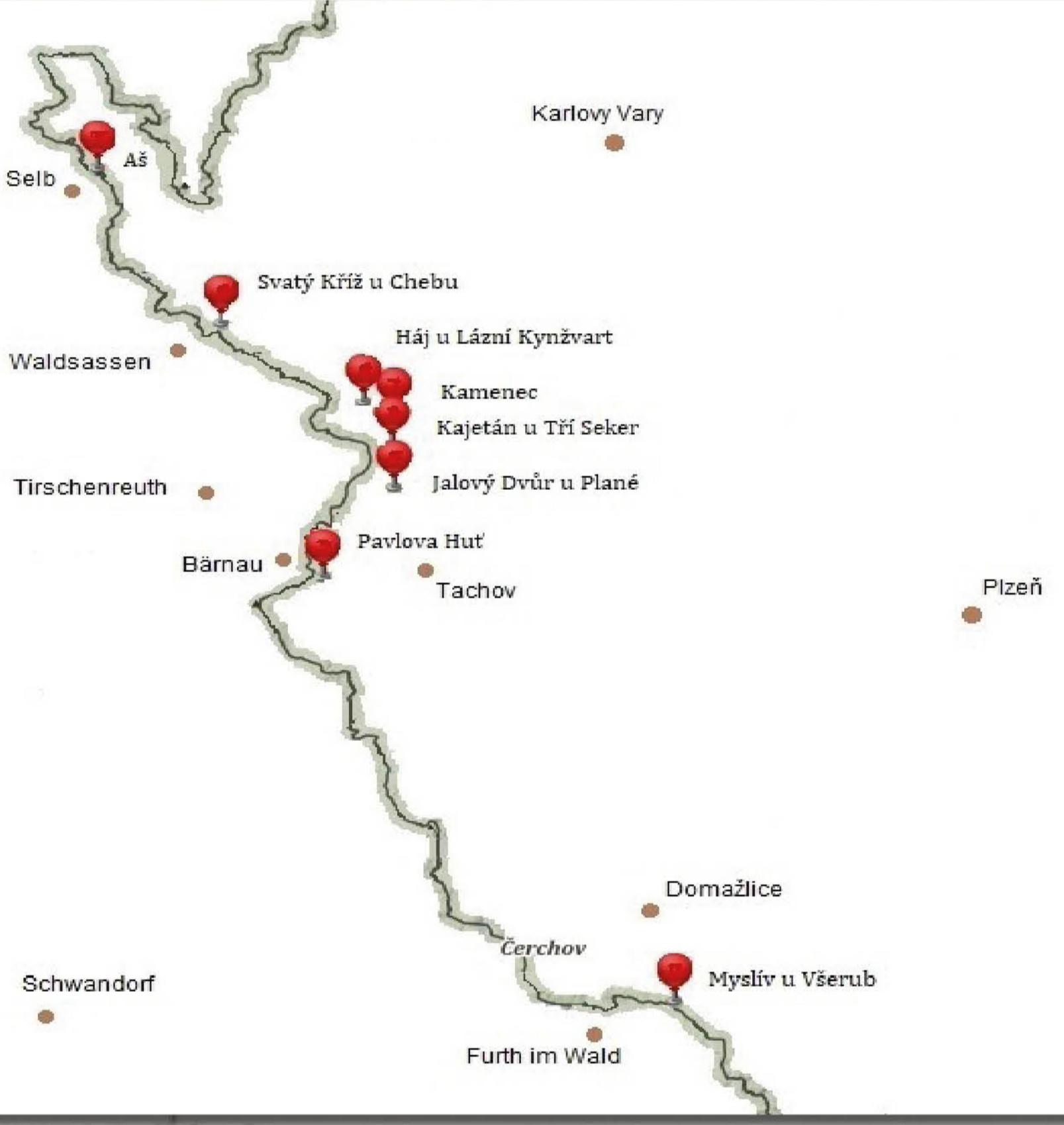
Past na uprchlíky z komunistického Československa

V letech 1948 až 1951 útvary zpravodajského a státně bezpečnostního aparátu ministerstva vnitra vytvářely na řadě míst v západním pohraničí domnělé státní hranice s falešnými německými celnicemi a úřadovnami americké vojenské kontrarozvědky.

Nešlo o náhody, ale o důkladně promyšlené léčky „ušíte“ na míru

V naaranžovaných kancelářích visely portréty prezidentů Roosevelt a Trumana, nechyběla ani americká vlajka. Příchozím, kteří byli k útěku často pod hrozbou zatčení vyprovokováni, ať už z důvodů politických nebo majetkových, byly nabízeny americké cigarety a nápoje, děti dostávaly švýcarskou čokoládu.

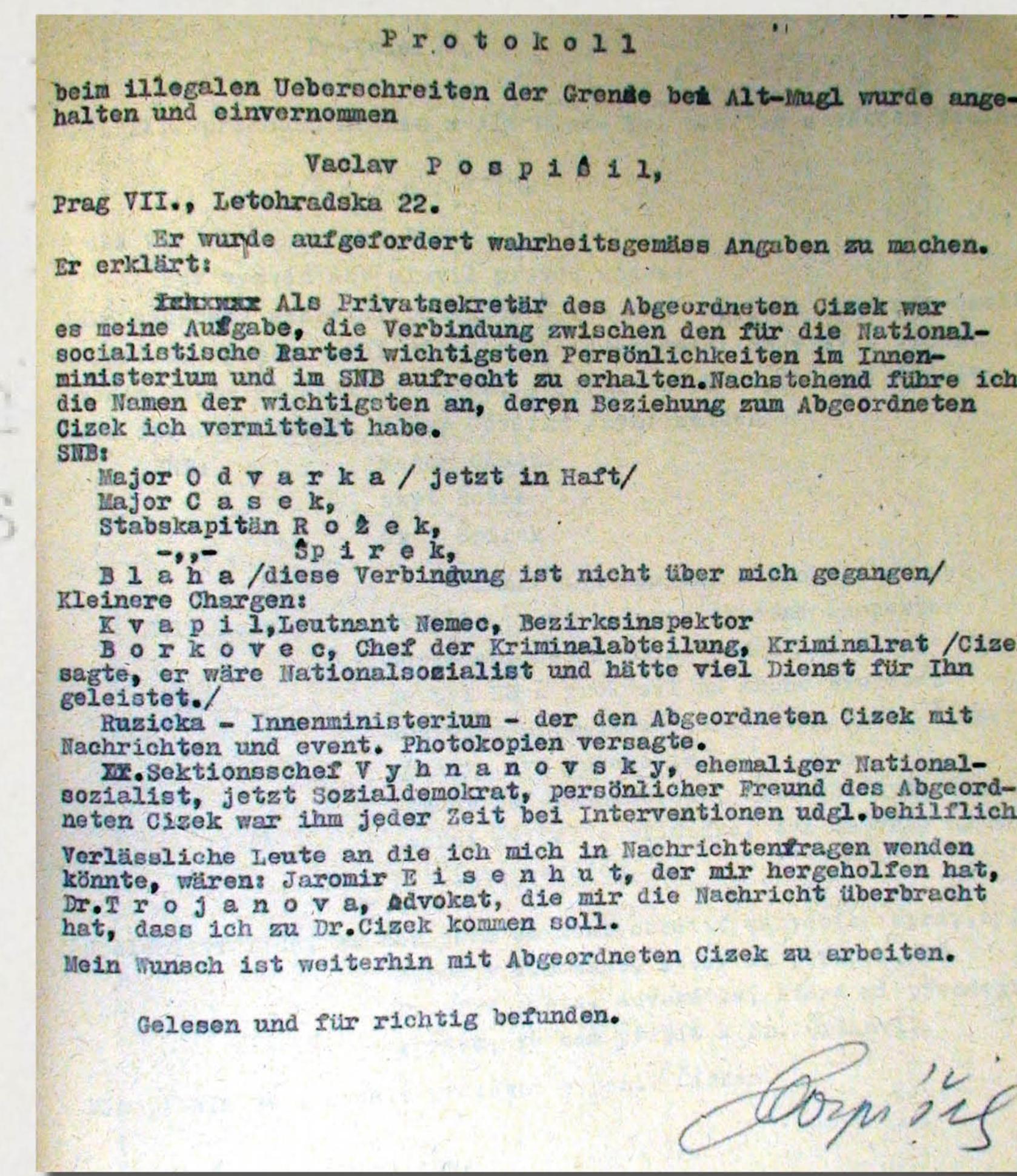
Přehled všech dosud zdokumentovaných lokalit využívaných na československo-bavorské hranici v letech 1948 až 1951, kterými vedla falešná hranice.

Protokoly byly sepisovány v cizích jazycích

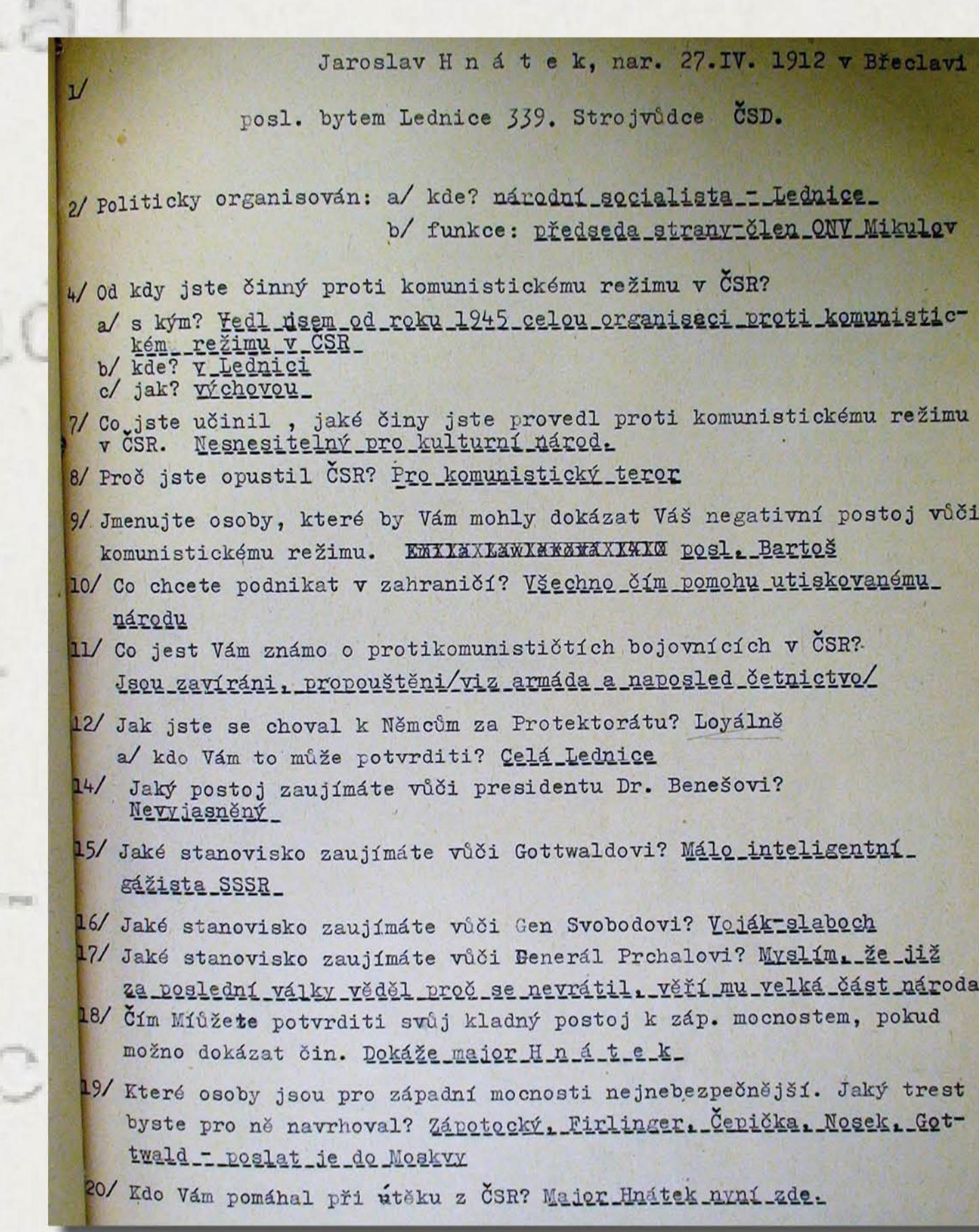
Uprchlíci se mylně domněvali, že jsou již v americké kontrolní zóně v Německu, a tak ochotně vypovídali o svém smýšlení. Často jmenovali i své přátele nebo příbuzné, kteří by rádi spolupracovali s americkou tajnou službou.

Přísně utajované a nezá-konné provokace s využitím metody „Kámen“

Smyslem podvodu bylo přesvědčit oběti, že jsou pod ochranou amerických úřadů v bezpečí. V budově falešné německé celnice se pohybovali příslušníci Státní bezpečnosti ve vy-půjčených uniformách U. S. Army a předem vytypované uprchlíky vyslýchali.

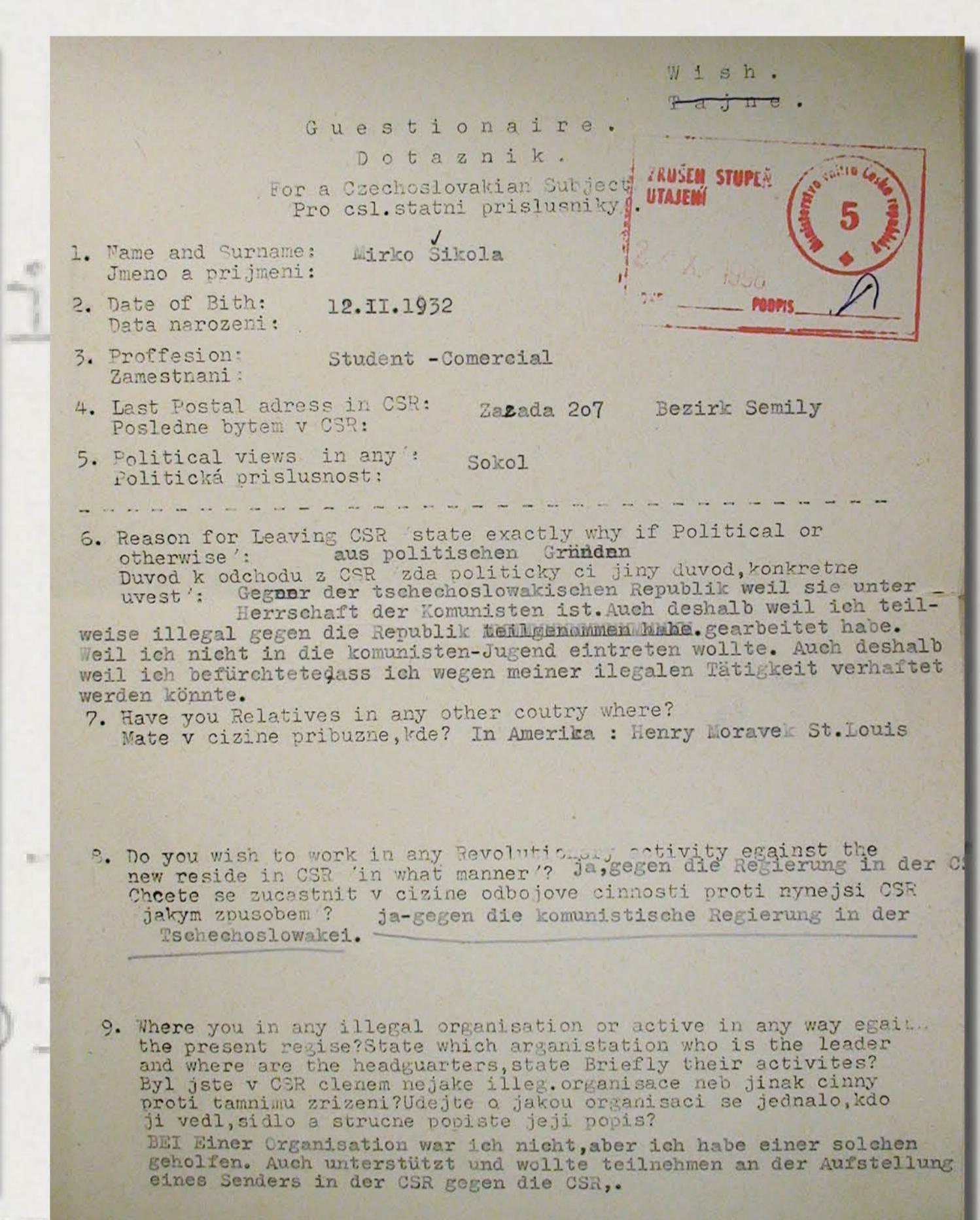
Protokol sepsaný v noci z 5. na 6. května 1948 v budově falešné německé celnice v obci Haje nedaleko Lázní Kynžvart.

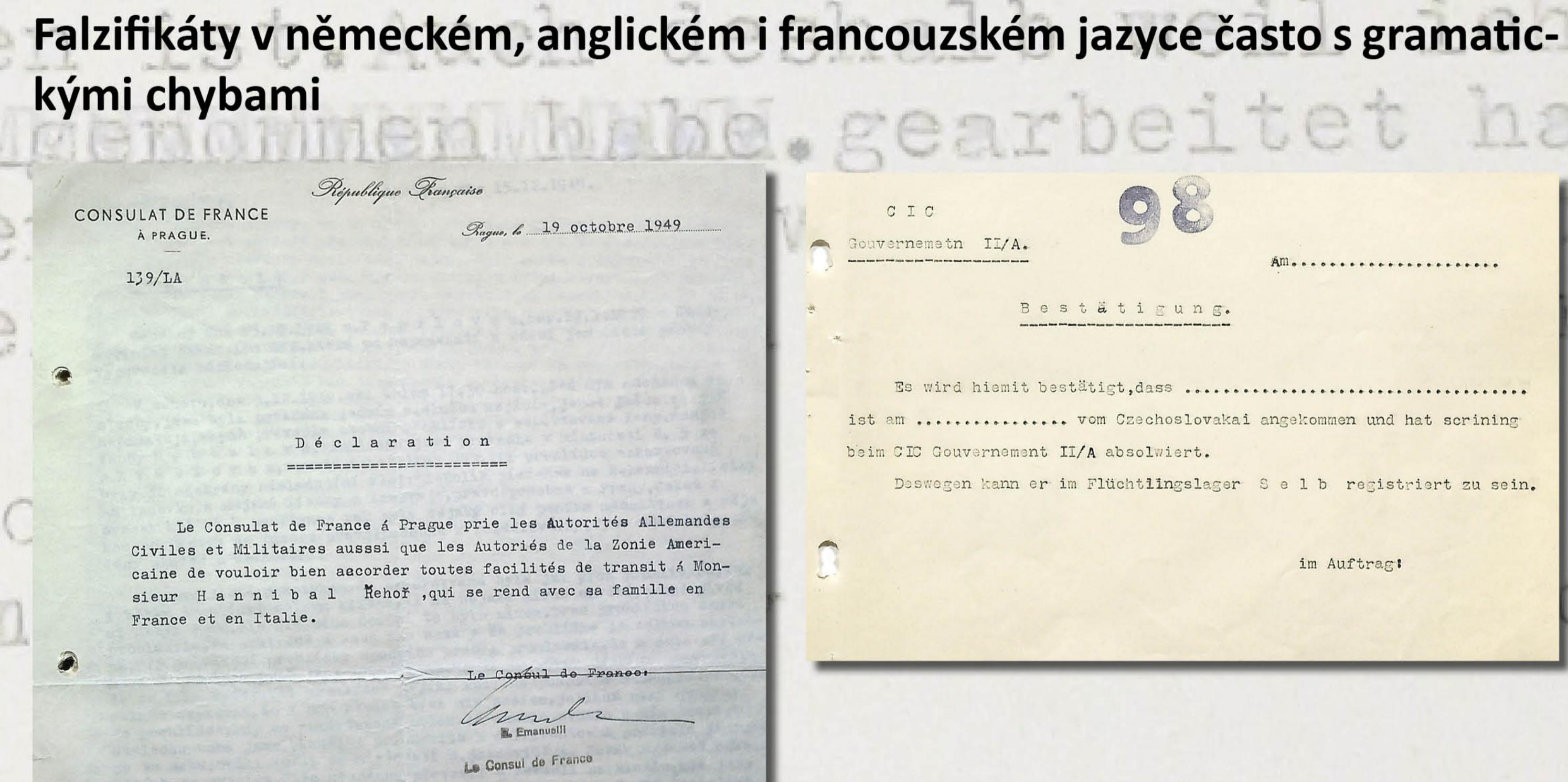
Dotazník vyplňný v noci z 5. na 6. května 1948 v budově falešné německé celnice v obci Haje nedaleko Lázní Kynžvart.

Existovaly různé formy dotazníků

Předání „zpět“ československým bezpečnostním složkám se odehrávalo podle předem připravených scénářů. Uprchlíci byli často považováni za komunisty nebo špiony, kteří musí být vráceni zpět. Některé oběti byly přesvědčeny, že zabloudily, jiné se do konce života domnívaly, že byly z německého území uneseny.

Dotazník vyplňný v noci z 7. na 8. prosince 1948 v budově falešné německé celnice ve Svatém Kříži u Chebu.

Falzifikáty v německém, anglickém i francouzském jazyce často s gramatickými chybami

Tresty za neuskutečněné přechody hranic a za vyzrazení údajných státních tajemství falešným americkým důstojníkům byly různé, zmanipulované soudy nešetřily ani tresty odnětí svobody na doživotí.

Falešné hranice a budovy falešných německých celnic

Svatý Kříž u Chebu

Jalový Dvůr u Plané

Hráz rybníka Kajetán nedaleko Tří Seker

Pavlova Huť nedaleko Tachova

Přehled detailně popsaných případů obětí akci „Kámen“, organizovaných zpravodajským a státně bezpečnostním aparátom ministerstva vnitra v letech 1948–1951.

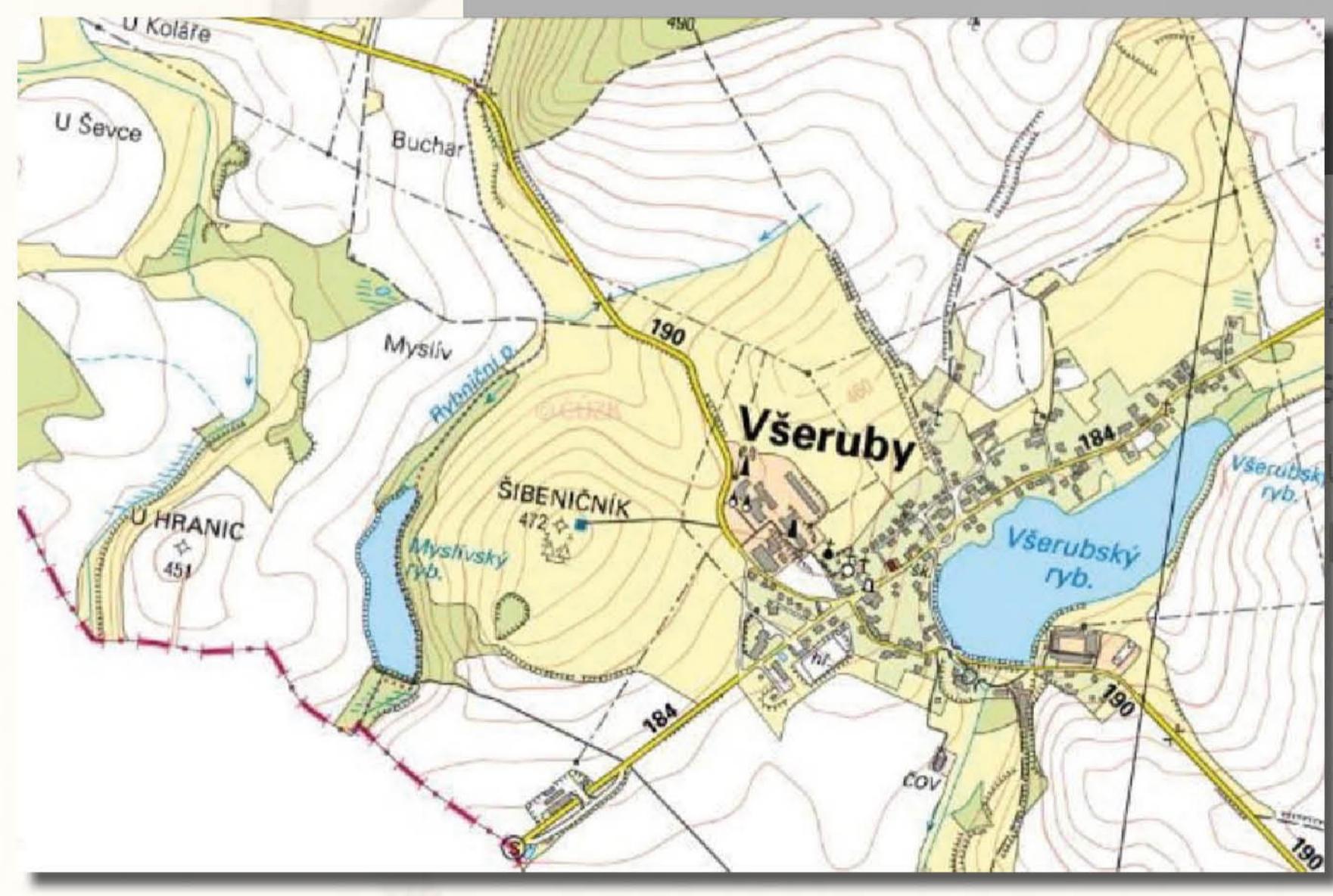
Tato výstava Společnosti pro výzkum zločinů komunismu vznikla za podpory Plzeňského kraje, města Klatovy, města Kdyně, městyse Všeruby, obce Tři Sekery a soukromých dárců.

PLZEŇSKÝ KRAJ

Začátek – akce „Jonny“ Myslív u Všerub 23. dubna 1948

Příběh rodiny Jana Prošvice

Zpravodajská centrála ministerstva vnitra naplánovala na Všerubsku minimálně pět provokačních akcí typu „Kámen“. Vše probíhalo v úzké spolupráci s Oblastní úřadovnou StB v Klatovech, Okresním velitelstvím SNB Domažlice a Velitelstvím stanice SNB ve Všerubech.

Prvních akcí uskutečněných v dubnu 1948 se musel na přímý rozkaz Evžena Abrahamoviče z Prahy zúčastnit nejen Stanislav Liška (na fotografii, vystupoval v roli falešného převaděče) z pozice velitele všerubské stanice SNB, ale i jeho podřízení, kteří dostali za úkol hrát německé pohraničníky.

Dodatek k T.P. 625/48.
Václav Illegální přechod do Německa.

František Hejný, spolupracovník StB krycím jménem „Jonny“ (odtud název akce viz fotografie), se nabídl jako řidič a znalec pohraničí. V rámci této akce se napojil na Josefa Janouška z Prahy, který žil v domnění, že chystané ilegální přechody v prostoru Všerub bude mít jako organizátor pod kontrolou.

Od roku 1950 – 1965 národní pošta

Elektro-Praga Hlinsko

Hráz Myslívského rybníka jako falešná česko-německá hranice

Pro každou akci byli vybráni dva příslušníci stanice SNB, kteří měli za úkol na druhém konci hráze Myslívského rybníka (na fotografii vlevo pohledem z „Němcka“) zastavit „převedené“ osoby zvoláním Halt! a dovést je na falešnou německou celnici v pronajatém domku na okraji vesničky Myslív (Schneiderhof).

V neobydleném domku (na obrázku vpravo nahoře) v dnes již zaniklé česko-německé vesničce Myslív byla nařizována úřadovna amerického důstojníka, který za přítomnosti civilní osoby v roli tlumočníka (ve skutečnosti příslušník StB) uprchlíky zpovídal.

První uprchlíky, továrníka Jana Prošvice s manželkou a dvěma dětmi, zakladatele společnosti ESA (od roku 1960 ETA), vyzvedl Stanislav Liška v hotelu Modrá hvězda ve večerních hodinách 23. dubna 1948. Odvezl je do Všerub a poté pěšky dovezl k falešné závorce na hrázi Myslívského rybníka. Dvě mladší děti, Eva a Jan, měly být podle plánu dopraveny do Německa později pomocí Československého červeného kříže.

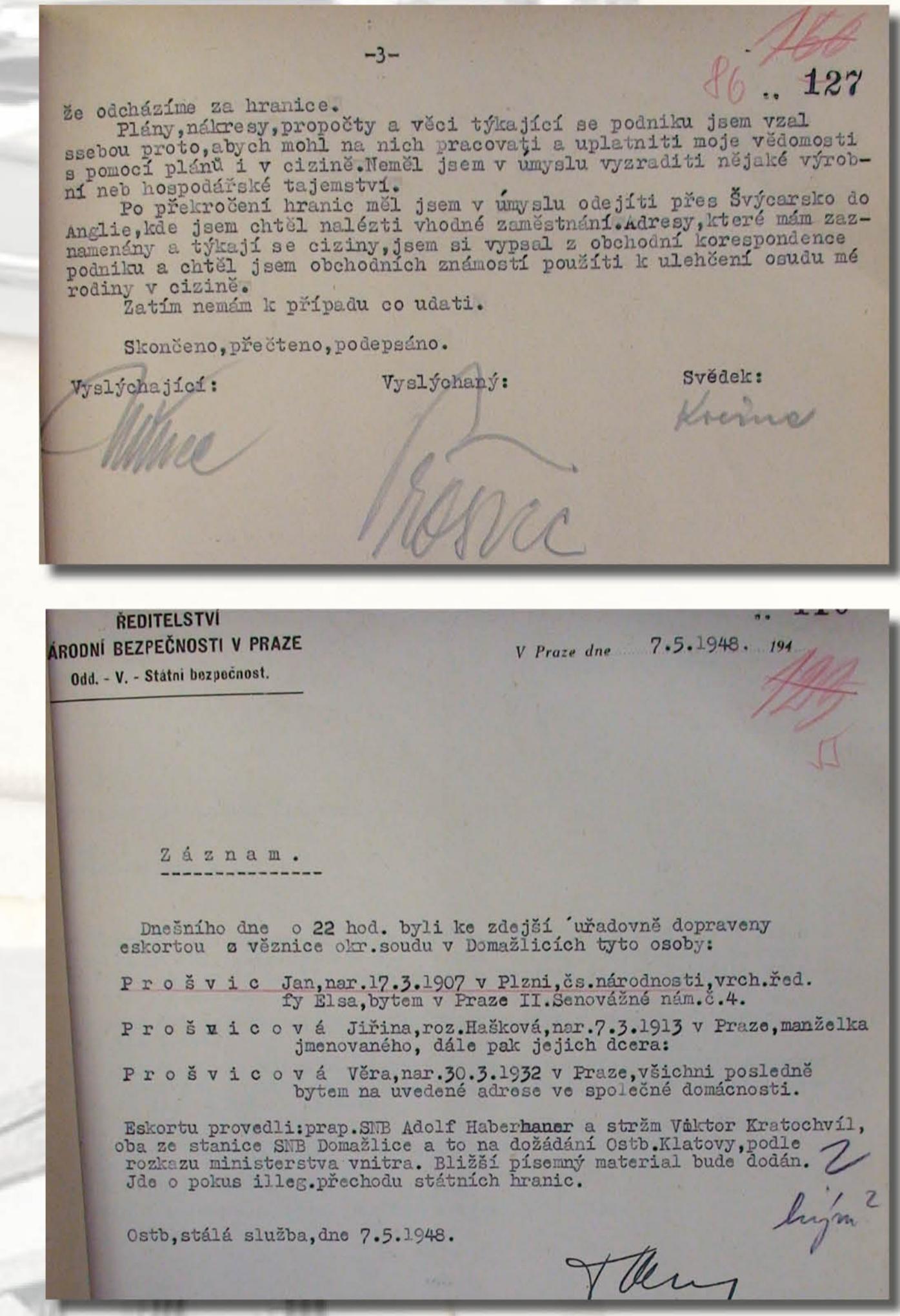
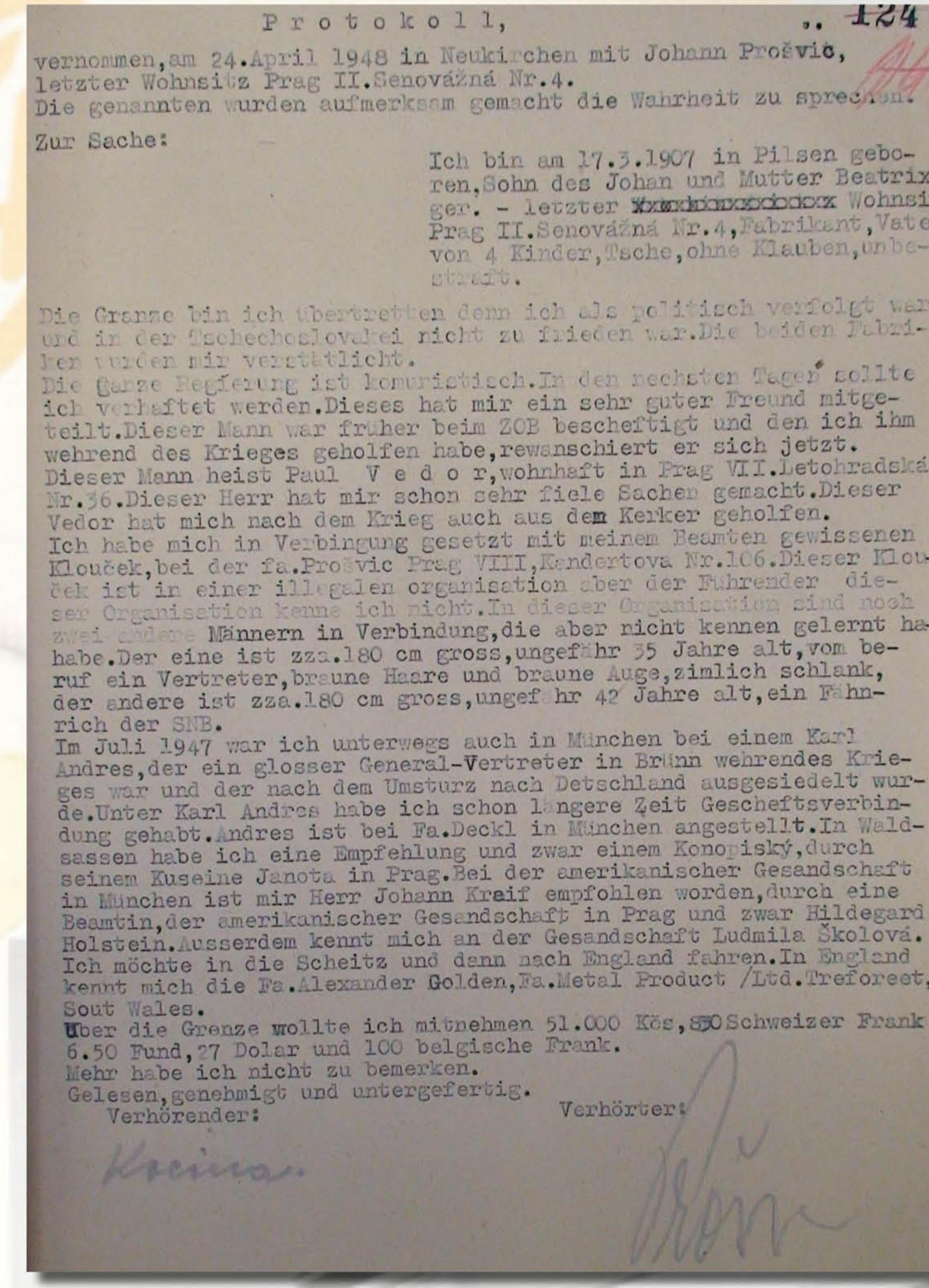
Po velmi úmorné cestě dorazili vyčerpaní Prošvicovi okolo půlnoci konečně na zdánlivě bezpečné místo – německou celnici, která však byla falešná (na fotografiích letecký pohled na toto místo tehdy a dnes).

Po nočním přechodu fingovaných hranic následoval výslech a teprve poté zatčení

V domku vybaveném ve stylu německé celnice na okraji vesničky Myslív byl s Janem Prošvicem sepsán protokol v němčině (na fotografii výše). Všem bylo řečeno, že se nacházejí v bavorském městečku Neukirchen beim Heiligen Blut, což svým podpisem stvrdil vyslýchající orgán v civilu Karel Kocina.

Po sepsání protokolu následoval odvoz do Všerub a teprve tam byli Prošvicovi pro „překročení státní hranice“ zatčeni. Této noc byl na Velitelství stanice SNB ve Všerubech sepsán s Prošvicem druhý a mnohem podrobnější protokol (úryvek na druhé fotografii), který byl podepsán příslušníky Oblastní úřadovny StB Klatovy – Jaroslavem Němcem a opět Karlem Kocinou!

Nejstarší šestnáctiletá Věra byla uvězněna s rodiči v Domažlicích, mladší Jan si směli vyzvednout příbuzní. Manželům Prošvicovým byl zabaven veškerý majetek i nemovitý majetek. Vlastnické právo na jejich vilu ve Vonoklasech bylo v září 1949 vloženo pozdějšímu prezidentovi Antonínu Zápočkovi a jeho manželce. Jan Prošvic přišel i o již dříve znárodněné podniky.

Rodina se rozpadla, aby se po letech dala znovu dohromady

Zatímco se Janu Prošvicovi 27. dubna 1949 podařilo uprchnout z tábora nucených prací a úspěšně překročit hranice, manželka se čtyřmi dětmi (na fotografiích s Věrou, Janou, Evou a nejmladším Janem) zůstala v Československu. Žila v těžkých podmínkách v domku bez topení, záchodu a tekoucí vody. Nemohla najít práci. V červenci 1949 se podařilo uprchnout nejstarší dcere Věře.

Tatínek [na fotografii vpravo dole, Tenerife 1973] by měl určitě z toho velkou radost, to, co kdysi začal, že to pokračuje už 70 let. Byla jsem v roce 1963 v Anglii v jeho továrně „RIMA“, kde tenkrát vyráběl kontaktní grily, které mám doma dodnes, stojací helmy na sušení vlasů, elektrické nože, elektrická kamínka, radiátory, holící strojky a další. Později prodal svou firmu americké firmě Sunbeam.

Dohromady s manželem a synem se vrátili do Československa. Po válce se vrátili do Všerub a založili tam malou výrobu vysavačů, které se během krátké doby staly

Svatba Evy Prošvicové (provdané Pokorné) ve Velké Británii
14. prosince 1968. Zleva: sestra Věra, bratr Jan, manžel Věry, Jiřina Prošvicová, manžel Evy, nevěsta Eva, Jan Prošvic.

Další oběti a útěk rodiny Karla Zavadila

Myslív u Všerub 28. a 30. dubna 1948

Na Všerubsku se podařilo odhalit celkem devět obětí

Dne 28. 4. 1948, pár dní po zatčení Prošvicových, se na falešné hranici na jihozápadním okraji Všerub ocitli také členové Československé strany národně socialistické Karel Doutnáč s Otto Slavíkem a o dva dny později manželé Oldřich a Ludmila Maláčovi. Na rozdíl od majetkového případu Jana Prošvice byli ostatní vlákáni do léčky z čistě politických důvodů. Poslední odhalenou obětí se stal bývalý poslanec Karel Procházka, který falešnou hranici na hrázi Myslívského rybníka překročil o půl roku později.

Pohled na malebnou vesničku Všeruby (německy Neumark) téměř na státní hranici, vzdálenou přibližně 7 km od Kdyně. V pozadí vlevo je patrné bavorské městečko Eschlkam. Falešná německá celnice s naaranžovanou úřadovnou CIC se na jaře 1948 nacházela napravo na okraji nedaleké česko-německé vesničky Myslív (Schneiderhof).

250
30

právý den jsem sel do práce a ježto jsem ovládnuocen, násil jsem se k lekári. Poštou k tomuto lekári jsem potkal Janouška ještě s jedním neznámým pánem a Janoušek posunkem mně dal znamení, že by se mnou rád mluví. Sel jsem tu proto naproti a Janoušek mně řekl, chci-li odejet za hranice mých se připravil a k němu přišel do bytu. Ještě týž den dopoledne jsem odešel k Janouškoví do bytu, kde jsem se setkal také s Doutnáčem. Po chvíli přišel tam ještě mně neznámý, pouze pod jménem Džony a čekali jsme společně na Janouška. Mato jsem viděl, že Džony dal Janouškoví nějaký falešný osobní průkaz na jaké jméno nevím, ani nemohu přesně vědět i o jakém průkaz se jedná. Mato jsem slyšel, že Janoušek telefonoval nějakému továrníkovi o uato a byla mezi nimi ujednána schůzka na 14.00 hod. u Anděla. Ježto auto nepři jízdělo sedl jsem si všichni do automatu na proti u Anděla, kde jsme pojedli. Asi kolem 14.30 hod. přijelo nemá dodávkové auto, sedoželené, zn. Tatra, ev. číslo neznám. Mato Janoušek nasedl do auta, přezkoušel v jakém jest stavu a zda jest delší jízdy schopné a odejel od Anděla as 200 m, kde na nás čekal. Mezi tím my jsme auto Janouška dostihli a nasedli a ještě ve společnosti Džonyho jsme jeli směrem na Lziny. Zde cestu jsme němeli žádného defektu, ale když jsme přijízděli k Lzini, motor u auta počal vlněchávat a proto jsme museli zajet do nejbližší autosprávkárny. Janoušek nechal auto prohlédnouti, ale bylo mu jedním mechanikem receno, že auto není dalsí jízdy schopné a ze tam musí vůz nechat a ze oprava potrvá as 1+ dnu. Lzni sehnal Janoušek autodrožku, která nas odvezla do Ldyně. Odkud jsem zjistil vyplatil Janoušek autodrožkáři as 1.000 Kčs. Ve Ldyni jsme všichni odešli do hotelu Ládrá. Vezdza byli jsme ubytováni v pokoji č. 1. Z celého jednání jsem viděl, že Janoušek se velice dobre znal se synem hoteliera i s ním samotným. Povečeří jsme s Doutnáčem a Janouškem ulehli, mezitím co Džony zůstal v restaurační místnosti. Po nějaké chvíli přišel do našeho pokoje žádal Janouška o nějaké drobné peníze, kterých potřeboval ku hře karet. Podotýkám, že jsem nikdy nebyl přítomen rozhovoru mezi Janouškem a hotelierem. Asi ve 3 hodinu nás Janoušek s Džonym vzbudili a loučili se s námi. Ráno k nám přišla žena majitele hotelu a sdělila nám, že praporčík SMB pro nás přijede as v 9 hod. večer. Mezi tím dnem nás navštívil rodina hoteliera a v 9 hodin večer, t. j. v 21.00 hod přišel pro nás v doprovodu dcery hoteliera jmenovaný praporčík SMB. Praporčík nas poučil jak se mít chovati v případě kontroly hliadkou SMB. Poslal nas kupředu aby nasunuti do auta nebozo příliš napadlo. Zavezl nás do Všerub, kde jsme vystoupili v nějakém dvoře. Pak jsme se odebrali pod vedením praporčíka SMB směrem ke státní hranici. Praporčík nas vedl všechny mimo všechny vedl většinou polmi. As po 20 minutách chůze přišli jsme k hraniční závore, kde se s námi praporčík rozloučil a řekl, že za závourou jsme v Německu. Dle jeho řeči měli jsme přijít k osvětlenému domu, kde mela být americká pohraniční stráž. Po rozloučení s praporčíkem uslyšeli jsme as 30 kroků a narezili jsme na německou pohraniční stráž, která nás odvedla k praporčíkem označenému č. mu. Zde byl přítomen poručík americké armády a nějaký muž, oblečen v civilním oblevu. Pravděpodobně to byl tlumočník. Tito nejprve vyslechli Doutnáče, zatím co já jsem čekal za dveřmi, takže jsem slyšel celý rozhovor. Při mém vyslechu udal jsem jen to, co jsem slyšel při výslechu Doutnáče. Po výslechu odvedli nás k muži, oblečení v německých uniformách ke hraniční závore, kde nás předali klíče SMB. Tento jmen byli předvedeni na stanici SMB do Všerub.

Protokol sepsaný s Otto Slavíkem 4. května 1948 ve věznici okresního soudu v Domažlicích za přítomnosti příslušníků StB Klatovy. Popisuje kázání Klaši učebnou říčky v káznici.

Spolupracovník StB František Hejný, krycím jménem „Jonny“, nespustil z Josefa Janouška oči. Ten se však dozvěděl o nepodařeném přechodu rodiny Jana Prošvice a stihl varovat alespoň čtyřčlennou rodinu JUDr. Karla Zavadila, která 30. dubna 1948 také čekala v hotelu Modrá hyžda.

Po příjezdu do Kdyně jsem v hotelu Modrá hvězda vyhledal doktora Zavadila, kterého jsem zpravil o stavu věci, tj. že osoby, které jsme posílali přes hranice, byly zadrženy. S uvedeným doktorem jsme se dohodli, že okamžitě odjede z Kdyně směrem na Klatovy a že se ještě večer setkáme v hotelu Bílá růže nebo že tam zavolají telefonicky.

Protokol srovnávání s Josefem Janouškem na OÚISTB Klatovy 25. 5. 1948

Obelhaný organizátor Josef Janoušek (*1920) se nakonec sám stal obětí intrik zpravodajské centrály ministerstva vnitra. Byl zadržen při útěku na přechodu slo

1887

vensko-rakouských hranic.

Oblastní úřadovna státní bezpečnosti
v Praze.

Stálá služba.

V Praze dne .....

Dále napsaná zpráva:

Cíl telegramu: 461

Datum a hodina : ..... 11.5.48 - 18.45

Došlo od koho - předáno komu : ..... Klatovy

Text zprávy :

+ S SNB OBLV KLATOVY 203 12/5 1745 .=

LASTNI URADOVNA STATNI BEZPECNOSTI PRAHA .=

C : DOUTNAC KAREL A SLAVIK OTTO -

TCENI - ESKORTA .=

DPOVED K CJ . 26933 , 26934 ZE DNE 12.5.1948 .=

TAMNIMU DOTAZU SDELUJI TOTO : ESKORTA DOUTNACE

NA C HACEK / A SLAVIKA BYLA NARIZENA MIN

ITRA - UTVAREM 701 A . MATERIAL DODA UTVAR A VYSLECHY

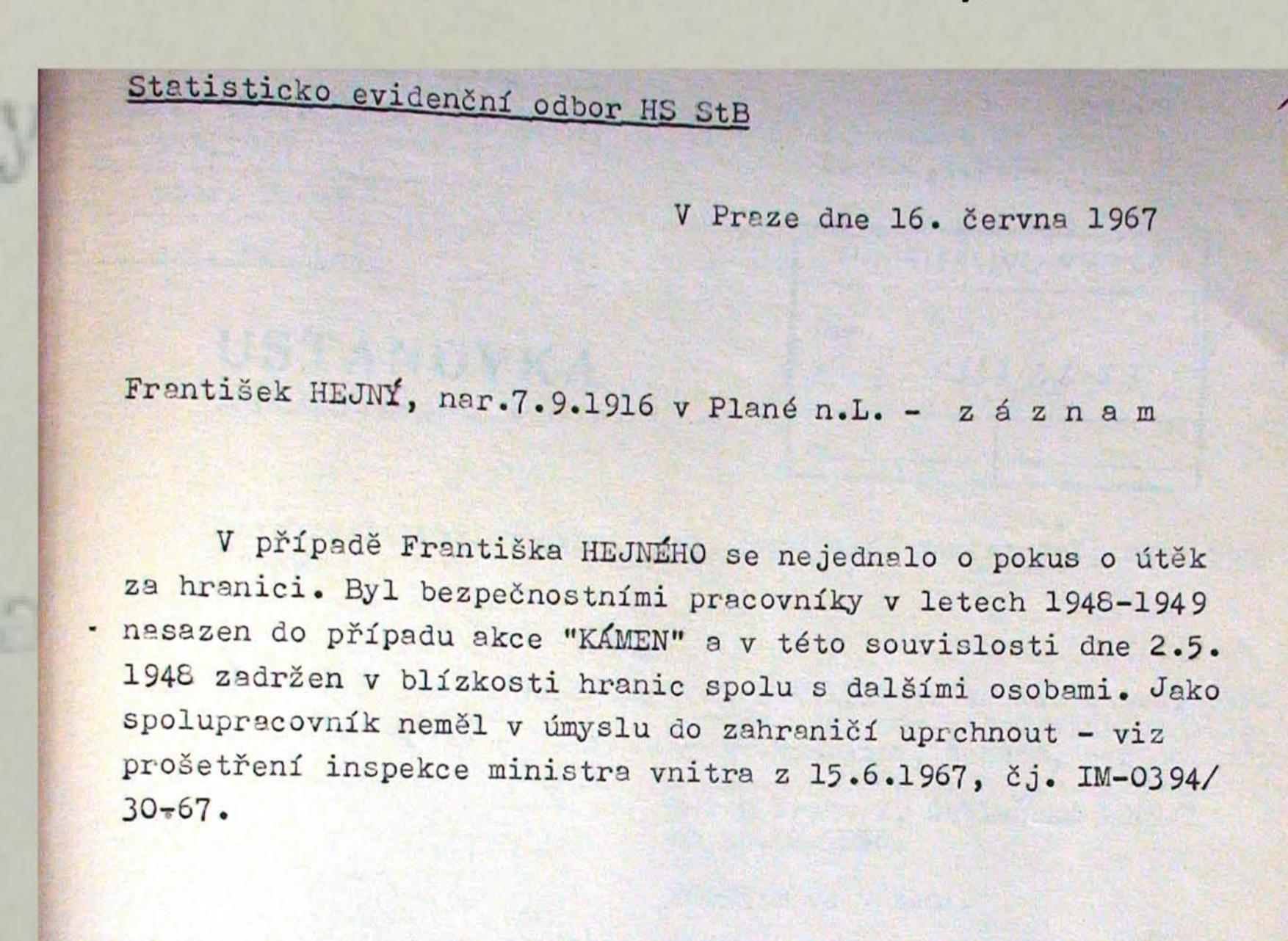
EDTE JEN S JEJICH SOUHLASEM . V DANEM PRIPADE JEST MOZNO

OBRATITI NA REFERENTA - EVZENA - . ZATIM SAMI VYSLECH

ROVADE JTE .=

LASTNI URADOVNA STATNI BEZPECNOSTI - REFERAT Z -

11.5.48 - 12.5.1948

Dálnopisná zpráva z Oblastní úřadovny StB v Klatovech zaslaná do Prahy 12. května 1948 s informací, kdo zařízení obětí akce nařídil a dále vyřizuje. V případě referenta „Evžena“ se jednalo o Evžena Abrahamoviče ze zpravodajské centrály ministerstva vnitra, pozdějšího Velitelství StB s krycím ná-

V noci na 1. května 1948 byl s bývalým zpravodajským důstojníkem JUDr. Oldřichem Maláčem (na fotografii, prošel zpravodajskými kurzy v USA i v Anglii) sepsán protokol v angličtině (na fotografii). Za vyzrazení tajných informací (popsal mj. organizační strukturu ministerstva vnitra) „cizí“ moci a za neuskutečněný přechod hranic byl odsouzen k 15 letům těžkého žaláře.

<u>Security</u>   III. Dpt.: chief: gen. František Zanda deputy: Jindřich Veselý   Intelligence   III/A. chief: Jindřich Veselý deputy: major Bedřich Robomý   Defensive Dpt: Dr Blažek, chief (so called internal security)   Dr Müller, Ripa <u>Höglberg</u> (Russia)   Offensive (external security)   Dr Zdeněk Toman (on sick leave, actual renamed) now Dr Wehle   Gindlbar   Dr Vavřík (?)   Dr Munk (now in Washin- gton)   Chief Coding Dpt.   Smidák (Russia)   Technical Dpt. Under Veselý   Peleška (e.p.)   Simek (N. S.)   Walter

V trestní věci kolků prosto.

Překlad

Zpráva

JUDr. THEODOR DONNER,
stálý přísežný soudní tlumočník
jazyka italského a anglického pro překlady
do jazyka českého, německého a zátt
PRAHA XVI., Na Provazníci 1872.

1. května 1948 0.4.30

96

Následující osoby byly zadrženy německou pohraniční kontrolou
a přivedeny do úřadovny SIC v Neukirchen : Dr. Oldřich Maláč a jeho
manželka Ludmila Maláčová, bytem Praha VII., Kamenická 1.

Dr. Maláč udal toto :

Byl jsem zaměstnán v českém ministerstvu vnitra v Londýně
v odd. pro politiku a bezpečnost, jehož přednostou byl generál Bartík.

Zde jsem se také seznámil s majorem Katkem, který byl později
náčelníkem americké misce v Praze. Když jsem se vrátil do Prahy
v květnu 1945 byl jsem tajemníkem plukovníka Bartíka. V lednu
1946 byl plukovník Bartík zbaven svého místa a má práce ve funkci
jeho tajemníka skončila. Byl jsem přeložen na podřadnější místo
zpravodajského oddělení ministerstva vnitra, kde jsem nominelně
stále byl zaměstnán. Má práce spočívala ve věcech menší důležitosti,
ale setrval jsem na svém místě na žádost mého býv. nadřízeného
a na žádost lidí z národně socialistické strany, zejména ministra
Drtiny a jiných vedoucích členů strany/: poslanec Hora, taj. Dr. Ženkla
Ambrož a ostatní členové bezpečnostního výboru, jehož schůze jsem
pravidelně navštěvoval. Vyracoval jsem několik zpráv a elabor-

První strana úředního překladu protokolu sepsaného s Maláčovými v Myslív

Býl 1. máj. Z okna vidíme dlegerické vozy sjíždějící u svávzející halu do Kyně k májovým oslavám. Pojednou vidíme, jak přímo okolo mého domu vedou čtyři mladí příslušníci SNB Útvaru, krátkými samopaly ozbrojeni, doktora Maláče a jeho manželku. Oba činili dojem naprosté vyčerpanosti. Vedli je na moji stanici. Téhož dne se dovídám, ještě než jsem vstoupil na stanici, že Maláčovi chtěli utéci, když byli vyvedeni z onoho domku v Myslívě, ale že tito mladíci jim ze samopalů stříleli přímo před nohami.

Nepublikované paměti Stanislava Lišky, Kanada 1959

Standa [Stanislav Liška], oni dva němečtí finančníci, kteří neuměli dobře německy, osoba v uniformě amerického poručíka, jakož i tlumočník, patří všichni k úřední skupině, kterou znám a kterou také sdělím, jakmile budu ujištěn, že tím neporušuji úřední tajemství. Že jde zde o úřední skupinu a že tedy byl můj přechod hranic úředně zaranžován, nechci použít přímo názvu provokace, mám i jiné důkazy [...] že jde o úřední skupinu, sdělil jsem ihned, jakmile jsem se setkal s prvním oprávněným zpravodajským orgánem, tj. odborovým radou Jindřichem Veselým v Klatovech, který mně to potvrdil stejně jako příslušník Stb Klatovy, jehož jméno neznám.

Protokol sepsaný s Oldřichem Maláčem na OÚStB v Praze, 12. 7. 1948

Bývalý odborový rada ministerstva vnitra JUDr. Oldřich Malá (* 5. 8. 1910, na fotografii s manželkou Ludmilou) byl vězněn na Borech a později v nápravném pracovním táboře v Příbrami.

Ludmila Maláčová (na fotografii) podala v 50. letech žádost o revizi proces-

Odroz rodiny Karla Zavadila z hotelu Modrá hvězda ve Kdyni byl o den odložen, jelikož výslech manželů Maláčových se na falešné hranici nečekaně protáhl. Josef Janouškovi se mezitím podařilo Zavadila varovat, což rodinu zachránilo před zatčením. Na fotografii také Karlov

JUDr. Karel Zavadil (*1. 2. 1903), odborový rada Fondu národní obnovy, byl po únoru 1948 rovněž poslán na zdravotní dovolenou. Původně policejní rada z Moravské Ostravy působil za 2. světové války v Londýně jako zástupce šéfa státní a tajné policie. Po válce byl na ministerstvu vnitra zástupcem přednosti

Hromadné zatčení I. Háj u Lázní Kynžvart 5. května 1948

Past nalíčená v den sedmých narozenin

„Opustil jsem ČSR, abych spolupracoval na jejím osvobození,“ uvedl bývalý redaktor Svobodného Slova Vladimír Minařík na falešné německé celnici v noci z 5. na 6. května 1948. Minaříkovi se však v česko-německém pohraničí neocitli sami. Onu noc byli zatčeni spolu s dalšími deseti neštastníky a nikdo z nich v té chvíli netušil, že se stali oběťmi zpravodajské hry s využitím dábelské metody později nazývané „Kámen“.

JUDr. Vladimír Minařík (1909–1981) s manželkou Jaromírou (1915–1985) a syny – mladším Janem a Vladimírem. Po zatčení na falešné hranici i osady Háj nedaleko Lázní Kynžvart byly obě děti předány do prozatímní péče Masarykových dětských domovů v Mariánských Lázních.

První etapa: Nikam nebudu utíkat.

Druhá etapa: Jen kdyby to opravdu muselo být. A rozhodně ne bez ženy a dětí.

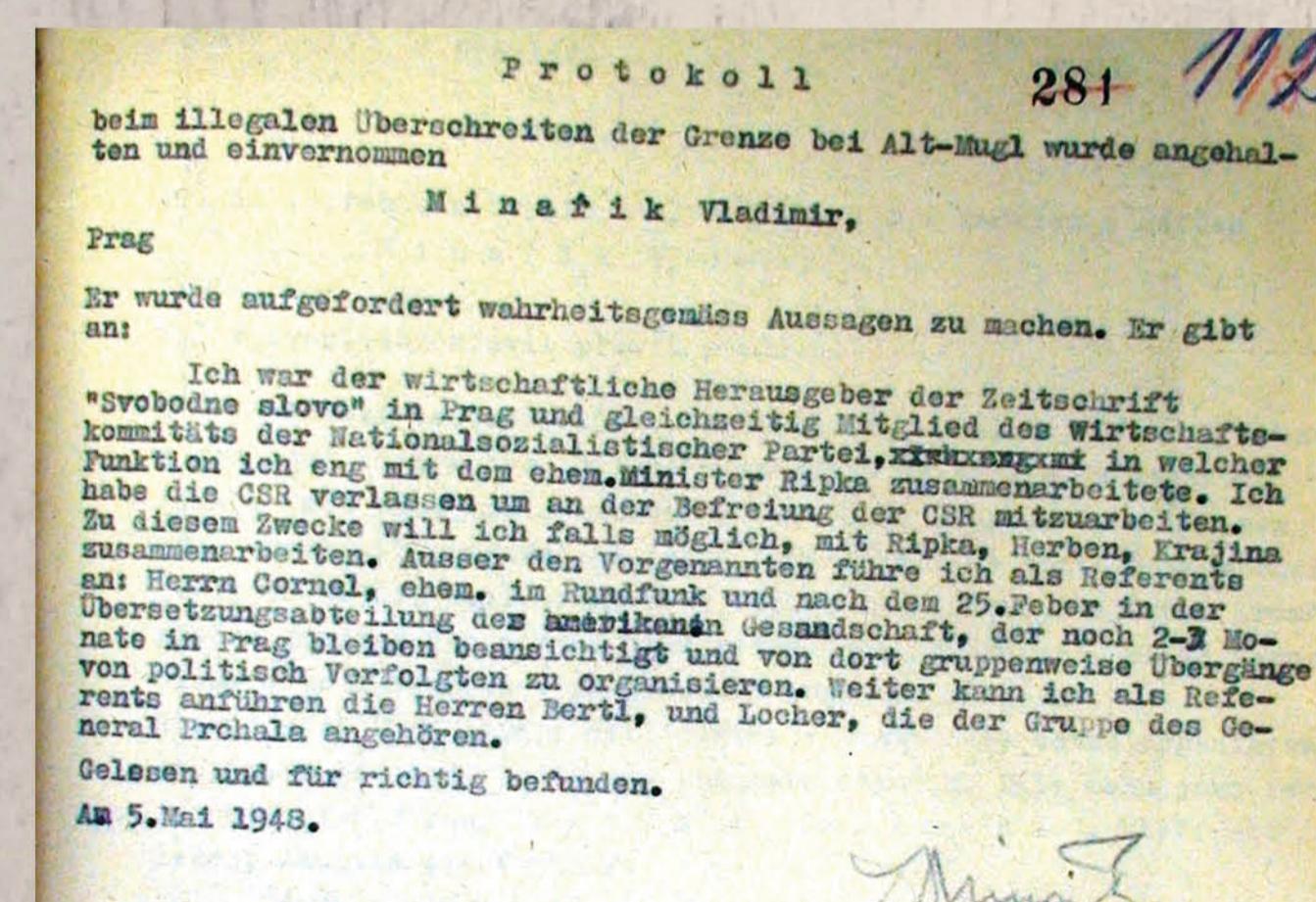
Třetí etapa: A kdyby to už muselo být, tedy jak? A kudy?

Čtvrtá etapa: Znásť cestu pro rodinu s malými dětmi?

Žena neměla ze zprávy ani trochu radosti. Kdo utíká rád do ciziny, když je k domovu připoután vším: rodinnými svazky, způsobem života, zvykem?

Vzpomínky Vladimíra Minaříka, Reportér č. 21, 1968

Sedmiletý Vladimír – byl to jeho narozeninový den – a teprve dvouletý Jan měli mít na pravé klopě kabátka odznak. Kdyby náhodou „převaděč“ na nádraží v Plané nebyl, byla rodina předem instruována, že mají jít všichni po silnici směrem k Mariánským Lázním, přes křížovatku k rybníku, kde na ně bude čekat nákladní auto s plachta. Falešnému převaděči se svislou jizzou na čele mohlo být okolo osmatřiceti let.

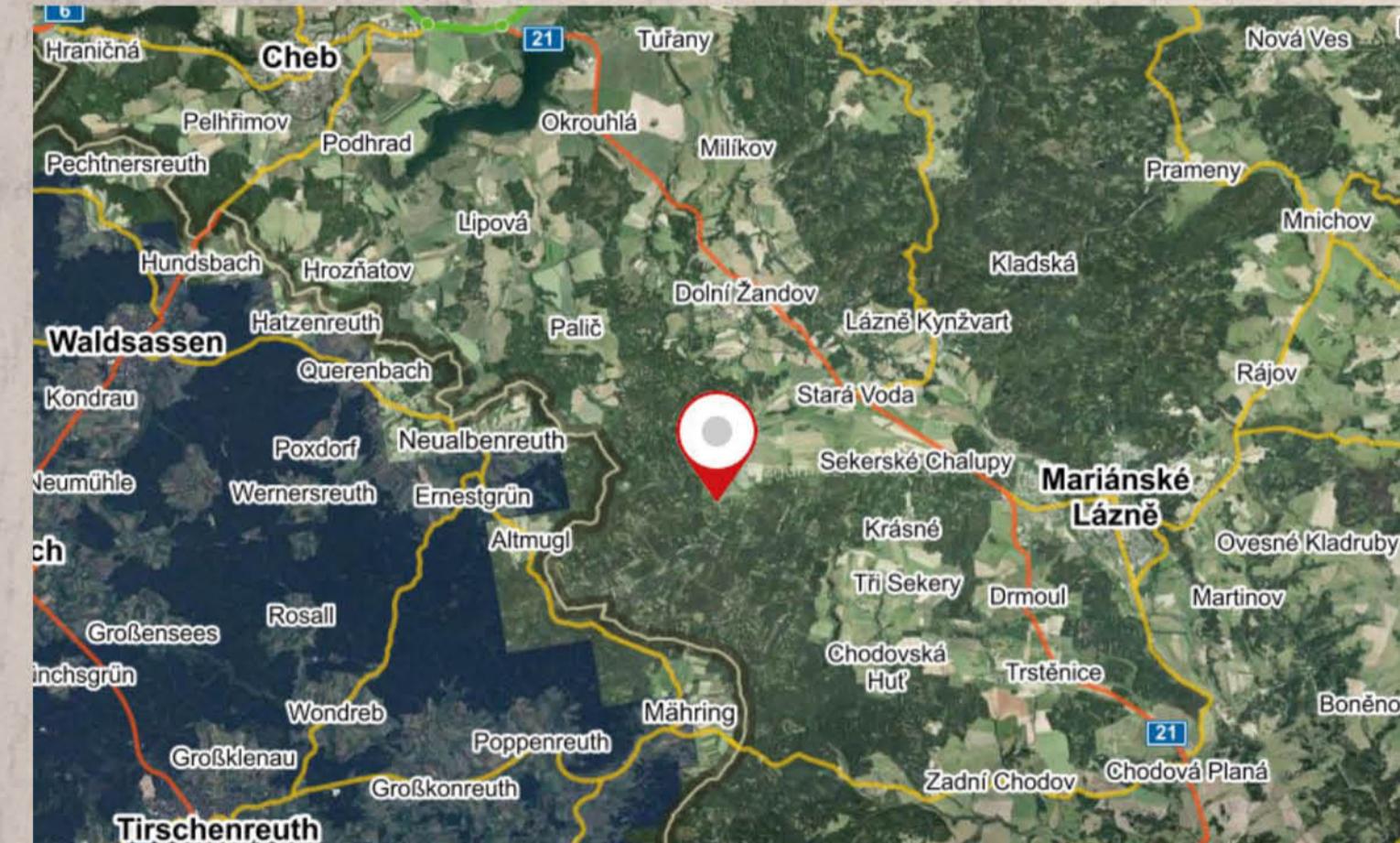
Protokol sepsaný před sedmdesáti lety 5. května 1948 s Vladimírem Minaříkem na falešné německé celnici v osadě Háj, přibližně pět kilometrů od německého vesničky Altmugl.

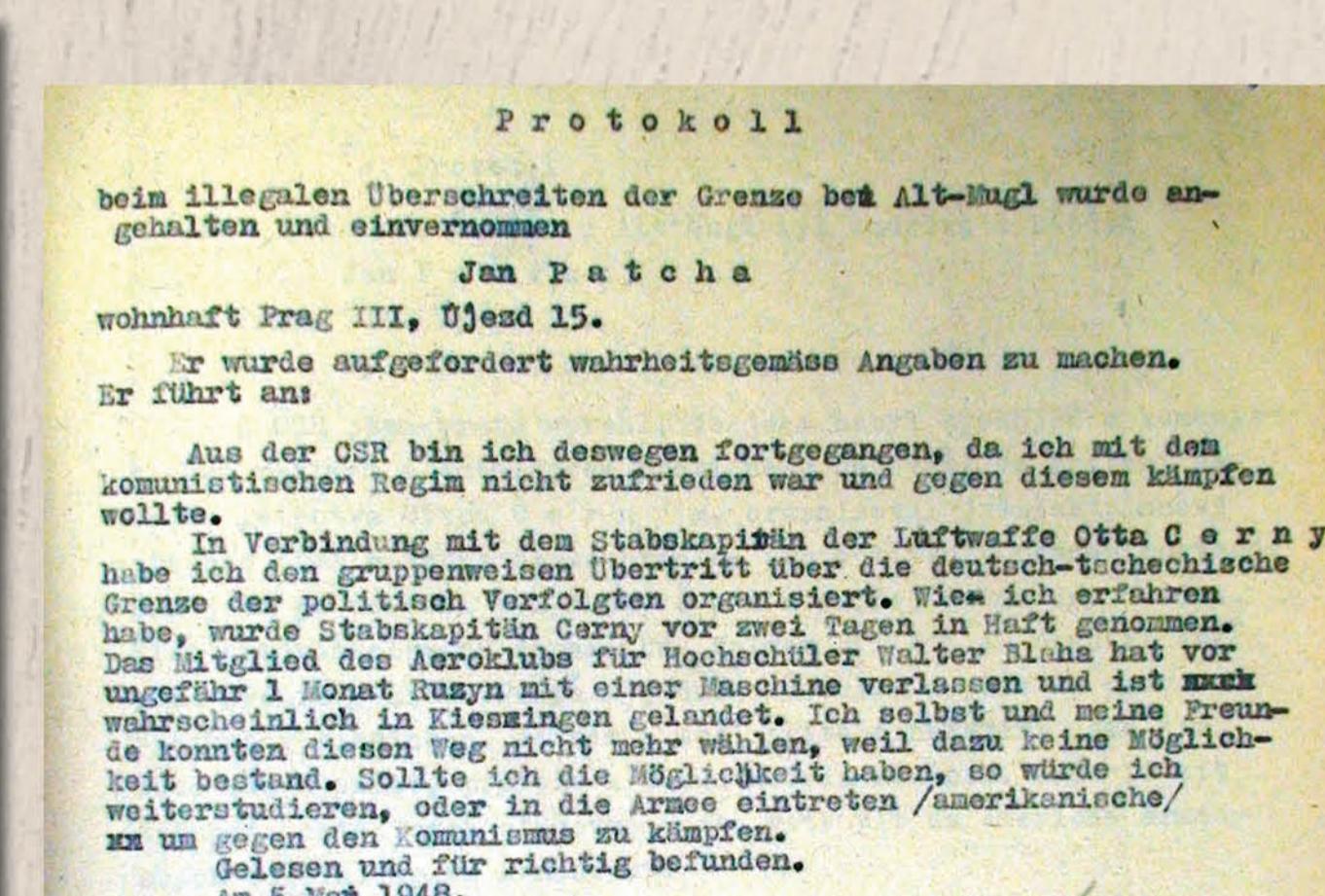
Vlakové nádraží Planá u Mariánských Lázní - na tuto stanici dojelo vlakem z Prahy 14 lidí. Falešný převaděč skupinku doprovodil k autu s plachtou. Uprchlci byli poté převezeni k Sekerským Chalupám a odtud putovali několik kilometrů pěšky k falešné hranici.

Poslední vesnice, jestli se nemýlím, byla Stará Voda. [...] Tam došlo k prvnímu zklamání. Žádná jízda až na americkou celnici, ale šlapání. Zastavili jsme na cestě u lesa a muž s jizzou začal vybírat peníze.

Vzpomínky Vladimíra Minaříka, Reportér č. 21, 1968

Vyznačení osady Háj s budovou falešné německé celnice při kraji lesa téměř neobydlené oblasti naznačuje, do jaké vzdálenosti od státních hranic se obětem v noci z 5. na 6. května 1948 podařilo dojít.

Zápis vyhotovený se studentem Janem Patchou z Prahy, jedním ze čtrnácti zadržených.

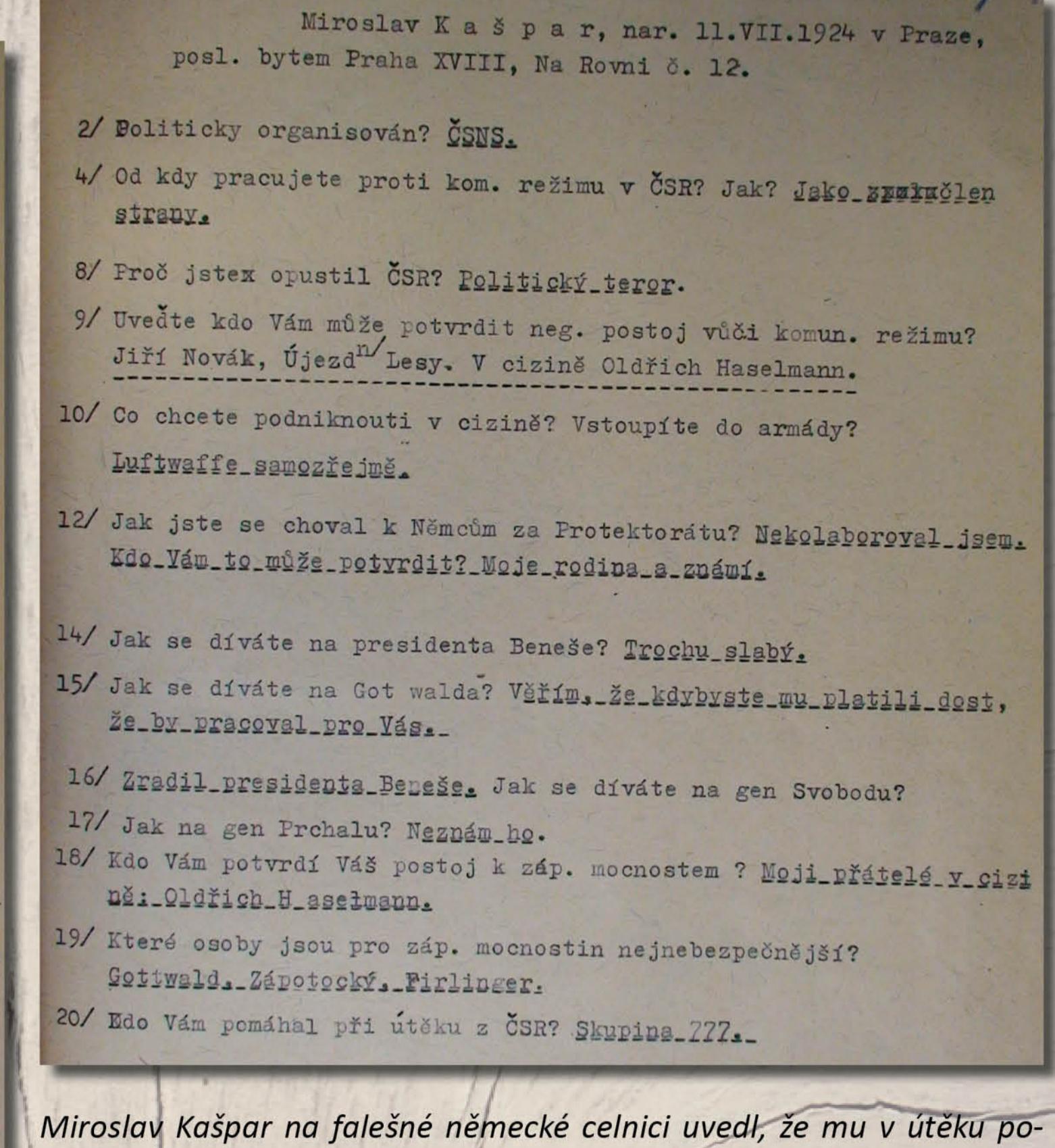
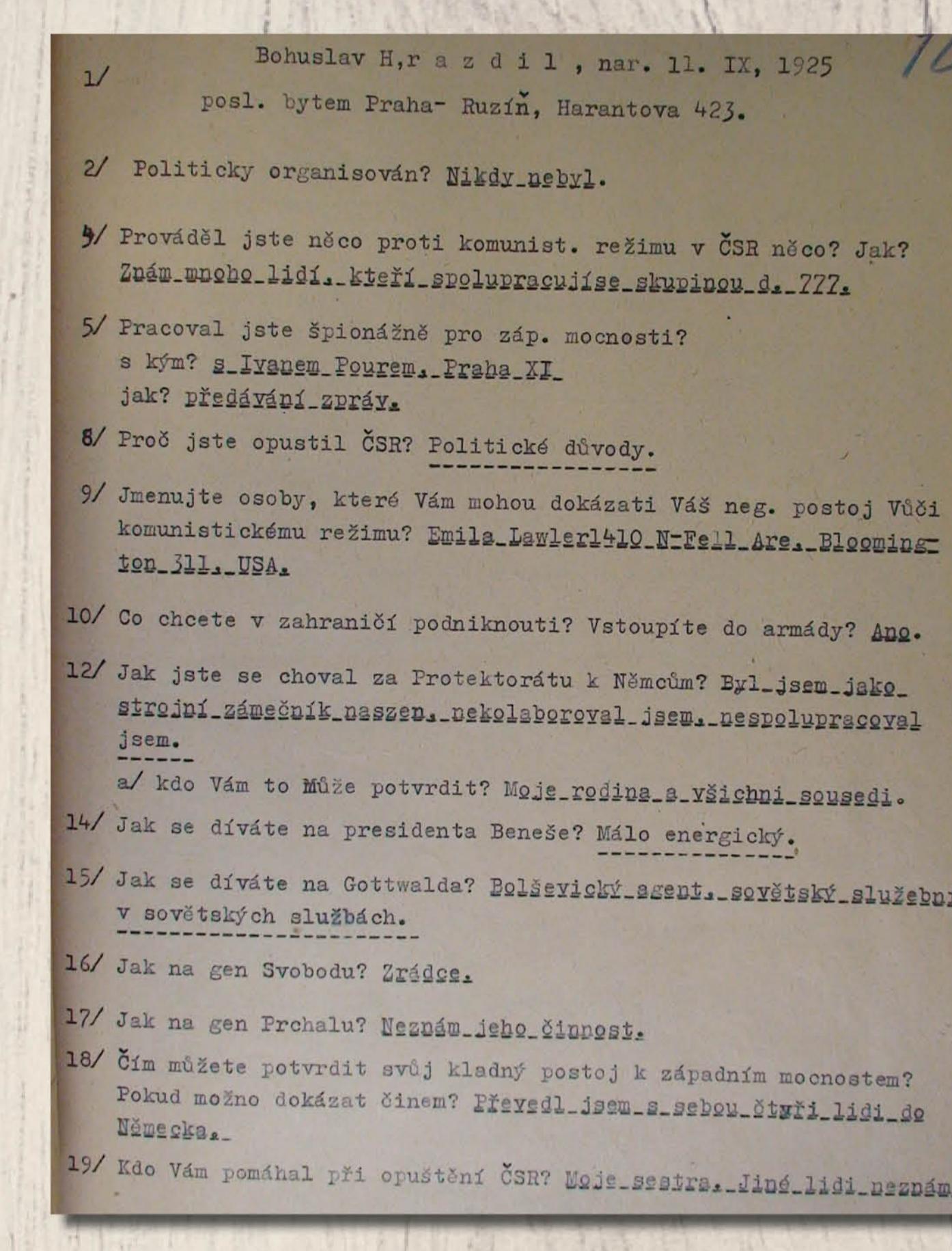
Mezi zatčenými byl i major letecká, navigátor a pilot Josef Hnátek (1910–1979) s bratrem Jaroslavem. Oba přijeli až z Moravy. Bývalý přeslužník 311. perutě RAF byl po provokaci metodou „Kámen“ původně odsouzen k trestu smrti provazem. Vězněn byl nakonec do roku 1958. Do konce svého života tvrdil, že šlo o lečku.

Letecký snímek z roku 1958 – vpravo nahoře městečko Stará Voda se silnicí směřující do kopce vlevo k vesničce Vysoká a pak směrem dolů nebo doleva, kde před osadou Háj byla umístěna falešná hranicní závora. Po této silnici byli všichni po zatčení odvezeni do vazební věznice v Mariánských Lázních.

Mimo to mně bylo řečeno tímto důstojníkem, že zítra budou odděleni studenti od ostatních a přiděleni do zvláštního tábora pro studenty. Pak nám byl přidělen Němec v uniformě, který mě a studenty odváděl k Jeepu. Pak jsme šli dolů a v blízkosti hranic nás předal Němec naší bezpečnostní stráži jako komunisty.

Protokol mjr. Josefa Hnátky na PStB v Mariánských Lázních, 8. 5. 1948

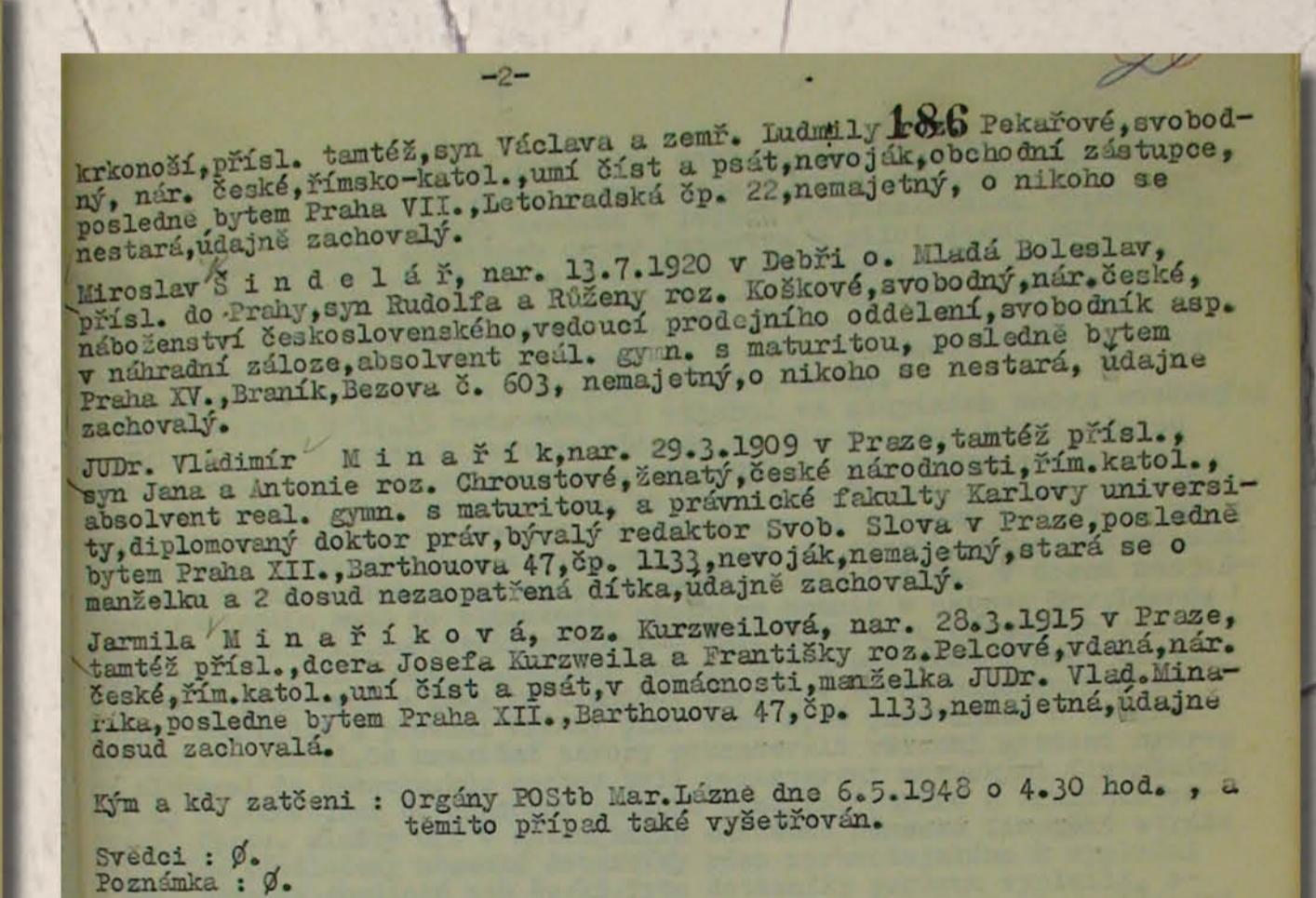
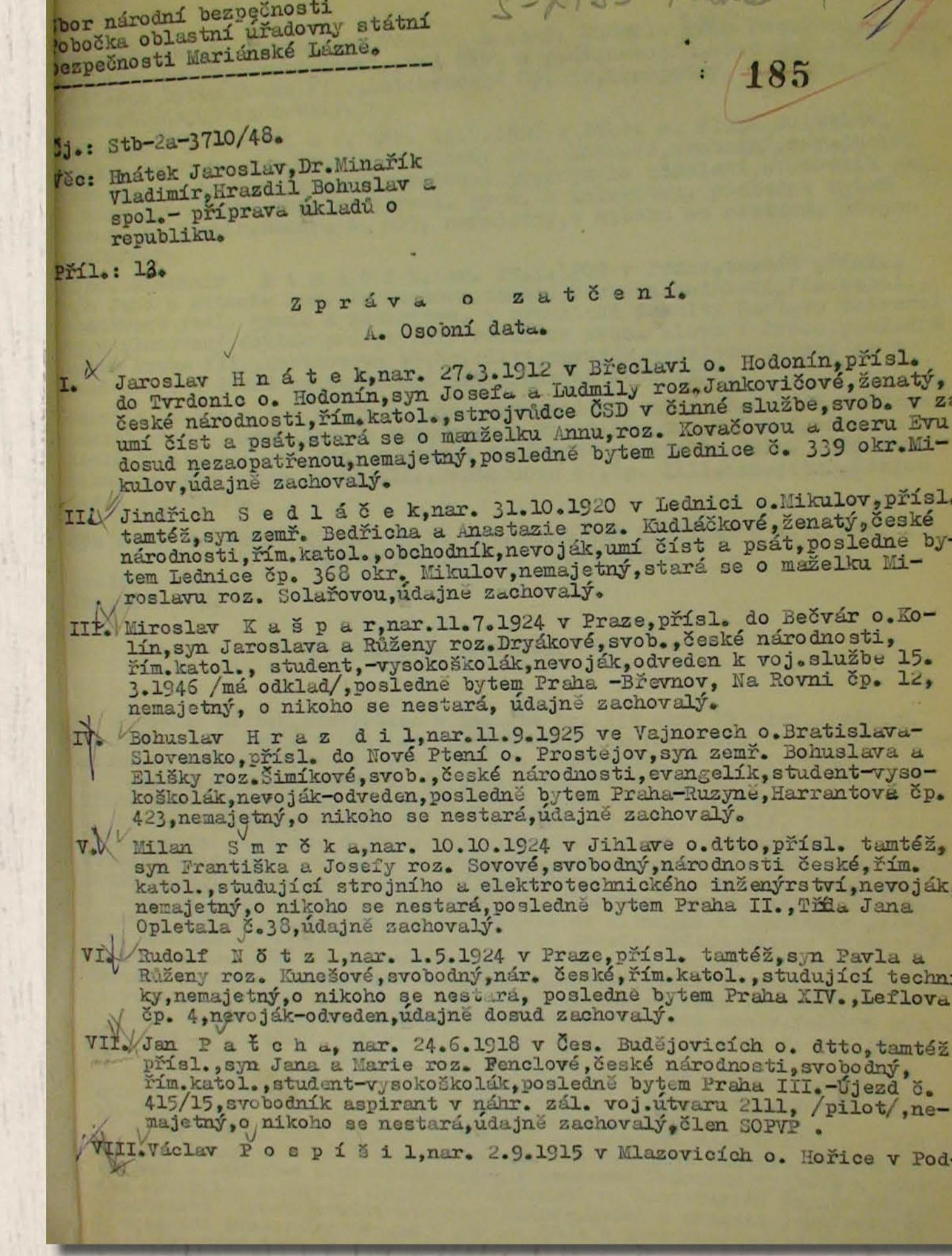

Miroslav Kašpar na falešné německé celnici uvedl, že mu v úterý po-máhala skupina 777. Šlo patrně o pozdního hrobu pro setkání v Plané nebo pro „německé“ pohraničníky, ale nelze vyloučit, že do této „skupiny“ chlapek StB „zabálit“ odbojovou činnost majora Josefa Hnátky a jeho společníků.

Student Bohuslav Hradil na falešné německé celnici v noci z 5. na 6. května 1948 například uvedl, že spolu s Ivanem Pourem organizovali předavaní zpráv z Západu. Právě Ivan Pourek pomohl rodině Vladimíra Minaříka zprostředkovat falešný přechod.

Už prvního dne, když jsme se trochu prospali po probdělé noci, jsme se všichni blíže seznámili. Byl jsem z celé místnosti nejstarší, bylo mi 39 let. Jen o rok mladší byl major Hnátek [...] a po něm následoval jeho bratr, strojvůdce odněkud z Moravy. Pak několik neurčitých existencí: tuberkulózní obchodní zástupce, který v listopadu téhož roku zemřel (ale stejně jsme ho nemohli vyřadit, když mezi kuřáky v naší místnosti kolovala zapálená cigareta; že má TBC jsme věděli, netajil se tím), pár studentů.

Vzpomínky Vladimíra Minaříka, Reportér č. 21, 1968

Druhá strana zprávy o zatčení pro „přípravu úkladu o republiku“ vypracované dodatečně 18. května 1948.

Po několika dnech strávených na StB v Mariánských Lázních byla většina zatčených převezena do Bartolomejské ulice v Praze. Tam následovala další, už třetí vlna výslechů. Vladimír Minařík zůstal ve vazbě jedenáct týdnů. Klíčovou roli v případě tohoto hromadného zatčení zřejmě sehrála amnestie z 19. června 1948 u příležitosti nastupu Klementa Gottwalda do prezidentské funkce.

Někdejší sólista v Tanztheater Wuppertal Jan Minařík (syn Vladimíra) se svou manželkou tanečníci a básnířkou Beatrix Libonati na fotografii z 5. července 2017. Strádavě žijí v Německu a v Čechách. Mají dceru Hanu a syna Nepomuka.

Jaromíra a Vladimíra Minaříkových na fotografii z roku 1972. Po návratu z vazby pracovali v dělnických profesech. Brzy odešel do předčasného invalidního důchodu. Jaromíra byla vyučená modistka v obchodě své maminky Fanči Kurzweilové, která byla v tomto oboru velmi úspěšná. Na světové výstavě v Paříži ji byla udělena zlatá medaile.

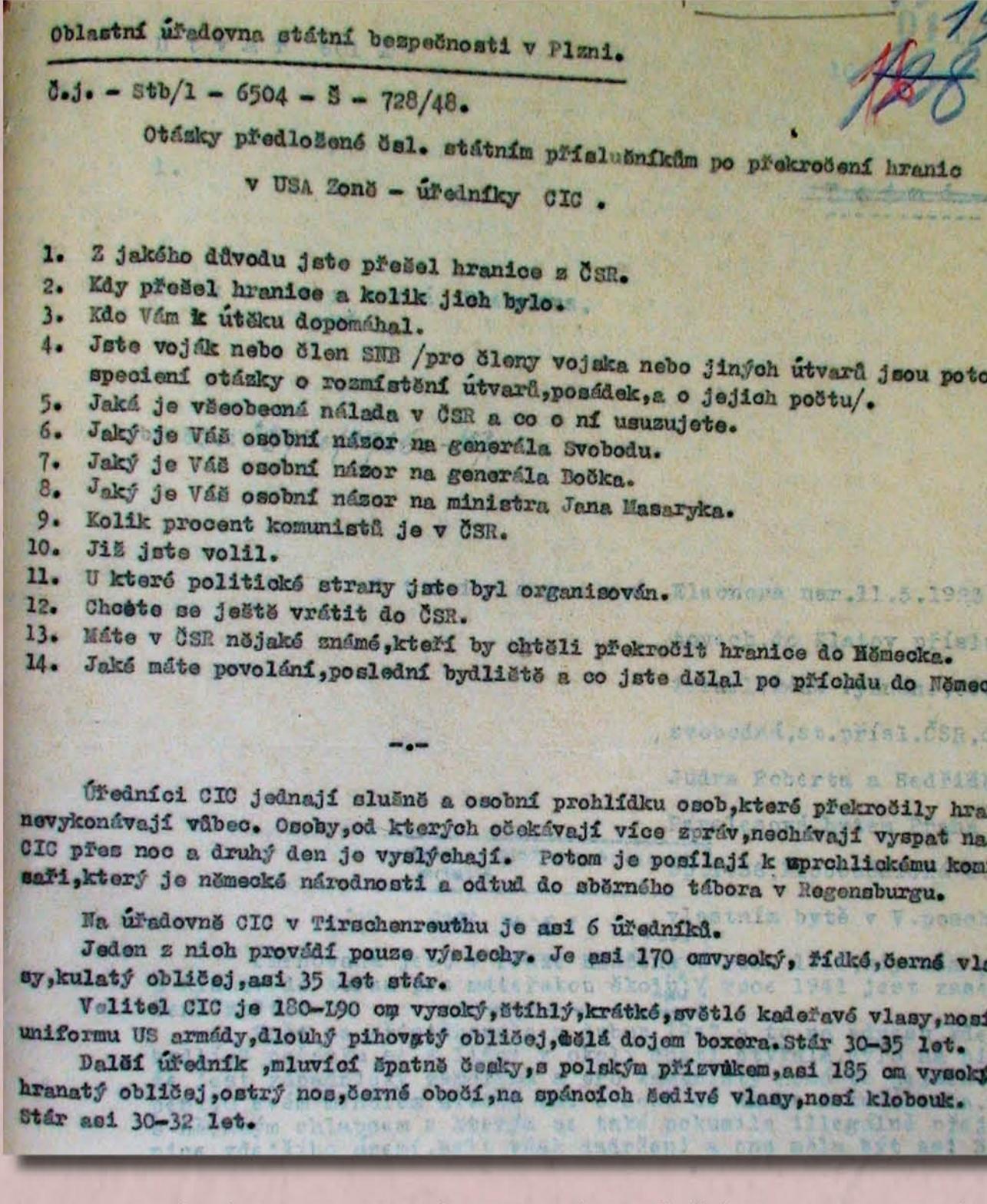
Vladimír Minařík ml. s batatellkou Václavou Janděckovou na fotografii z 27. dubna 2017. V den přechodu falešné hranice v osadě Háj mu bylo právě sedm let. Po výročí mu bylo dovoleno dálkově vystudovat – je absolventem stavební fakulty oboru Geodézie a kartografie na ČVUT. Už několik let je upoután na lůžko. Manželka Milena se o něho oddaně stará. Mají dceru Irenu a syna Vaška.

Dnes je lokalita bývalé vesničky Háj (německy Grafengrün) pod masivem Dyleň obývaná jen k rekreačním účelům. Z původních chalup zbyly jen čtyři.

Háj u Lázní Kynžvart 12. a 21. května 1948

Zatčený uprchlík Josef Štauber vypráví

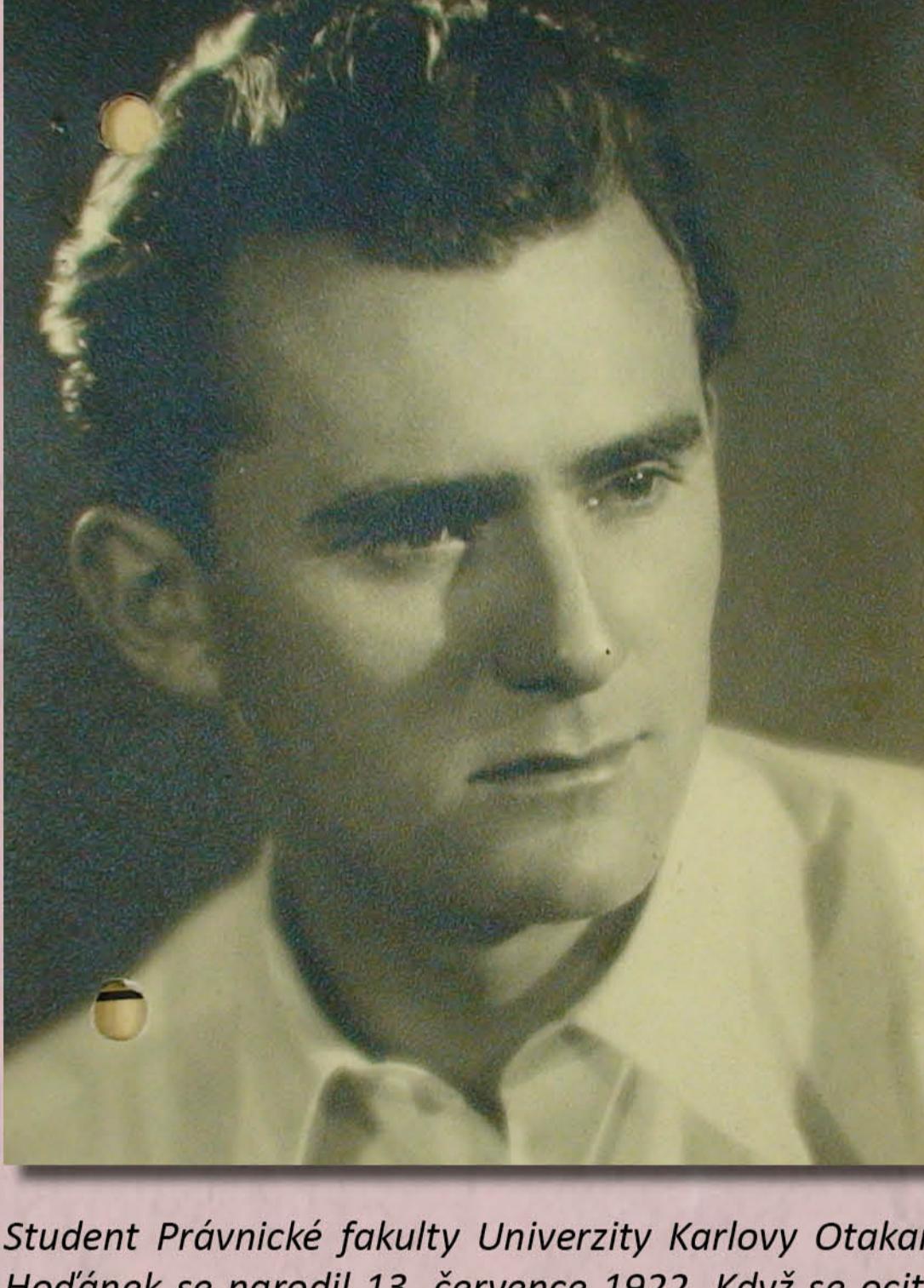

Seznam zátků vypracovaný StB v polovině dubna 1948 pro vlastní zpravodajské účely na základě informací Josefa Štaubera. Dotazníky podobného rázu byly už v květnu 1948 překládány „uprchlíkům“ na falešné hranici v osadě Háj nedaleko Lázní Kynžvart.

ných životních osudů lidí, kterým byl přislíben bezpečný útek do německého Altmuglu, bylo mnohem více. K dalším provokacím stejného typu došlo na témže místě i během nocí na 13. a 22. května 1948.

„Vytěžení“ Josefa Štaubera zpravodajskými důstojníky bylo bezesporu jedním z klíčových kroků, bez kterého by hromadné operativní akce za použití lítivé metody „Kámen“ nemohly být úspěšné. První podoby dotazníků předkládaných běžencům na falešných úřadovnách CIC na československém území vycházely ze Štauberových podkladů.

Údajná pomsta sudetských Němců

Student Právnické fakulty Univerzity Karlovy Otakar Hodánek se narodil 13. července 1922. Když se ocitl na falešné hranici u osady Háj v noci z 12. na 13. května 1948, byl to už jeho druhý pokus o útěk z Československa.

Svatění fotografie Jiřího Dušníce (*1918) a Joani Dobšové. Po svatbě žili v Praze, kde oba vyučovali angličtinu. Jako bývalý příslušník československé západní armády a nadporučík tankového vojska se ocitli na falešné hranici v noci z 12. na 13. května 1948.

Po skončeném výslechu Němec civilista již více nikoho nevolal a řekl, že budeme převezeni do lágru, jehož jméno neudal. Já jsem žádal, zda bych mohl být dán do lágru ve Frankfurtu a on mi řekl, že to není jeho kompetence. Na to jsme pak všichni vyšli a před budovou byl přistaven Jeep, do kterého jsme vstoupili a byli jsme převezeni zpět k závoře a předání čsl. orgánům SNB. Při odjezdu auta řekl jeden Němec, že je to pomsta od sudetských Němců.

Protokol sepsaný s Jiřím Dušnícem na POStB Mariánské Lázně, 16. 5. 1948

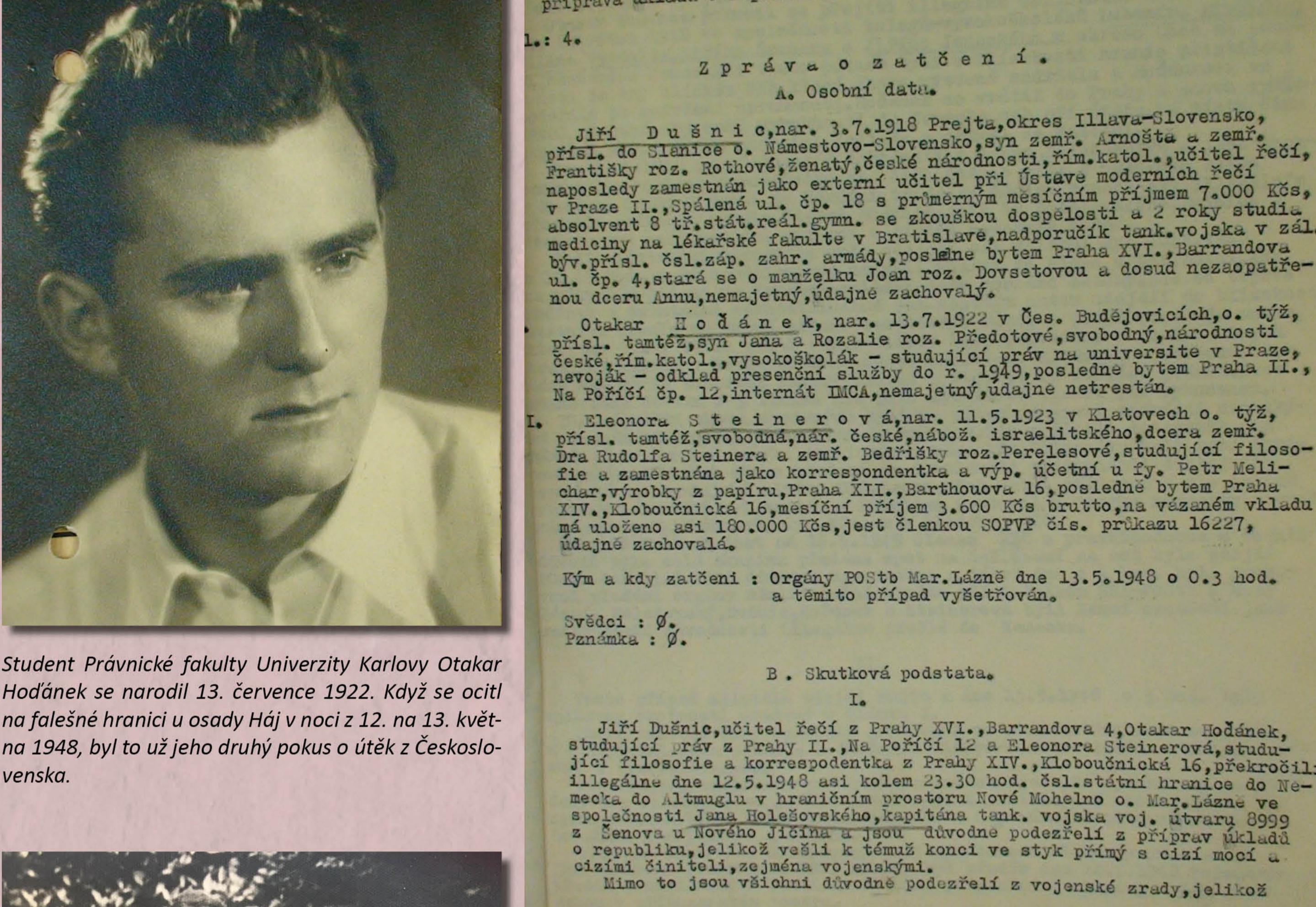
Eleonora Steinerová (*11. května 1923) byla v devatenácti letech transportová na terezínského ghetta, odtud do Osvětimi, poté do Freibergu. Následoval pochod smrti a internace v Mauthausenu. Na falešné hranici byla zatčena se svým snoubencem Janem Holešovským v noci na 13. května 1948.

V polovině dubna 1948 byla z Plzně odeslána na ministerstvo vnitra tajná zpráva o vytěžení Josefa Štaubera, který se vrátil z Německa. Na pokyn StB Mariánské Lázně byl zatčen v Plzni už 9. dubna. V tamní vazbě obdržel tužku a papír, aby popsal okolnosti jeho útěku i pobytu v Německu. Dostal za úkol vypsat všechny otázky, které mu během výslechu za hranicemi byly položeny americkou CIC.

Celý případ je o to zajímavější, že právě ve Štauberově vyšetřovacím spisu se nachází veškerá dokumentace k případu akcí „Kámen“ organizovaným v osadě Háj nedaleko Lázní Kynžvart. Nešlo pouze o jednu noc z 5. na 6. května. Zničených životních osudů lidí, kterým byl přislíben bezpečný útek do německého Altmuglu, bylo mnohem více. K dalším provokacím stejného typu došlo na témže místě i během nocí na 13. a 22. května 1948.

„Vytěžení“ Josefa Štaubera zpravodajskými důstojníky bylo bezesporu jedním z klíčových kroků, bez kterého by hromadné operativní akce za použití lítivé metody „Kámen“ nemohly být úspěšné. První podoby dotazníků předkládaných běžencům na falešných úřadovnách CIC na československém území vycházely ze Štauberových podkladů.

Údajná pomsta sudetských Němců

Student Právnické fakulty Univerzity Karlovy Jiří Dušník se narodil 13. července 1918. Když se ocitl na falešné hranici u osady Háj v noci z 12. na 13. května 1948, byl to už jeho druhý pokus o útěk z Československa.

„Příprava úkladu o republiku“ – takto bylo odůvodněno zatčení v dramaticky znějící zprávě vypracované Pobočkou oblastní úřadovny StB Mariánské Lázně 18. května 1948. Než však o nic jiného, než o pouhou kamufláž dalšího vyprovokovaného a domnělého přechodu hranic. Tentokrát se jednalo o Jiřího Dušníka, Otakara Hodánského a Eleonoru Steinarovou. Na jejich snoubence kpt. Jana Holešovského byla vypracována zpráva o zatčení zvláště, stejně jako kály na mjr. Hnátku.

Všudypřítomná atmosféra strachu přispěla k rozhodnutí odstěhovat se do Anglie. Zatímco manželka mohla s dcerkou Annou odjet na cestovní pas a vízum, Dušnicovi bylo prodloužení pasu zámitnuto. Dle zprávy o zatčení mu přitížila okolnost, že hromadný útek zprostředkoval a to, že napomáhal kpt. Janu Holešovskému k vojenským zločinům. Za války oba chodili do stejně důstojnické školy a společně sloužili u jednotky ve Velké Británii. Ke konci války se zúčastnili spojenecké invaze v Normandii i známého obléhání Dunkerque.

Po skončeném výslechu Němec civilista již více nikoho nevolal a řekl, že budeme převezeni do lágru, jehož jméno neudal. Já jsem žádal, zda bych mohl být dán do lágru ve Frankfurtu a on mi řekl, že to není jeho kompetence. Na to jsme pak všichni vyšli a před budovou byl přistaven Jeep, do kterého jsme vstoupili a byli jsme převezeni zpět k závoře a předání čsl. orgánům SNB. Při odjezdu auta řekl jeden Němec, že je to pomsta od sudetských Němců.

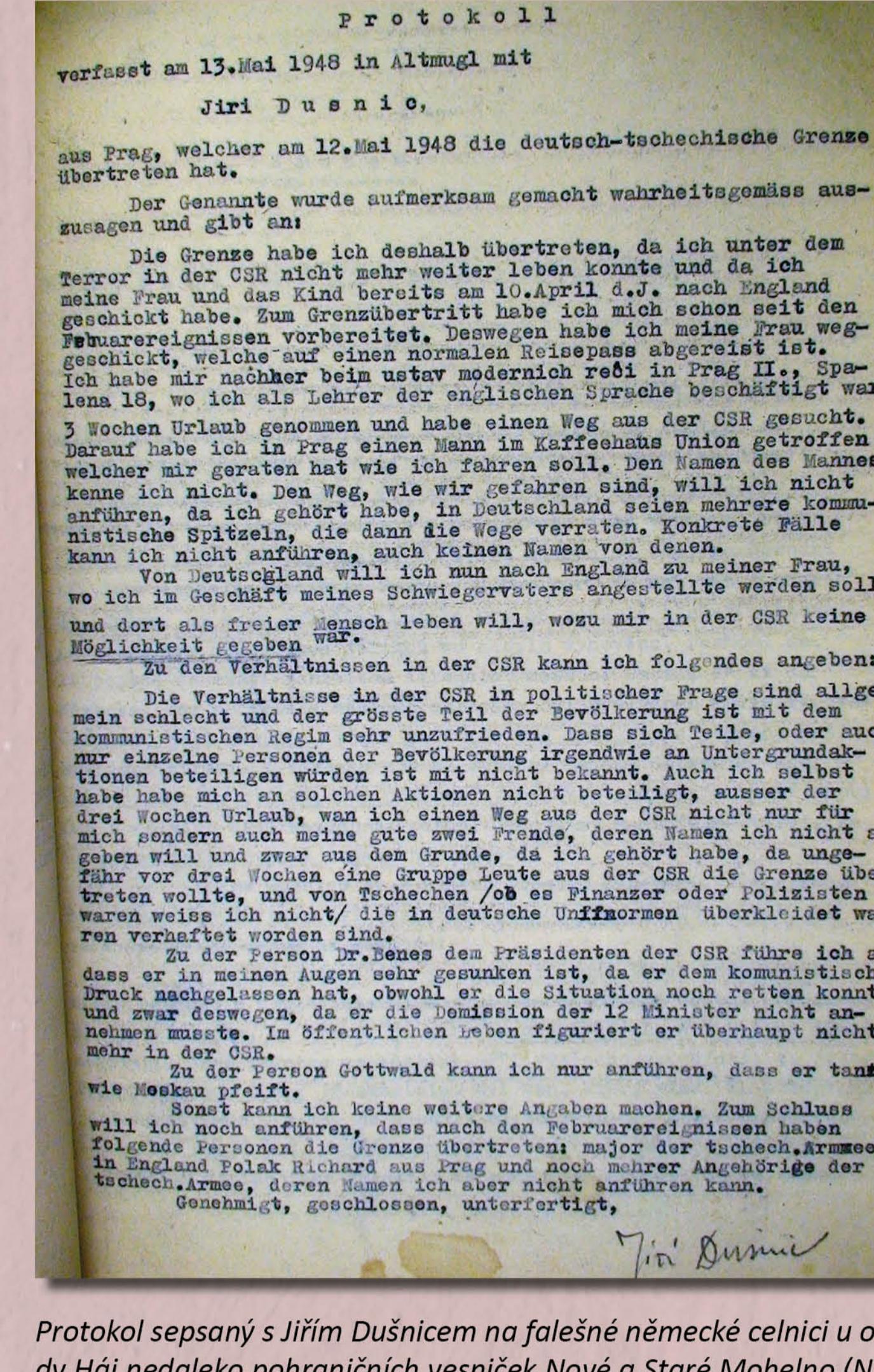
Protokol sepsaný s Jiřím Dušnícem na POStB Mariánské Lázně, 16. 5. 1948

Jan Holešovský (stojící vlevo) na fotografii ve Velké Británii (patrně v Leamington Spa kolem roku 1943). Narodil se 19. srpna 1914 ve čtvrtém největším městě Chorvatska – Osijek.

Hromadné zatčení II.

Háj u Lázní Kynžvart 12. a 21. května 1948

Protokoll aufgenommen am 22. Mai 1948 in Altneugl mit Josef Páněk, geb. am 17. Januar 1890, Oberförster, zuletzt wohnhaft in Debschitz-OSR, der am 21. Mai 1948 die deutsch-tschechische Grenze überquerte.

Als Sohn aus gesichtlicher Ehe habe ich während der Zeit des Protektorates die deutsche Staatsbürgerschaft besessen. Nach dem 15. Mai 1945 wurde ich deutsches Staatsangehöriges und lebte in der Tschechoslowakei. Ich habe mich entschieden, meine tschechische Staatsbürgerschaft zu verlassen. Über diesen Zeitraum entschuldige ich mich nicht. Ich habe mir nachher beim US-Amerikanischen Rote Kreuz einen Reisepass ausgestellt, welcher auf einen normalen Reisepass abgerichtet ist.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Ich habe mir nachher beim US-Amerikanischen Rote Kreuz einen Reisepass ausgestellt, welcher auf einen normalen Reisepass abgerichtet ist.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Ich habe mir nachher beim US-Amerikanischen Rote Kreuz einen Reisepass ausgestellt, welcher auf einen normalen Reisepass abgerichtet ist.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Die Person, die mich deutsches Staatsangehöriges und tschechische Staatsangehöriges gemacht hat, kann ich nicht benennen.

Učitel z Dobrušky, smrt agentky, hlavní aktéři

Myslív u Všerub 12. listopadu 1948

Viděl jsem svobodu!

Karel Procházka (*1904) působil jako odborný učitel. Ve 30. letech vstoupil do Československé strany lidové, později se stal poslancem Prozatímního národního shromáždění. Po zatčení na falešné státní hranici 12. listopadu 1948 byl odsouzen za velezradu a vyzvědačství k trestu těžkého žaláře na doživotí. Za vězeňskými zdmi strávil 139 měsíců. Nešlo však zřejmě ani tak o něj, nýbrž o získání důvěry pro agenty StB u lidí okolo ing. Jana Žemly, který byl podezíráván z organizování protikomunistického odboje na Pardubicku.

Bývalý poslanec prošel věznicemi v Hradci Králové, na Pankráci, v Ruzyni, v Plzni na Borech, v Leopoldově a ve Valdicích. V Bohu věřit nepřestal a to mu dodávalo potřebnou sílu. Svou báseň *Memento mori* ze sbírky *Kruh a kříž* si musel zapamatovat, aby ji mohl „pronést“ vězeňskou branou:

Karel Procházka měl s manželkou Marií dvě dcery, Marii a o šest let starší Hanu.

Memento mori (ukázka z básně)

Když luza vřeští kolem šibenice,
chvástá se
a chlastá se soudruhem katem,
když v koutku rohu u márnice
rozkvete divizna
a nový holý kříž,
svíráme srdce.

Slový: „Je Tobě, Pane, blíž.“

Jistíme cestu.

Dnes po ní jde chlapec.
A přidružil se ke stům,
co mřeli na břevně
i pod těhou stěn.

Na cestě jsem byl zastaven dvěma muži
německé pohraniční stráže a odveden
na celnici, kde jsem byl vyslýchán pro
střednictvím tlumočníka kapitánem USA armády, kde byl se mnou sepisán
protokol [...]. Po skončení výslechu jsem
za doprovodu členů německé pohraniční
stráže odcházel do ubytovacích místností, a na cestě jsem byl zadřžen dvěma
členy SNB, kteří mě předali v nejbližší
vesnici členům StB, kteří mě tam očekávali.

Protokol o výpovědi Karla
Procházky, 28. 9. 1956

Karel Procházka prošel falešnou hranicí na hrázi Myslívského rybníka u Všerub na Domažlicku. Domů z vězení se vrátil až v roce 1960. O 14 let později zemřel. Netušil, že do pasti hovláka jedna z nejchovnějších agentek StB Milena Marková, tehdy krycím jménem Marta Svobodová.

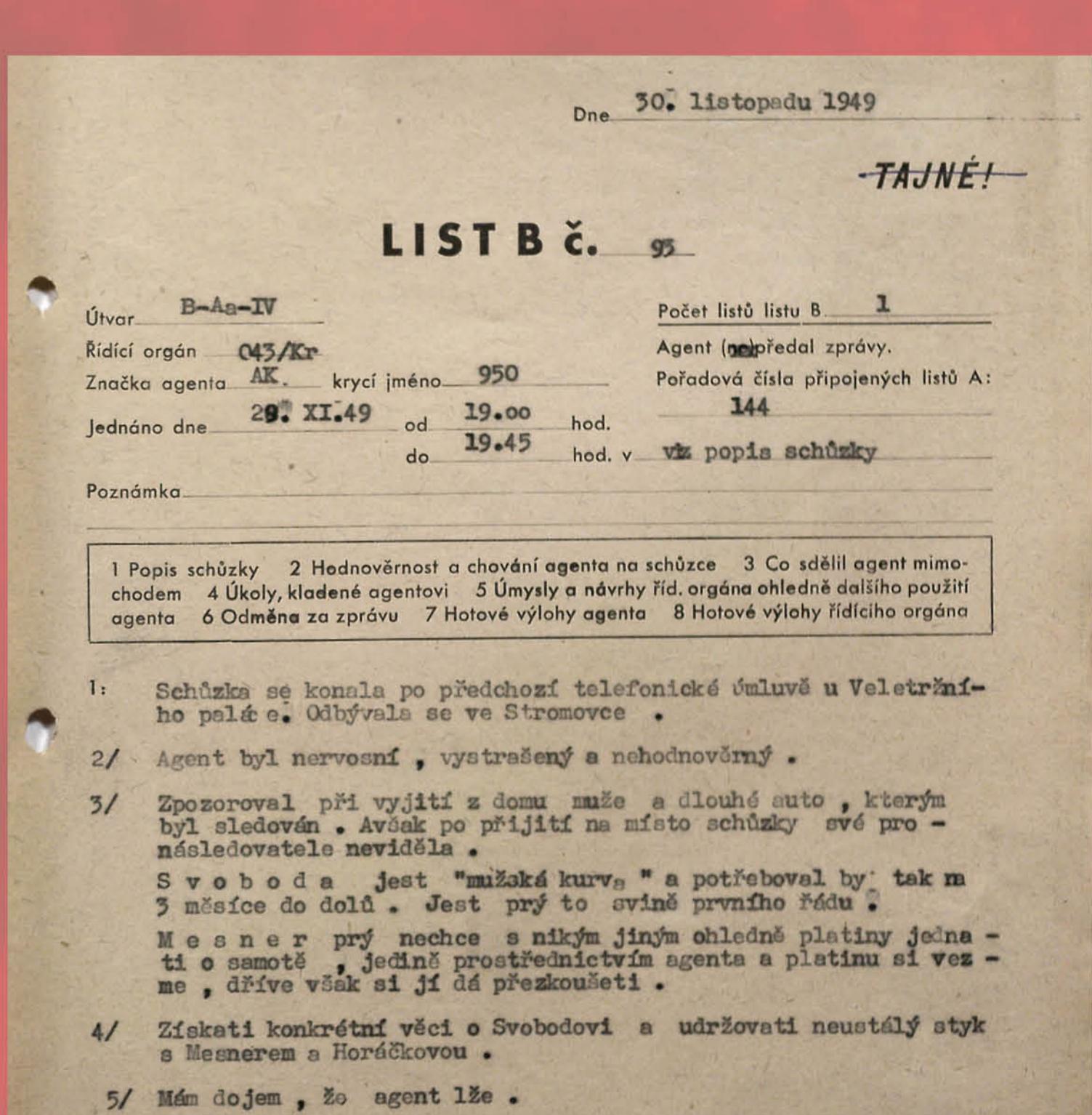

Karel Kocina (*1908) v uniformě s ruskými partyzány na Klatovsku. Měl důvěru i NKVD.

Prominentní agentka Marie Milena Marková alias Vanda Roubalová

Milena Marková používala několik falešných a krycích jmen proto, aby mohla „pomáhat“ rodinám při ilegálním útěku z komunistického Československa. Nedlouho po falešném převodu Karla Procházky byla Marková (1913–1949) dekonspirována a zároveň ztratila důvěru StB.

O výsledku svého psaní nemám iluzí –
již v autě za Prahou nabízel pan Jirka
[řídící orgán Zdeněk Kettner] můj kabát
panu kolegovi, který seděl vedle
mne, ten ovšem zdvořile odpověděl,
že jeho paní by ho neuměla nosit.
Milena Marková po převozu
do jihlavské věznice, 6. 12. 1949

Takzvaný list B vypracovaný Zdeňkem Kettnerem svědčí o velké nedůvěře vůči jeho agentce Markové. Naopak z jejich slov je patrné, že si nedělala starost s tím, jakým způsobem posle jiné lidé do záhuby.

Dne 11. 12. 1949 byla Milena Marková nalezena ve své cele bez známek života. Podle oficiální verze se oběsila na železném rámu postele. Rýha po škrtidle však mohla být steží způsobena páskem od županu, kusem látky z oblečení, stočeným hadrem nebo kapesníkem, jak bylo v několika výpovědích o příčině její smrti uvedeno.

Josef Plechatý (na fotografii vlevo, *1911) byl velitelem Evžena Abrahamoviče a prvním řídícím orgánem Mileny Markové. To on ji získal pro spolu-práci s StB. Převoz Markové do jihlavské věznice nařídil budoucí velitel StB Antonín Prchal (uprostřed, *1923 v Jihlavě) a právě on později řídil vyšetřování její podivné smrti. Zdeněk Kettner (vpravo, *1927) byl jeden z nejvýznamnějších příslušníků StB v okcích „Kámen“. Podle zvláštního dotazníku ministerstva vnitra působil od 6. 3. 1948 do konce roku 1952 na útvaru 701-A, jehož součástí byl i jeho útvar „Modřín“.

Josef PLECHATÝ měl v tresoru přehled jednotlivých akcí, které si dělala tzv. operativní výpadová skupina. Byl to sešit, v němž byly uvedeny chronologicky jednotlivé akce za sebou, čísla zpráv a určení, odkud byl dán k provedení akce pokyn. [...] Osobně jsem tento soupis dělal. [...] Až do poloviny roku 1949 byla MARKOVÁ vlastně hlavním agenturním spolupracovníkem IV. sektoru a zajišťovala pracovní náplň pro tzv. výpadovku, která prováděla všechny akce na hranicích, tzn. i akce „kámen“.

Výpověď bývalého velitele StB Antonína Prchala, 6. 2. 1963

Výpis ze svačky s označením Organizace "BA".

BA - Státní bezpečnost
Před os ta: Min. rada Jiřího Vlčka - MUDr., Dr. med., Dr. phil., Dr. polit.
Zástupce: Oswald Závodnický - MUDr. Dr. med., Dr. polit.
Bedřich Rokovský - MUDr. Dr. med., Dr. polit.
Dr. Karel Šimůnek - MUDr. Dr. med.

Secretariát: Předsedka: Josef Plechatý
Jaroslav Potočný
Jiří Řehák
Vlasta Fialová
Václava Šimůnková

Ba IV.sektor
Toto oddělení slouží všem předchozím oddělením t.j. Ba 1,2,3, organizačně OS-organom spravedlnosti-kontroverzí, ÚZP-politické spravedlnosti, IS-organom spravedlnosti-jeho sluhu, je a pomoci jiným oddělením tuž mimořádně a malého útoku celostátního rázu.
1. pododdělení agenturní skupina
2. pododdělení kontroverzní a kontrolní referent a ref. služba
3. pododdělení sladkováčkova skupina a výpadová skupina
4. pododdělení zařízení skupina /ústředovka /

Personální obsazení vel. odd. Ba IV. sektoru.
Velitel: Josef Plechatý
Zástupce: Emil Orovan
1. odd. Za jídelnou a sledovací Vojtěch KOZEL
2. " 2. sledovací skup. zást. KAMAN Ant.
3. " výpadová skupina /ústředovka /
4. " výšebor. objedn. František LIŠKA

Organizační začlenění Abrahamovičova výpadového oddělení ve IV. sektoru skupiny BAa Velitelství StB na ministerstvu vnitra. Jeho přímým nadřízeným byl Josef Plechatý a Emil Orovan.

Zločiny bez trestu

Hlavními strůjci nezákonních intrik na Všerubsku z řad StB a jejich agentů byli Evžen Abrahamovič, Emil Orovan, Amon Tomašoff, František Hejný, Zdeněk Kettner a Václav Pulec. Za Oblastní úřadovnu StB v Klatovech se akcí „Kámen“ účastnili Karel Kocina jako falešný tlumočník a Jaroslav Němec na pozici hlavního organizátora i jako pravá ruka Evžena Abrahamoviče.

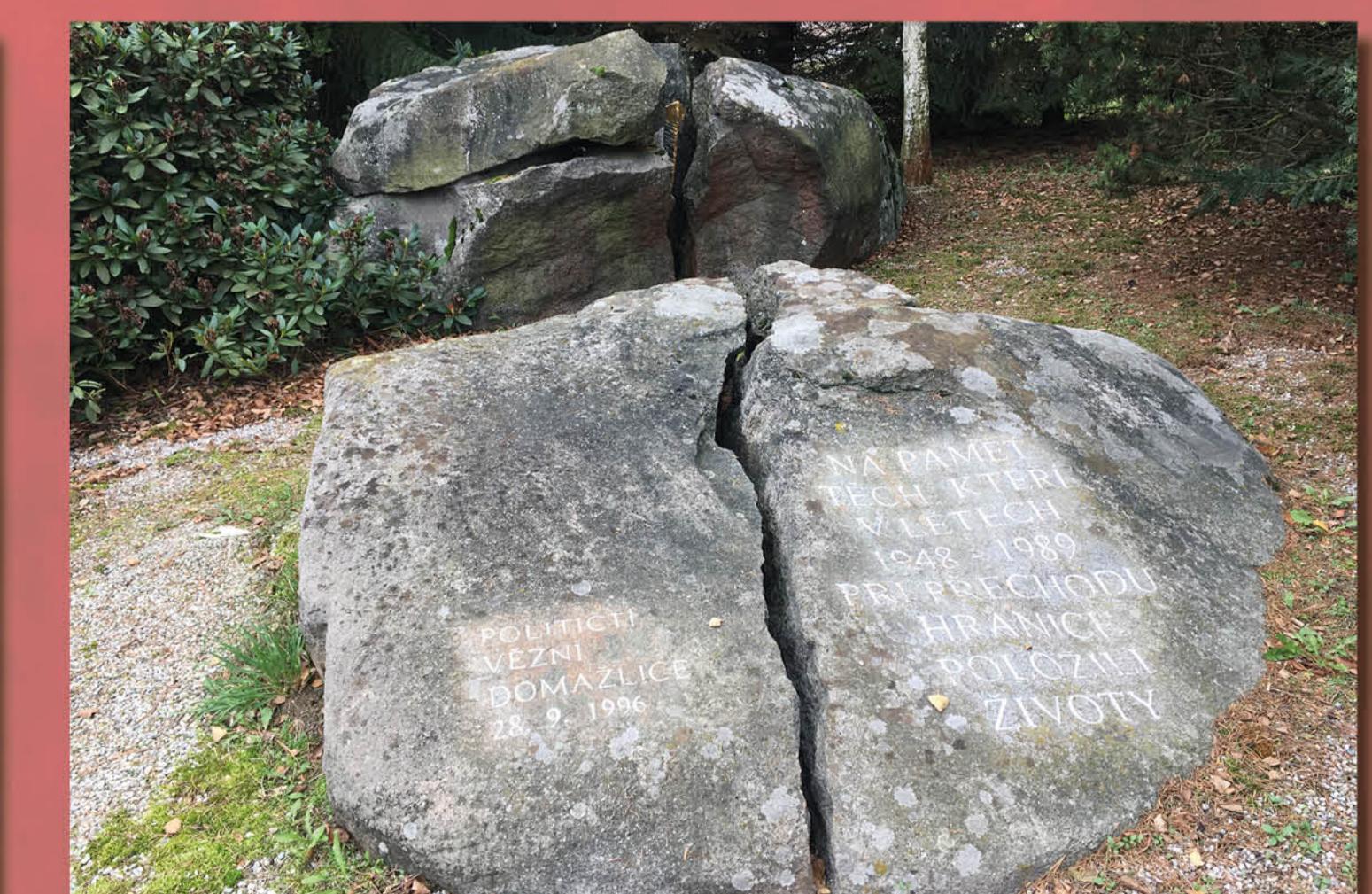

Před Evženem Abrahamovičem (na fotografii vlevo, *1921) a Jaroslavem Němcem (uprostřed, *1912) varovalo vysílání Rádia Svobodná Evropa ještě v září 1951. Václav Pulec (vpravo, *1923) sloužil ve Všerubech pod vedením Stanislava Lišky, po jeho zatčení se stal členem Abrahamovičova tímu v Praze.

Evžen Abrahamovič neboli Dr. Breza se později stal ředitelem obchodního domu v Praze. Zemřel bez jakéhokoli postihu v roce 2014. Nepomohlo ani trestní oznámení podané na něj a Emila Orovana v roce 2011. Akce „Kámen“ odzkoušel ve Všerubech, a dokonce i po jeho postřelení v říjnu 1949 tuto úskočnou a z pohledu StB velmi úspěšnou metodu šířil dál. Organizování zločinných provokací mezičítím přebíraly do své režie nižší krajské, oblastní a okresní útvary StB.

VŠERUBY-NEJAGN 17.1990

Památník ve Všerubech vybudovaný a vysvěcený v září roku 1996 na památku všem, kteří „neprošli“.

Převaděčská síť skupiny „Cyril“

Útěky za svobodou i popravy

Paradox doby nesvobody

Přípravy a provedení tajných provokačních akcí typu „Kámen“ se na Všerubsku odehrávaly v době, kdy velitel stanice SNB a někteří jeho podřízení zároveň spolupracovali na skutečných převozech s protikomunistickou odbojovou skupinou Oty Tulačky krycím jménem „Cyril“.

Ota Tulačka (*1913) pocházel ze Kdyně na Domažlicku, ale pracoval v Praze. Domů za rodinou do pohraničí jezdil jen o víkendech. Po únoru 1948 se proto stal magnetem pro ty, kteří hledali cestu záchrany před pronásledováním právě nastoleným totalitním režimem.

Zásluhou Oty Tulačky (na fotografii vlevo) se Kdyně stalo regionem, přes který prchala podnikatelská, politická i vojenská elita. Jeho hlavním spolupracovníkem byl bývalý stíhací pilot RAF Josef Hýbler (*1913). Ochotu pomáhat projevili také některí úředníci ministerstva zahraničních věcí a zaměstnanci amerického velvyslanectví, např. třetí tajemník Walter Birge a budoucí člen CIA Reinhold Pick.

Na tomto převodu [Reinhola Pick] trval z toho důvodu, že prý dostali na velvyslanectví vzkaz, aby se tato tj. Tigridová dostavila za svým manželem. Na můj dotaz, kde se nyní nachází Tigrid, sdělila mi Tigridová, že je toho času v Řezně. Když jsem přivedl Tigridovou k Cyrilovi [...] slíbil, že to vyšvětí dalším osobám zúčastněným na provádění ilegálních přechodů.

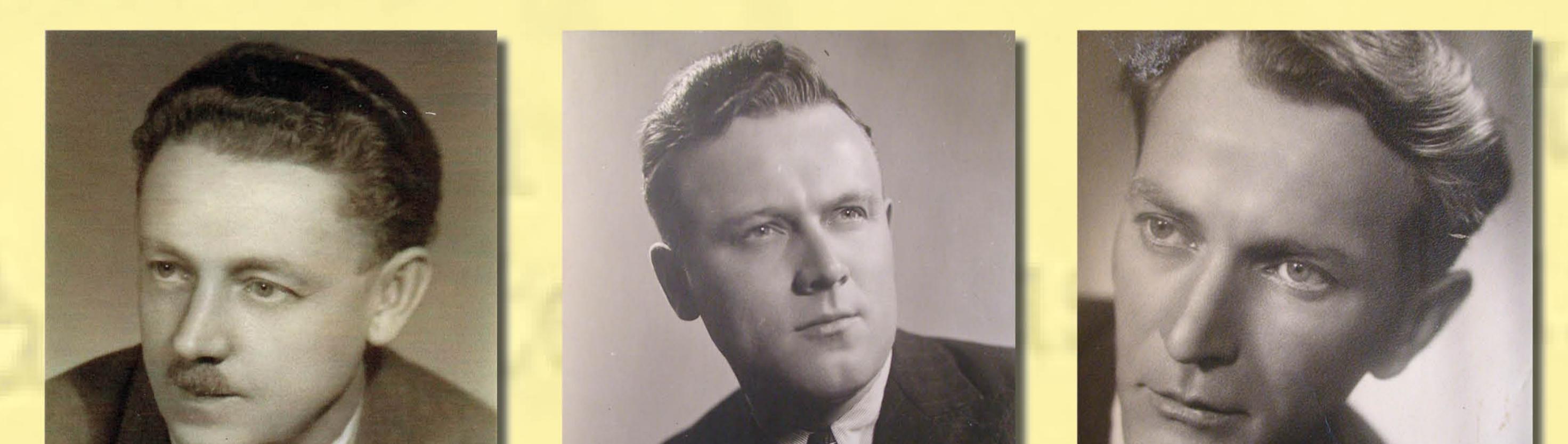
Protokol sepsaný s Josefem Hýblerem na KV StB Praha, 5. 4. 1949

Pouze přísné dodržování konspiračních zásad umožnilo „Cyrilovi“ organizovat ilegální přechody více než rok a půl. Tulačka však netušil, že v jiných dnech Liška a někteří jeho podřízení byli na rozkaz svých nadřízených nuceni vodit předem vytypované lidi do pasti na falešné hranici. Tyto fingované převody řídila od samého počátku StB.

V cestě za svobodou uprchli kromě v Všerubech napomáhali tito Liškoví podřízení: zleva štábni strážník František Martinů (*1912), strážník Bohumil Mikeš (*1918), strážník Václav Strouhal (*1920) a poručík Václav Šnайдr (*1911). Šlo o více než 100 osob včetně malých dětí.

Poručík Stanislav Liška působil na pozici velitele stanice SNB ve Všerubech do 1. listopadu 1948. Jako jedinému se mu podařilo tyto provokace vyzradit. Jeho paměti jsou citovány v knize KÁMEN autorky Václavy Jandečkové. Další odhalení o skupině „Cyril“ jsou popsána v její druhé monografii Tři muži proti totalitě. Odbojář Ota Tulačka, pilot RAF Josef Hýbler a americký diplomat Walter Birge v boji s StB.

Mnohé osobnosti včetně rodiny Jaromíra Smutného, bývalého kancléře Edvarda Beneše, by nemohly být převedeny, kdyby Tulačka úzce nespolehl na svého syna Františka Havlíčka.

Za pomoc skupiny „Cyril“ byl převeden např. zleva plk. Alexander Hess, první velitel 310. stíhací perutě RAF, první slovenský redaktor Rádia Svobodná Evropa v Mnichově Karol Belák-Berger; výšší úředník na ministerstvu zahraničních věcí JUDr. Josef Stomek s manželkou a synem.

JUDr. Jan Dohnálek (*1917, na fotografii vlevo) z ministerstva zahraničních věcí a JUDr. František Jareš (*1910) – oba byli později s Otu Tulačkou odsouzeni za napomáhání ilegálním přechodům. Předtím se podíleli např. na převodu rodiny Jaromíra Smutného. Uprostřed Louisa Schaffnerová z amerického velvyslanectví, která o aktivitách převaděčské sítě také věděla.

V červnu 1949 se v Praze konaly schůzky, kterých se účastnil Ota Tulačka, František Jareš a Milan Smutný, starší syn bývalého kancléře. Domluvili se, že jakmile bude přechod možný, pošle Tulačka Jarešovi do Prahy telegram:

„Přijedeme všichni do Prahy v 9.00 hod.“ který však bude znamenat, přijedete do Klatov v 9.00 hodin. Po tomto dojednání jsme se rozešli. V úterý 11. června toho roku přišel skutečně telegram a sice: „Přijedeme všichni ve středu večer v 9.00 hodin do Prahy.“ Po obdržení tohoto telegramu jsem zavolal Dr. Smutného Milana a vyřídil jsem mu, že jsem dostal od Tulačky telegram s tím, že ve středu t.j. 13. července toho roku je jejich odchod připraven, a že se mají dostavit do Klatov, na místo, které mají společně s Tulačkou ujednáno.

Výpověď Františka Jareše pro StB, 14. 9. 1949

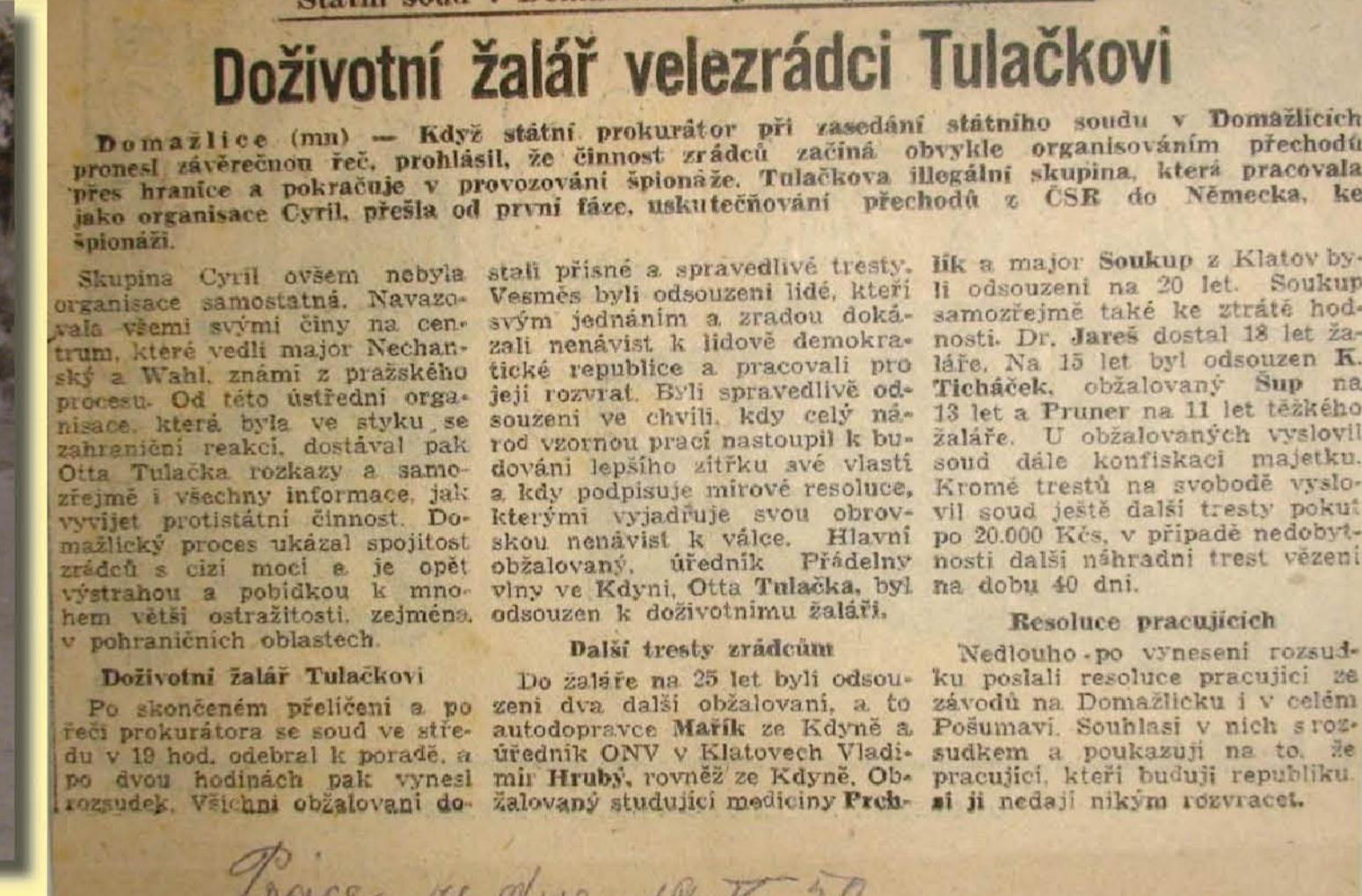
Z dalších prominentních osobností převedených za pomoc Oty Tulačky lze jmenovat např. Marii Tumlišovou (známou pod pseudonymem Maria Chaloupecká), slovenského politika ing. Pavola Blaho, slovenského redaktora Dr. Jána Žáka, tří generace rodiny Polických, tj. bývalých spolumajitelů akciové společnosti Polický-Popper.

Ota Tulačka (zcela vlevo) po propuštění z komunistického vězení v roce 1949.

Jiří Myška, bratr Ivana Tigridové, s vnučkou Oty Tulačky, Václavou Jandečkovou. Myška byl přiveden spolu se svou maminkou přes Všeruby na podzim 1948. Na jeho převod se tehdy podlouho minimálně deset lidí včetně Tulačky Birge. Nejnebezpečnějším úsekem na hranicích pole a louky je v noci přivedl velitel SNB Stanislav Liška v uniformě.

Doživotní žalář velezrádců Tulačkovi
Tulučka a dalších 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky, byli v květnu 1951 odsouzeni na doživotí. Soud učinil, že všechny zločiny byly provedeny v rámci ilegálního přechodu mezi Českou republikou a Německem.

Hlavními zločiny byly vedení ilegálního přechodu a spolupráce s komunistickou organizací.

Dolivožní žalář Tulačkovi
Do září 1951 byli vedeni doživotním žalářem i další 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky. Od této skupiny orga-

nizace, která byla ve stíku se západem, byly vedeny ilegální přechody mezi Českou republikou a Německem. Tulučka byl veden na doživotí, kvůli tomu, že vedení ilegálního přechodu bylo vedené v rámci komunistické organizace.

Tulučka byl veden na doživotí, kvůli tomu, že vedení ilegálního přechodu bylo vedené v rámci komunistické organizace.

Práce ve dne 19. 5. 50

Po neúspěšném pokusu o vojenský převrat na jaře 1949 se objevila snaha napojit Otu Tulačku na zpravodajskou skupinu mjr. Jaromíra Nechanského a Václava Wahla. Tuto skupinu využívala americká tajná služba. Plán se nedočkal úspěchu. V září 1949 byl Tulačka zatčen a propuštěn až po 15 letech. Zemřel v roce 1991. Nechansky a Wahl byli popraveni.

Doživotní žalář Tulačkovi
Do září 1951 byli vedeni doživotním žalářem i další 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky. Od této skupiny orga-

nizace, která byla ve stíku se západem, byly vedeny ilegální přechody mezi Českou republikou a Německem.

Hlavními zločiny byly vedení ilegálního přechodu a spolupráce s komunistickou organizací.

Dolivožní žalář Tulačkovi
Do září 1951 byli vedeni doživotním žalářem i další 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky. Od této skupiny orga-

nizace, která byla ve stíku se západem, byly vedeny ilegální přechody mezi Českou republikou a Německem.

Hlavními zločiny byly vedení ilegálního přechodu a spolupráce s komunistickou organizací.

Dolivožní žalář Tulačkovi
Do září 1951 byli vedeni doživotním žalářem i další 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky. Od této skupiny orga-

nizace, která byla ve stíku se západem, byly vedeny ilegální přechody mezi Českou republikou a Německem.

Hlavními zločiny byly vedení ilegálního přechodu a spolupráce s komunistickou organizací.

Dolivožní žalář Tulačkovi
Do září 1951 byli vedeni doživotním žalářem i další 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky. Od této skupiny orga-

nizace, která byla ve stíku se západem, byly vedeny ilegální přechody mezi Českou republikou a Německem.

Hlavními zločiny byly vedení ilegálního přechodu a spolupráce s komunistickou organizací.

Dolivožní žalář Tulačkovi
Do září 1951 byli vedeni doživotním žalářem i další 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky. Od této skupiny orga-

nizace, která byla ve stíku se západem, byly vedeny ilegální přechody mezi Českou republikou a Německem.

Hlavními zločiny byly vedení ilegálního přechodu a spolupráce s komunistickou organizací.

Dolivožní žalář Tulačkovi
Do září 1951 byli vedeni doživotním žalářem i další 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky. Od této skupiny orga-

nizace, která byla ve stíku se západem, byly vedeny ilegální přechody mezi Českou republikou a Německem.

Hlavními zločiny byly vedení ilegálního přechodu a spolupráce s komunistickou organizací.

Dolivožní žalář Tulačkovi
Do září 1951 byli vedeni doživotním žalářem i další 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky. Od této skupiny orga-

nizace, která byla ve stíku se západem, byly vedeny ilegální přechody mezi Českou republikou a Německem.

Hlavními zločiny byly vedení ilegálního přechodu a spolupráce s komunistickou organizací.

Dolivožní žalář Tulačkovi
Do září 1951 byli vedeni doživotním žalářem i další 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky. Od této skupiny orga-

nizace, která byla ve stíku se západem, byly vedeny ilegální přechody mezi Českou republikou a Německem.

Hlavními zločiny byly vedení ilegálního přechodu a spolupráce s komunistickou organizací.

Dolivožní žalář Tulačkovi
Do září 1951 byli vedeni doživotním žalářem i další 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky. Od této skupiny orga-

nizace, která byla ve stíku se západem, byly vedeny ilegální přechody mezi Českou republikou a Německem.

Hlavními zločiny byly vedení ilegálního přechodu a spolupráce s komunistickou organizací.

Dolivožní žalář Tulačkovi
Do září 1951 byli vedeni doživotním žalářem i další 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky. Od této skupiny orga-

nizace, která byla ve stíku se západem, byly vedeny ilegální přechody mezi Českou republikou a Německem.

Hlavními zločiny byly vedení ilegálního přechodu a spolupráce s komunistickou organizací.

Dolivožní žalář Tulačkovi
Do září 1951 byli vedeni doživotním žalářem i další 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky. Od této skupiny orga-

nizace, která byla ve stíku se západem, byly vedeny ilegální přechody mezi Českou republikou a Německem.

Hlavními zločiny byly vedení ilegálního přechodu a spolupráce s komunistickou organizací.

Dolivožní žalář Tulačkovi
Do září 1951 byli vedeni doživotním žalářem i další 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky. Od této skupiny orga-

nizace, která byla ve stíku se západem, byly vedeny ilegální přechody mezi Českou republikou a Německem.

Hlavními zločiny byly vedení ilegálního přechodu a spolupráce s komunistickou organizací.

Dolivožní žalář Tulačkovi
Do září 1951 byli vedeni doživotním žalářem i další 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky. Od této skupiny orga-

nizace, která byla ve stíku se západem, byly vedeny ilegální přechody mezi Českou republikou a Německem.

Hlavními zločiny byly vedení ilegálního přechodu a spolupráce s komunistickou organizací.

Dolivožní žalář Tulačkovi
Do září 1951 byli vedeni doživotním žalářem i další 11 mužů, kteří v roce 1949 převedli do Prahy skupinu Oty Tulačky. Od této skupiny orga-

nizace, která byla ve stíku se západem, byly vedeny ilegální přechody mezi Českou republikou a Německem.

Hlavními zločiny byly vedení ilegálního přechodu a spolupráce s komunistickou organizací.

Kladivo na odbojáře

Kajetán u Tří Seker 16. září 1949

Likvidace ilegálních skupin na Vysočině

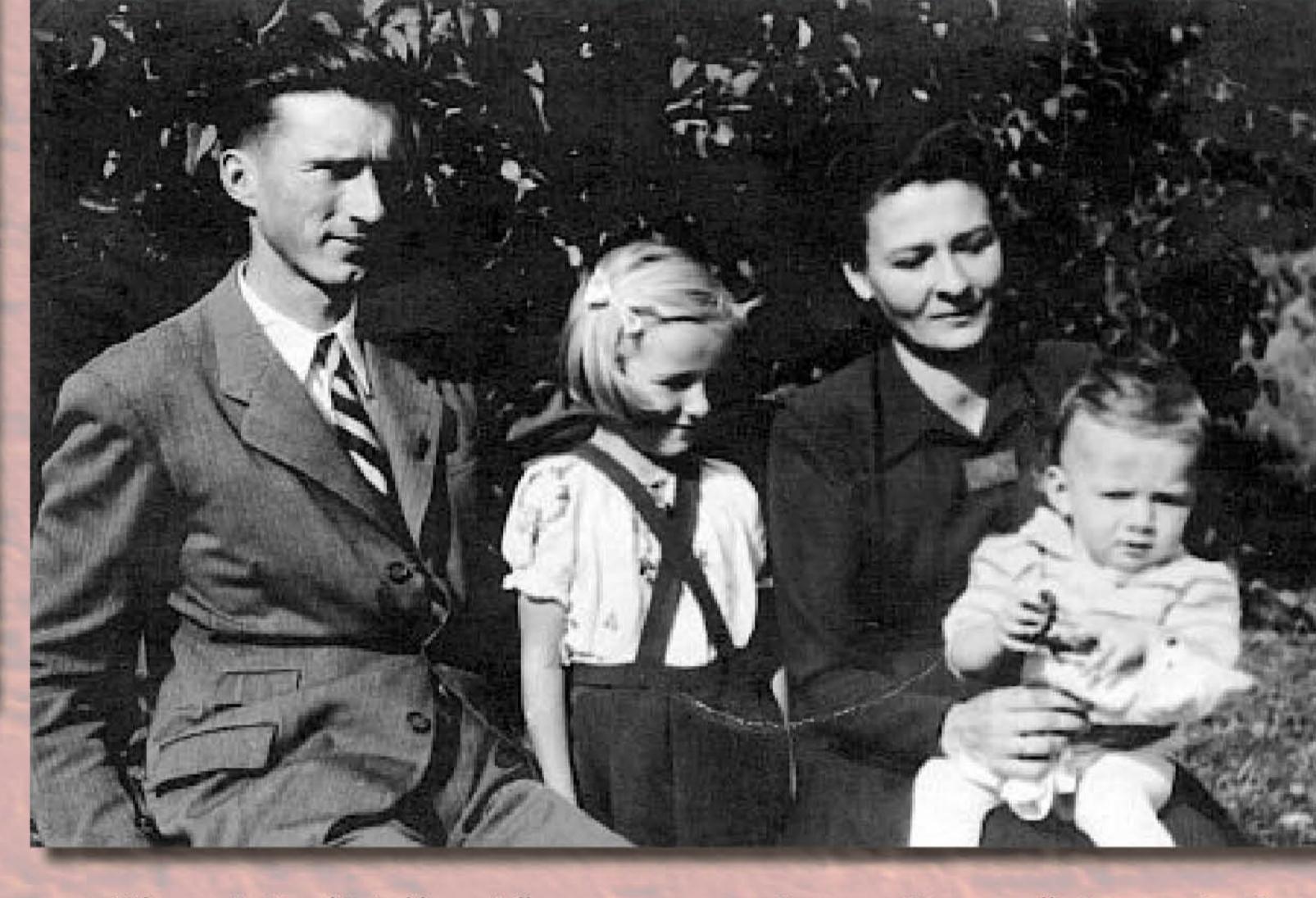
Předkládám na vědomí a navrhoji, aby pomocí útvaru 701-A bylo zařízeno vysílání potřebného hesla, o čemž bychom museli být včas informováni a v kladném případě, aby byla provedena akce Kámen, címž by potom hladce veškerá ilegalita na Vysočině přešla do našich rukou.

Zpráva „Oldy“ s krycí značkou 61 pro KV StB Brno, 7. 7. 1949

Rozsáhlá akce StB spočívající v budování tzv. „kontrolní sítě“ pomocí fiktivní odbojové organizace dostala název „Pernštýn“. Zpravidla hra s využitím metody „Kámen“ namířená proti Vincenci Koutníkovi a Rudolfu Hájkovi se stala součástí operativní kombinace, která byla jako celek ukončena až na jaře 1950. Cílem bylo dostat tamní odbojová uskupení pod kontrolu, pokusit se je rozšířit, zapojit do dalších protistátních aktivit a poté s co největším počtem členů zlikvidovat.

Strojní zámečník Vincenc Koutník (*19. července 1911). V roce 1943 se aktivně zapojil do protinacistického odboje. Po zatčení na falešných hranicích v noci ze 16. na 17. září 1949 měl tři měsíce pouť a při jídle čí na toaletu.

Hotelér Rudolf Hájek (*15. března 1914, na fotografii s manželkou Bohuslavou a dětmi Rudolfem a Miladou). Odbojové činnosti se rovněž zúčastnil už v době okupace.

V únoru 1949 byl Hájek zadřen, ale podařilo se mu utéci. Od té doby se ukrýval a zůstával ve spojení s Koutníkem, který se uchýlil do ilegality v prosinci 1948. Falešný odbojář „Olda“, napojený údajně na francouzskou tajnou službu, se objevil na scéně už v březnu 1949, tři čtvrtě roku před přechodem falešných hranic v Českém lese. Jeho úkolem bylo navázat spojení a spolu s dalším příslušníkem StB „Mirkem“ organizovat konspirační schůzky. Vše probíhalo v úzké spolupráci se zpravidla centrálou v Praze a krajským velitelem StB Brno Aloisem Zahajským.

Z uvedeného je zřejmé, že pokud se týká situace mezi illeg. slupincu Koutníka, zde se žádá zášetřit ji rozšířit také Koutník samý nám již dostačí věřit a naši poslanci nepochybují silně podporují Kultf a Chocholáč, zatímco Kámen je zřejmě dokonce ten dojem, že Kámen je přesně se začíná pěstovat k nám a jest docela možné, že by se pod nás vedení uchýlili i sám Koutník, když by nedoholal odjetí do zahraničí. Zatímco co provedené akce s rezistence nekolika osob ne na Rokycany, Kultf, případně i Chocholáčem, nebo na Chocerady, když by se jednalo o některou z těchto míst, když by se jednalo o „Oldu“ jako o sebe a ostatní spolupracovníky, protože jak sám prohlásil, byl by to strašné, kdyby by došlo, protože mnoho lidí by bylo neštěstí.

Toto akce bylo ilegalistům znamenáno volné město v terénu a mísí se stabilní ukrývky, což nás několikostí dosti zneškodnilo a převáděcí prototypy chtějí jít také ven. K tomu, působit také to, že jíme Kultf a Chocholáč upozornovali stále na nebezpečí, které jim tím, že se ilegalisté počítají na Vysočině, že jak se zde některým kteří budou daleko prováděti zneklidňování až dál, a že nyní oni sami se na ně nadechnou.

Předkládáme na vědomí a navrhoji, aby v kladném případě byly provedeny počítavé přípravy akce „Kámen“ až do konce května, když dojde k vývoji, když se Kultf a Chocholáč schovají v oblasti pro Havlíčkova a jeho komandu občanské legitimace. Mimo to budou zasazeny do kritického prostoru dvě auta s některými členy, kteří budou daleko prováděti zneklidňování illegální organizace.

Schůzka s Chocholáčem bude dne 8. t. m. a další schůzka dne 14. t. m. až t. m. bude stanoven přechod ne 16. t. m. Abyste měli schuteň jistotu, že jsou venufen hodlájí přes hranice přejít, požádám ze tím čelem nejprve schůzku Chocholáčem, aby nám přenechali některé důležité neboť je to výhoda a případ, aby nám Koutník dal na prvního svou samotu.

Za tím čelem prosím o vaše výjádření a o sdělení, z toho záležitosti se s našimi návraty.

Vyhodnoceno řk; ve stejném znění obdrží:

Útvar 701 A 2x,
pro domo 1x.

518/1 Hoblík.

Pátá strana souhrnné zprávy z 3. září 1949 vypracované na KV StB v Brně pro útvar 701-A v Praze. Koutník s Hájkem se ocitl v téměř bezvýchodném postavení. Vídala vysvobození cestou bezpečného útoku za hranice byla tak silná, že neznámý „odbojářům“ spolupráci příslíbil. Zvolil si své zástupce, kteří na Vysočině měli dál plnit zpravidla úkoly „partnerské ilegální“ skupiny.

Falešným diplomatickým vozem k falešné hranici

Na místě naši zastávky už čekal mladší muž 20–30 let, kterému jsme byli předáni s tím, že nás doveď k hranici. Po asi 2 km pěší chůze jsme skutečně došli k závorce, u které stáli z druhé strany dva uniformovaní „Grenzpolisté“. [...] Oba jsme odevzdali zbraně a tito „Grenzpolisté“ [...] nás dovedli k jakési dřevěné chatě, bez označení, bez osvětlení a uvedli nás dovnitř. Nám oznámili, že se jedná o jejich služebnu.

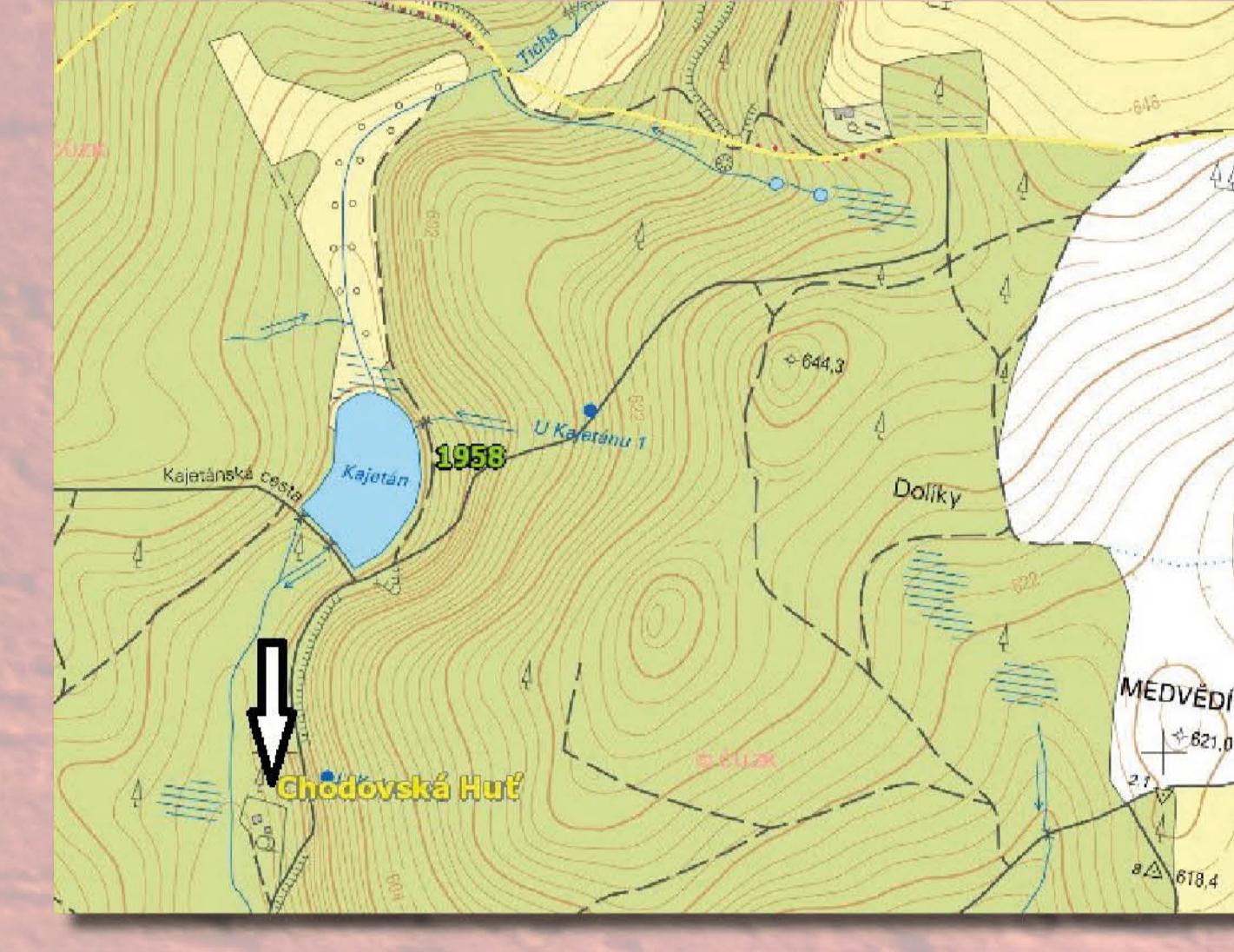
Záznam o vysvětlení Vincence Koutníka, 31. 3. 2004

Falešný americký důstojník Rudolf Freund (*1919). Uměl německy a částečně také anglicky, francouzsky a ruský.

Akce ovšem již bez mé účasti pokračovala dále tak, že oba zadření byli [po převozu dípem] ve zmíněné již vile vyslýcháni jakožby pracovníky CIC. Výslech tehdy prováděl soudruh Rudolf FREUND a Evžen ABRAHAMOVÝ. Po skončení výslechu byli předáni jako československým pohraničníkům a od tudy převezeni do vězení.

Záznam o pohovoru s pplk. Jaroslavem Sakslem, 7. 1. 1963

Nedaleko pod hrází stál dřevěný domek (viz směrovka), který byl později zbourán. StB ho využila jako tzv. strážník „německé“ pohraniční stráže.

Na přelomu 50. a 60. let si Státní lesy na jeho základech postavily loveckou chatu.

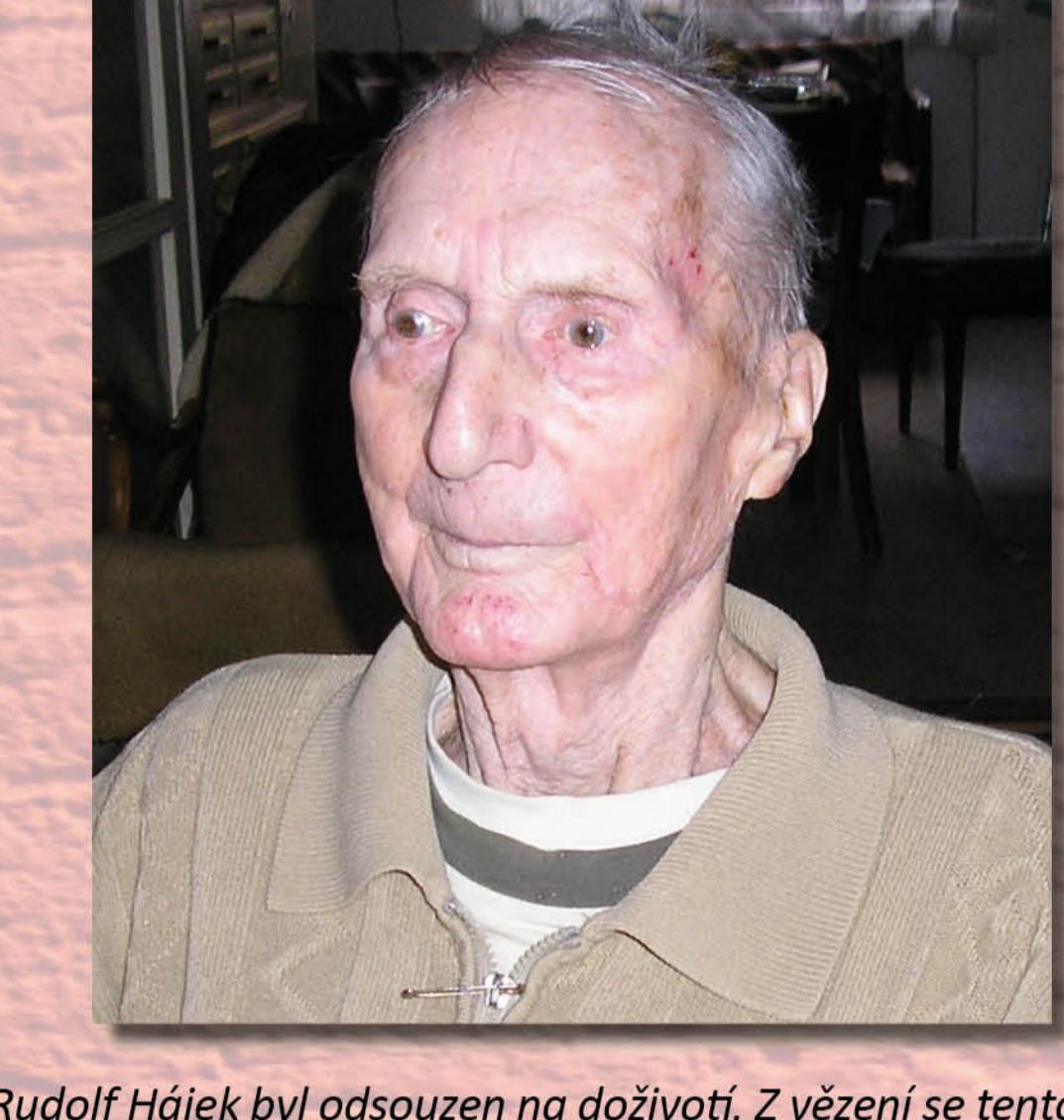
Po překročení předsunuté hranice u rybníku Kajetán na řece Tichá následovala asi pětkilometrová cesta dípem až k „německé“ vilce, která se nacházela jižně na Jalovém Dvoře za Broumovem.

Po několika km jízdy už po silnici, jsme přijeli do vesnice [Tři Sekery], kterou nemohu identifikovat a zastavili jsme před budovou, která podle dispozic mohla být služebnou četníků, celníků nebo SNB. Jediné, co mohu říct, že se jednalo o budovu v intravilánu vesnice. Byla poschoďová. [...] Na schodišti bylo rozmištěno asi 5 příslušníků ozbrojených nějakými předměty, kterými jsem byl po celou cestu dolů mlácen.

Záznam o vysvětlení Vincence Koutníka, 31. 3. 2004

Hájek obětí dokonalé fikce

V případě Rudolfa Hájka byl zvolen neovlivněný postup. Cílem bylo udržet ho v domnění, že je stále v Německu. Hájek byl z celé série podivných událostí zmatený a nechtěl si připustit nic jiného. Neustále si pohrával s myšlenkou, že byl předán zpět jen tak „na oko“ nebo že to byl omyl, který bude napraven.

Rudolf Hájek byl odsouzen na doživotí. V závěti se tento náčelník Sokola vrátil až po čtrnácti letech. V roce 1993 se stal čestným občanem města Blanska. Zemřel v roce 2013.

Hned mě vyvedli ze strážnice ven, kde jsem viděl kolem sebe jen německé celníky. Přímo mé osobě neřekli, kam mě vedou, ale mezi sebou křičeli na sebe: „Marsch k českým četníkům“. Když jsem se chtěl po cestě otočit, tloukl mne a tlačili mě stále kupředu. Blízko dalších závor, uviděl jsem státi 4 muže, oblečené v uniformách českých četníků a na tyto křičeli moji průvodci, zde máte komunistického špicla. Při předání křičel jeden český četník, nejlepší bude hned ho zakopat. Ihned nato jsem dostal pěstí ránu na oko a do zátylí.

Pozdější výpověď Rudolfa Hájka učiněná podle jeho mylného přesvědčení pro důstojníky CIC, 14. 10. 1949

- 34 -

byly spoutány nohy. Byl jsem přiveden ke stolu a tam dvma přítomnými vyslýchán. Přestože jsem se chtěl pokusit o útěk, při čemž jsem udeřil jednoho s přítomnými, byl jsem vyslýchán velmi slabým spladem. Po krátkém zápalobě byl jsem odveden až do jiné budovy, při čemž mi bylo povolené vstávat a zavazovat do nich vysvobození.

Druhý den po uvádění všech okolností, které se souběžně semnal jsem, že nemůžu byt v Praze, posváděl mistrovství ve kterém byl vyslýchán, nevysvobozen a zavázán do jiného vyslouchávacího podniku v Ústeckém kraji. Počítal jsem, že můj vlastní významný četník, který mě vyslal, mě vysvobození nechce, a protože jsem vyslýchán v Praze, posváděl mistrovství v Ústeckém kraji, když jsem vyslýchán v Ústeckém kraji, nechce mě vysvobození.

Jeho jmenem se mě nelíbilo, jednak proto, že se mě mohl být jako podmínky, měl před sebou výslechovou komisi a poradu, a pak byl jsem vyslýchán v Ústeckém kraji, když jsem vyslýchán v Ústeckém kraji, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, jsem byl vysvobozen a pak byl jsem vyslýchán v Ústeckém kraji, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce mě vysvobození.

Při vyslouchávání, když jsem byl vyslýchán po převedení do Ústeckého kraje, nechce m

Ženy v rukou zločinců

Svatý Kříž u Chebu 22. června 1950

Příběh Marie Štěrbové a její dcery Vlasty

Po dobu mého manželství pomáhala jsem svému muži v hostinské živnosti nejdříve v Podbabě a potom v Praze I. [...]. V roce 1947 jsem zakoupila vinárnu v Poděbradech s denním a nočním obchodem. V roce 1948 akční výbor moje podniky zabral pro zřízení jiných obchodů. [...] Politicky jsem byla organizována od roku 1945 do roku 1948 ve straně národně socialistické.

Zivotopis sepsán s Marií Štěrbovou na KV StB Praha, květen 1951

Marie Štěrbová (*1909) s devatenáctiletou dcerou Vlastou (*1931) — obě se staly oběti provokační komunistické tajné policie s využitím metody „Kámen“ v noci z 22. na 23. června 1950. Fotografie byla pořízena krátce před zatčením.

Budování špiónážní sítě

Zlomový okamžik v životě Marie Štěrbové nastal v březnu 1950, kdy se setkala s člověkem, který ji byl představen jako „Pepík“. Tehdy ještě netušila, že se jedná o agenta americké vojenské kontrarozvědky vlastním jménem Ludvík Krutský. Na jeho doporučení začala Marie Štěrbová budovat vlastní zpravodajskou síť. Budování špiónážní sítě jí dovedlo až na falešnou hranici, na které se o tři měsíce později ocitla se svojí dcerou Vlastou.

První pokus o přechod hranic u Františkových Lázní nevyšel. Ústřední postavou druhého pokusu se stala Mariina přítelkyně a zároveň spolupracovnice StB „Eva“, vlastním jménem Eva Peníšková, která se u Štěrbových nechala dokonce ubytovat.

Zpráva o akci „Barnabáš“ KV StB Praha pro útvar 701-A, 24. 6. 1950

Po dohodě s orgány 701-A, kteří byli také v Karlových Varech, bylo sděleno, že ony tři osoby, t.j. Helena Bartoňová, Milena Macháčková a Jiří Sýkora budou normálně převedeny, a na hranicích že bude přikročeno PS útvarem k jejich zatčení. S oběma Štěrbovými a naší spolupracovnicí [Evou] že bude provedena akce KÁMEN.

Zpráva o akci „Barnabáš“ KV StB Praha pro útvar 701-A, 24. 6. 1950

Byli jsme ubytováni v hotelu, kde jsme vyčkali do druhého dne do večera a byli jsme odvezeni nákladním vozem, ovšem jiným, než tím, kterým jsme přijeli z Lokte, za Cheb k nějakému státnímu statku. Zde jsme byli rozděleni na dvě části a to já, moje dcera a Eva, kterou převzal jeden z mužů a odvedl nás na hranice.

Zápis o výpovědi Marie Štěrbové na KV StB Praha, 14. 7. 1950

Nejdříve převáděl ve 22:30 hod. MIREK obě Štěrbové na akci KÁMEN, a vzdalu zůstal TONDA se třemi osobami americké ambasády. Asi po 45 minutách po odchodu prvé skupiny vrátil se zpět MIREK s tím, že všichni již jsou v Německu. Po tomto sdělení nastala veliká radost mezi zbylými [...]. Po srdečném rozloučení postupoval MIREK se zbyvajícími osobami ke hranicím. Po přejití první hraniční závory byli znenadání všichni zastaveni a MIRKOVI, který tyto převáděl, podařilo se uprchnout a ostatní byly realisovány orgány PS. Po této realisaci odebrali se orgánové TONDA a MIREK k budově, kde byla prováděna akce KÁMEN se Štěrbovými, kde jim bylo sděleno, že obě Štěrbové dobře vypovídají.

Zpráva o akci „Barnabáš“ KV StB Praha pro útvar 701-A, 24. 6. 1950

10. Do you know of any such organization answer as in Number 9.
Znate takovou organizaci? Zodpovedete podle as 9.

11. Where you in connection with any Foreign representative while in CSR which one? For how long? and of what characte where your connect? Byl jste v CSR ve styku s některým cizím zastupitelským uradem? Kterým? Jejak dlouho? A jaký charakter měl vaš styk? *Nebyla*

12. Do you know any Persons in CSR not agreeing with the present regime and willing to escape across the frontier state name and address? Znate v CSR osoby nesouhlasící s tentím zřízením a mající v myslí připravit se na hranici uvedit a pod? *Nejsem žádoucího*

13. Were you involved in any way with the western powers while in CSR? State how long with whom you were working and if about industry or politics or otherwise? Byl jste v CSR zpravidla cizími, cizími nebo přesněji západní mocemi? Když jste v CSR pracovali a když jste spolupracovali až zde v průmyslové políce nebo podobně? *Ano. Tím mě se, i Praze jsem spolupracoval a to, i přimyslil.*

14. Do you know of any Persons in CSR ziving any such information or in any way working against the present regime? Do you know of any Persons working for CSR in any foreign country? Znate v CSR osoby pracující pro CSR in any foreign country? *Ano. Tím mě se, i Praze jsem spolupracoval a to, i přimyslil.*

15. Have you any specific information with regards to the Military Attaché in CSR e.g. new weapons special training names of leading officials etc.? Byl zvláštní prozrazený o CSR branné mocí? Nové zbraně, druh výzbroje, mena vedoucích důstojníků a pod? *Nejsem žádoucího*

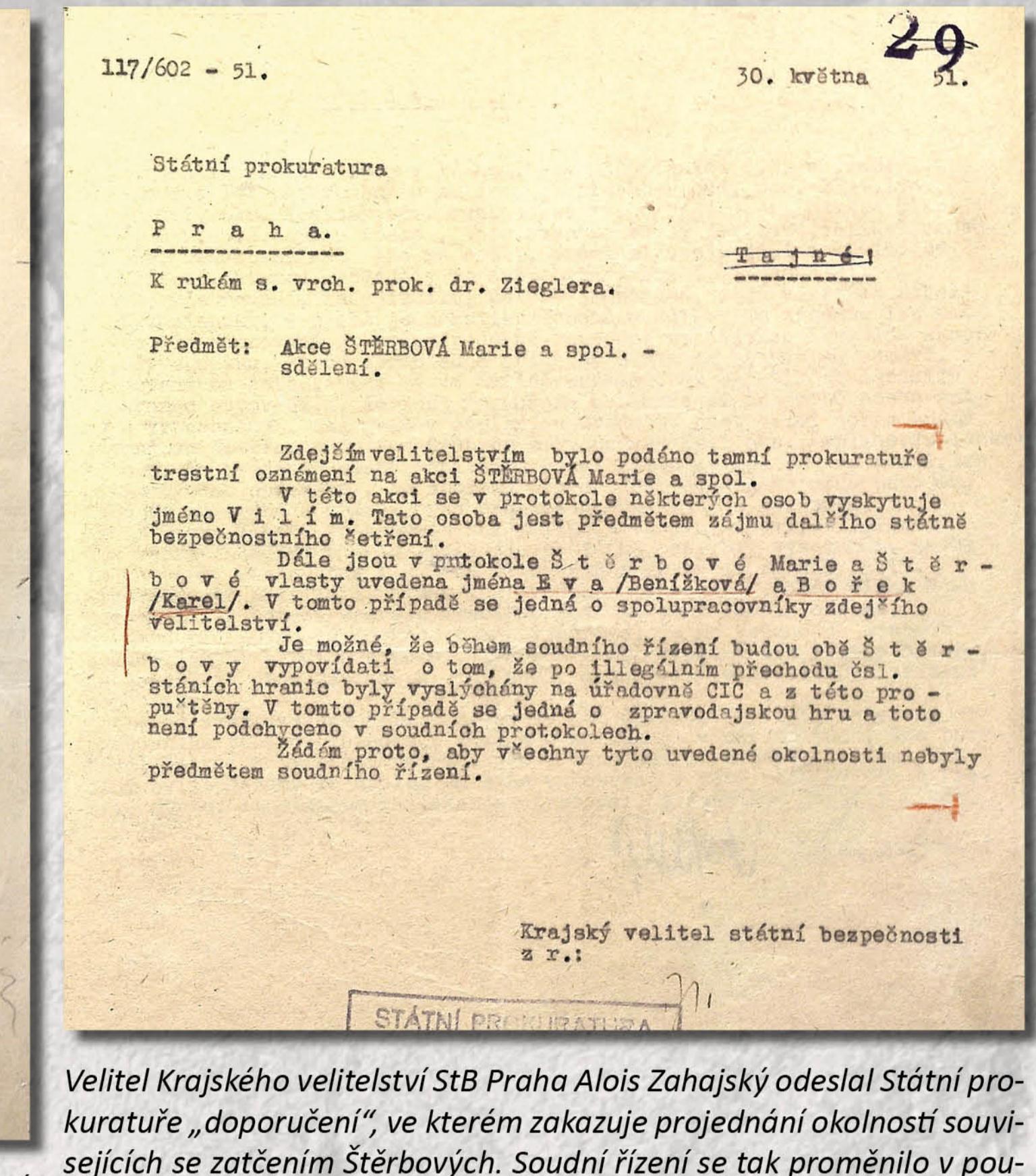
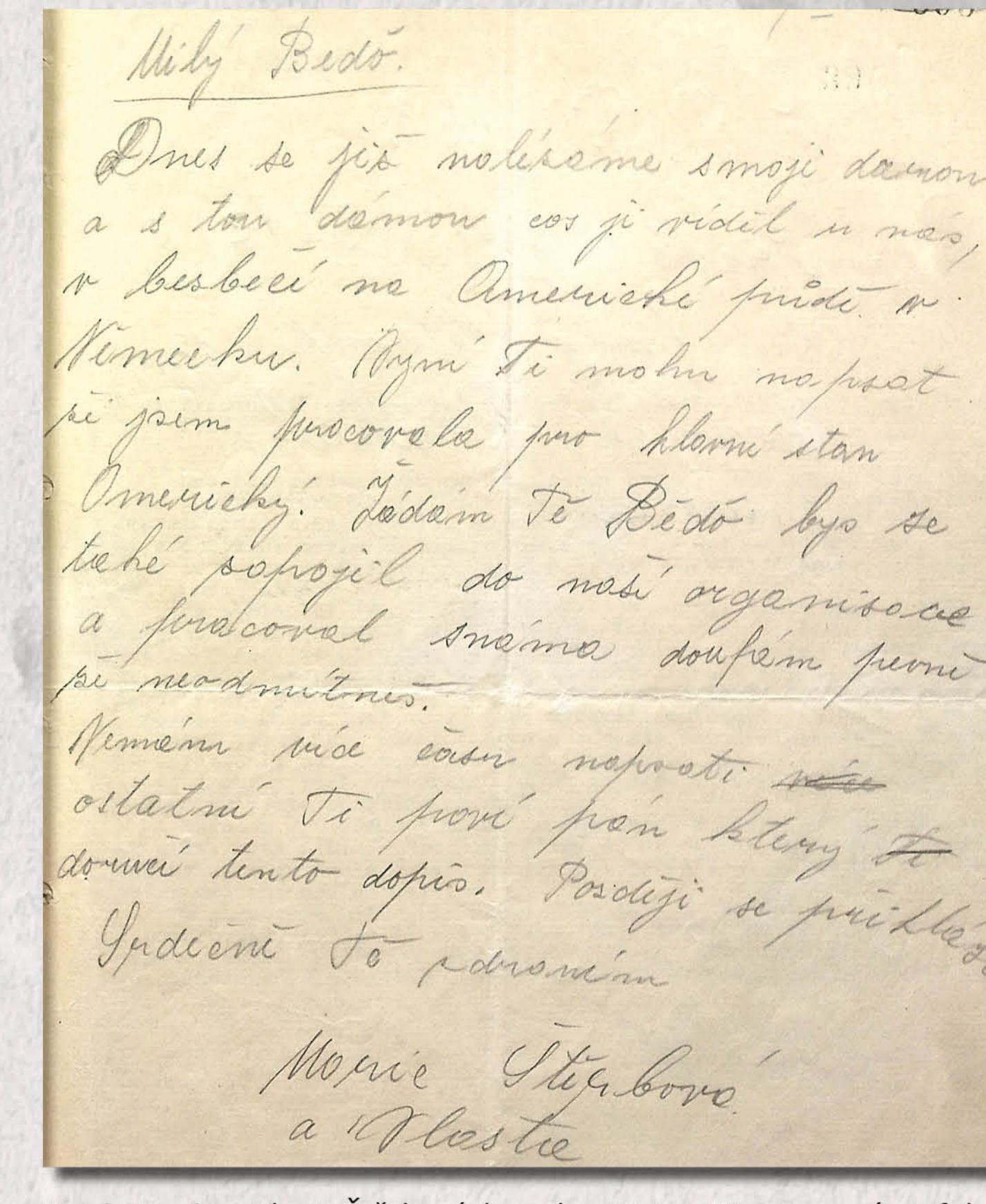
Druhá strana dvojjazyčného dotazníku, který v noci z 22. na 23. června 1950 vypálila Vlasta Štěrbová na falešně úřadovně CIC v obci Svatý Kříž nedaleko Chebu.

Nevím, jak se to stalo, ale v tom momentě, kdy nás opustil německý financ, asi po několika metrech, jsme byly zadrženy pohraniční hlídkou a předvedeny do Chebu a odtud ještě ten den odvezeny do Prahy.

Zápis o výpovědi Vlasty Štěrbové na KV StB Praha, 28. 6. 1950

Smrt čekala za rohem

V květnu 1951 byla Marie schopna zápis o výpovědi podstoupit už jen na lůžku ve vězeňské nemocnici. Prosila, aby jí byla dovolena návštěva sestry a dcery. Její prosba však nikdy nebyla vyslyšena. Hlavní líčení se konalo 8. listopadu 1951. Bývalá restauratérka však nebyla ve stavu, aby se líčení mohla zúčastnit. Týden před Štědrým dnem 17. prosince 1951 Marie Štěrbová umírá ve věku 42 let. Mladičká Vlasta byla odsouzena k sedmi letům odňtí svobody.

Dopis Marie a Vlasty Štěrbových ze dne 23. 6. 1950 sepsaný na falešně úřadovně CIC, určený jejich známému.

Zatímco naši dělníci a rolníci plní s úspěchem náš Pětiletý plán a tím zvyšují životní úroveň nejsířších vrstev národa, zvyšuje se nenávist zbytků zločinecké reakce z úspěchů, dosažených na naši cestě k socialismu [...] Charakter Štěrbové je nízký a sobecký a tato se neohlíží kolem sebe a snaží se za cenu nejhorších zločinů dosáhnout svého osobního prospěchu. Jmenovaná je zarytým třídním nepřítelem a u které není naděje na její převýchovu a navrácení do lidské společnosti. Proto budiž Štěrbová dle těchto uvedených okolností posuzována.

Trestní oznámení na Štěrbovou Marii a spol. pro Státní prokuraturu v Praze, 29. 5. 1951

Rok po falešném převodu Štěrbových byla zatčena i Marie Eva Peníšková (*1922), křížem jménem Eva Doležalová. Jejím řídícím orgánem byl Antonín Hašek z KV StB Praha.

Další tváře tragického příběhu

Pro Státní bezpečnost jsem počala pracovat v březnu 1950. Jako první případ, který jsem pro Státní bezpečnost zpracovala, byla akce ŠTĚRBOVÁ a spol. a jako další jsem rozpracovávala přímo členy ilegální skupiny agenta KRUTSKÉHO.

Protokol sepsaný s Evou Peníškovou na KV StB Praha, 26. 7. 1951

Alois Zahajský (*1921), velitel KV StB Praha, odpovídající akci „Kámen“, kterou řídil jeho podřízení v úzké spolupráci s nejvyšším Velitelstvím StB na ministerstvu vnitra (útvarem 701-A) a KV StB Karlovy Vary.

Strach je provázel celý život

Vlasta Štěrbová neměla návrat do „normální“ společnosti snadný. Po třech a půl letech se vrátila bez matky s otřesnými zážitky a podlomeným zdravím. Mohla pracovat jen v dole, v továrně, anebo jako uklízečka. Jako by nestačilo, že je sledována a že jí čas od času policisté prohledají byt.

Od 30. 3. 1956 do 18. 4. 1956 byla mimo toho zaměstnána jako roznášeč novin na hlavní poště v Praze. Když zjistilo kádrové oddělení, že byla v nápravném zařízení, tak ji propustili. Nyní zase jenom roznáší svršky po zemřelých a hledá si zaměstnání. Vzhledem k tomu, že se léčí na lupenku, nemůže každé zaměstnání přijmouti. Žádného majetku nevlastní a o nikoho se nestará. V místě bydlíště se dobře chová.

Zpráva VB o Vlastě pro Krajskou prokuraturu v Praze, 28. 9. 1956

Vlasta Štěrbová se synem Zdeňkem na fotografii z roku 1959. Podle jeho slov si ten „KÁMEN“ táhla celý život s sebou a nikdy se již jako člověk „nenarovnala“.

Na Vlastu Štěrbovou po letech strávených ve věznici za neuskutečněný přechod hranic čekala těžká práce v povrchových uhlínských dolotech na Kladensku.

Vlasta Štěrbová, provdaná Klímová, na fotografii z počátku 80. let. Zemřela ve věku pouhých 53 let na následky prodělaných a špatně léčených nemocí ve vězení.

Marné čekání na spravedlnost

Vlasta často trpěla nočními můrami. Později, v 70. letech, zničehonic začala dělat dřepy s předpaženýma rukama, až se zhroutila. Byla hospitalizována v psychiatrické léčebně, kam ji její syn Zdeněk odvezl. Na otázku lékaře, proč dělala dřepy, neměl odvahu říci, že v 50. letech byla z politických důvodů nevinně vězněna. Nebyl si úplně jistý, jak by lékař stále ještě v době totality zareagoval. Bál se, aby se celá záležitost nezhoršila.

Osvědčení o třetím odboji

Ačkoli to Vlasta Štěrbová věděla, teprve v roce 1990 bylo synovi z úředních míst potvrzeno, kde je pohřbená babička Marie. Nezbylo než smířit se s tím, že tímto místem je hromadná šachta na hřbitově v Dáblících! Na úmrtním listu, vystaveném dodatečně až po pádu komunismu, je uvedeno datum „poříbu“ 3. ledna 1952. V červnu 2018 bylo Marii i její dcerei Vlastě in memoriam uděleno Osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu.

Obchodník s bižuterií

Svatý Kříž u Chebu 7. prosince 1950

Příběh rodiny Josefa Šikoly

Po zatčení v prosinci 1950 na falešné hranici nedaleko obce Svatý Kříž u Chebu přišla Šikolova rodina o poslední část majetku, který jí po znárodnění pracně vybudovaného rodinného podniku zbyl.

Manželé Judita a Josef Šikolovi na fotografii z poloviny 40. let

Středoškolák Mirko Šikola na fotografii z roku 1950. Bylo mu 18 let, když se s rodiči ocitli na falešné hranici. Starší sestra Jaroslava už byla provdána. S rodiči a bratrem nešla.

Po okupaci jsem pracoval ve výrobě, od roku 1946 ve vývozu. Měl jsem v úmyslu se více věnovat vývozu a výrobu likvidovat. Zestátněním zahraničního obchodu mi v tom bylo zabráněno a do monopolní vývozní společnosti jsem nebyl jako zaměstnanec přijat. Moje výroba pak byla začleněna do národního podniku Železnobrodské sklo. Pro tento podnik jsem pak pracoval jako vedoucí ve svém bývalém podniku, s platem 4.500,- Kčs.

Životopis Josefa Šikoly sepsaný na KV StB Praha, 27. 1. 1951

Juditina matka Aloisia Soldátová na fotografii z roku 1946 právě navléká skleněné perly určené pro vývoz do Spojených států amerických.

rozmluvu, které jsem nerozuměla. Poté mi manžel řekl, abych se nebála a abych počkala, že tomu nerozumím. Šli jsme kousek podle lesa až jsme přišli k závoře, kterou jsme podlezli. Kousek dál byla druhá závora, za kterou stál německý voják, který na nás zakříčel -HALT-. Lekla jsem se a chytla jsem se vojáka za rukáv. Náš průvodce mi řekl, že teď se již nemusím bát, a řekl, že je to již jen kousek, abychom šli za ním. Nevím, jak jsme šli dlouho a přišli jsme k nějakému domu, do kterého jsme vešli a po schodech nahoru jsme se dostali do úzké přehrazené místnosti.

Zápis o výpovědi Judithy Šikolové na KV StB Praha, 27. 12. 1950

Na konci Chebu jsme z auta vystoupili u nějakého mostu a šli jsme k lesu. Ještě v autě jsem říkala, aby nás raději nikam nevezl a nechal nás vystoupit. Neznámý muž mi řekl, že jestli budu něco dělat, že mě vysadí a oni že pojedou dál. Neznámý seděl vzadu s mým manželem a synem a já jsem seděla vedle šoféra vpředu. Po mé poznámce měli s mužem vzadu nějakou

rozmluvu, které jsem nerozuměla. Poté mi manžel řekl, abych se nebála a abych počkala, že tomu nerozumím. Šli jsme kousek podle lesa až jsme přišli k závore, kterou jsme podlezli. Kousek dál byla druhá závora, za kterou stál německý voják, který na nás zakříčel -HALT-. Lekla jsem se a chytla jsem se vojáka za rukáv. Náš průvodce mi řekl, že teď se již nemusím bát, a řekl, že je to již jen kousek, abychom šli za ním. Nevím, jak jsme šli dlouho a přišli jsme k nějakému domu, do kterého jsme vešli a po schodech nahoru jsme se dostali do úzké přehrazené místnosti.

Zápis o výpovědi Judithy Šikolové na KV StB Praha, 27. 12. 1950

Letecký snímek z roku 1948 zachycující lokalitu od jihovýchodního okraje Chebu směrem ke státní hranici. Šikolové šli přesky zdelejšího přejezdu (od středu horního okraje fotografie) přes obec Háje a oklikou podél lesa k takzvanému „zámečku“ nedaleko vesnice Svatý Kříž.

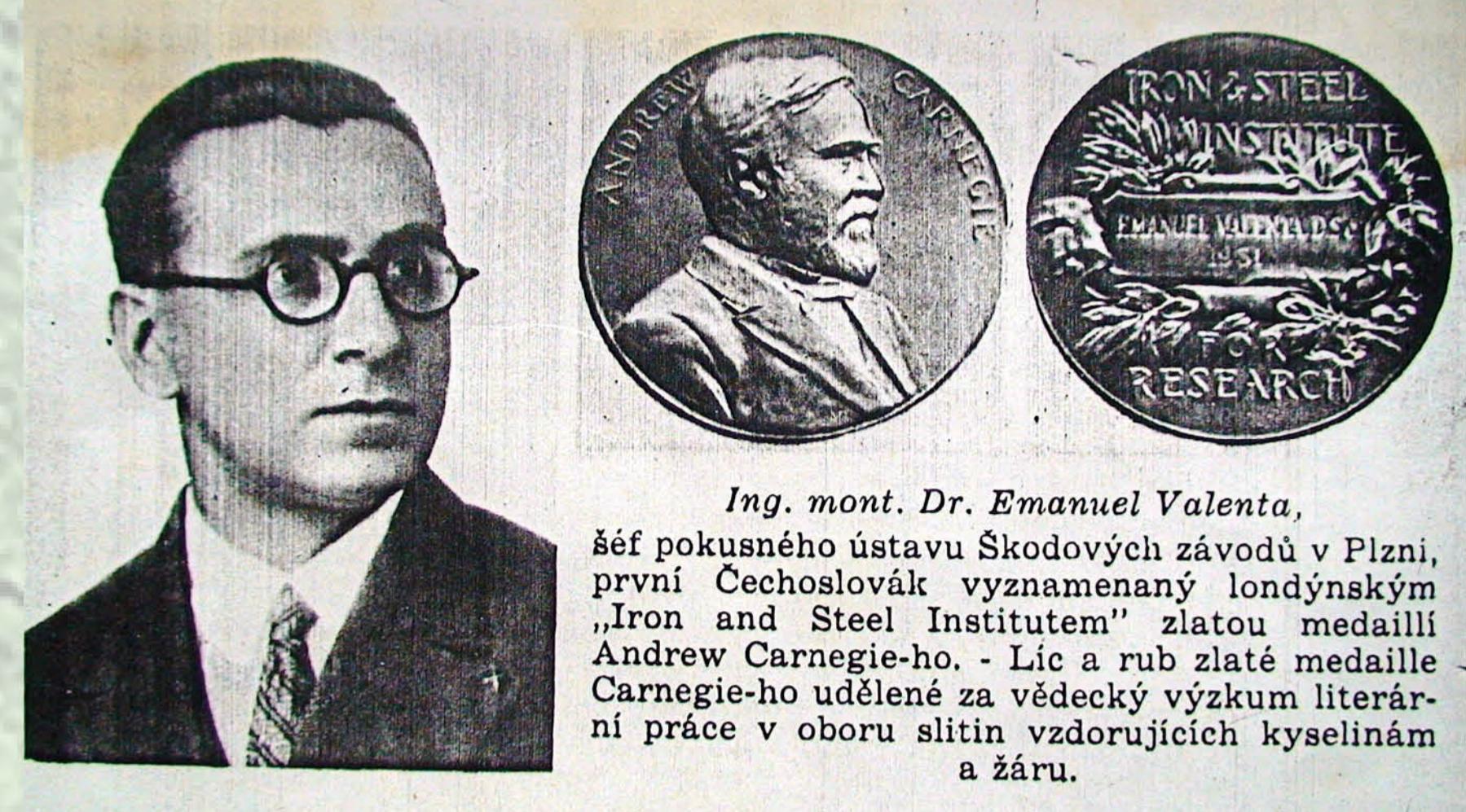
1. Name and Surname:	Josef Šikola
2. Date of Birth:	29. 12. 1900
3. Nationality:	Czechoslovakian Subject
4. Last Postal address in CSR:	Zásada 207 District Senovice
5. Political views in any political organization:	Kat. Party
6. Reason for leaving CSR - state exactly why if political or otherwise:	new industrial Discourries, new Factories, Airplane, Industry, Ammunition, etc?
7. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
8. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
9. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
10. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
11. State your opinion on the situation in CSR?	Vás názor na politickou situaci v CSR? Uvedte v politické rezervvace ohvátevce, spolocnost a pod?
12. Are you in possession of any information about economy e.g. new industrial Discourries, new Factories, Airplane, Industry, Ammunition, etc?	Máte zvláštní poznatky z hospodářského hlediska průmyslu, nové výroby, nové továrny, letecky průmyslu a pod?
13. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Ja prosím mohu - mohu všechno.
14. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
15. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
16. Are you in possession of any information about economy e.g. new industrial Discourries, new Factories, Airplane, Industry, Ammunition, etc?	Máte zvláštní poznatky z hospodářského hlediska průmyslu, nové výroby, nové továrny, letecky průmyslu a pod?
17. State your opinion on the situation in CSR?	Vás názor na politickou situaci v CSR? Uvedte v politické rezervvace ohvátevce, spolocnost a pod?
18. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
19. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
20. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
21. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
22. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
23. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
24. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
25. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
26. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
27. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
28. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
29. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
30. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
31. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
32. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
33. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
34. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
35. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
36. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
37. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
38. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
39. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
40. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
41. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
42. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
43. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
44. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
45. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
46. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
47. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
48. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
49. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
50. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
51. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
52. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
53. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
54. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
55. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
56. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
57. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
58. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
59. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
60. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
61. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
62. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
63. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
64. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
65. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
66. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
67. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
68. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
69. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
70. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
71. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
72. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
73. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
74. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
75. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
76. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
77. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
78. Do you have relatives in any other country where you are citizen of residence, etc?	Ne, jsem v New Yorku 29/31 Street 38 NY 18.
79. Do you wish to work in any revolutionary activity against the new regime in CSR in what manner?	Chcete se zúčastnit v cizích ohroze cinností proti novému československému režimu? Ja prosím by mohlo agovat ke komunistickému odporu.
80. Where you in any illegal organisation or active in any way against the present regime? State which organisation who is the leader and what he does?	Ne, jsem v žádné illegální organizaci ani aktivní vůči současnému režimu.
81. Do	

Viceředitel Škodových závodů Pavlova Huť a Jalový Dvůr 1. března 1951

Předstíraná chamtvost

Velevázený a mně milý pane presidente! Vaše důvěra a ocenění stala se mi tu mocnou vzpruhou a oporou a živým praménkem, osvěžujícím životní optimismus a odvahu k tvoření. Prosím proto, abyste přijal nejen moje díky, ale též skutečné upřímné přání utuženého zdraví a dalších úspěchů všude tam, kde by si to Vaše srdce přálo. Zdař Bůh. Váš oddaný E. Valenta

Dopis prezentu Edvardu Benešovi, 15. 7. 1937

Ing. mont. Dr. Emanuel Valenta, šéf pokusného ústavu Škodových závodů v Plzni, první Českoslovák vyjmenovaný londýnským „Iron and Steel Institute“ zlatou medaili Andrew Carnegie-ho. Líc a rub zlaté medaille Carnegie-ho udělené za vědecký výzkum literární práce v oboru slitin vzdorujících kyselinám a žáru.

Jediná dostupná fotografie zlaté medaile udělené Emanuelu Valentovi v roce 1931

Z noci v noc vyfárám a z noci v noc se vracím

do noci beze hvězd. S dalekým svítáním.

Každým dnem oklamán svou víru v lidstvo ztrácím

fyzicky ubitý, se srdcem zdeptaným.

Emanuel Valenta pod pseudonymem Viktor Ocel,
Šachta Pluto, Libkovice 1952

Pocházel z poměrně chudých poměrů, jeho otec byl posunovačem na železnici. Vydělával si kondicemi mladších a různými příležitostnými pracemi.

Hana Moravcová, dcera
Emanuela Valenty, 2005

Úředníci ze „Škodovky“ slaví. Emanuel Valenta se vztýčenými ukazováčky v první řadě.

Dobrý den, paní Jandecková, četla jsem Vaši knihu KÁMEN o příbězích z roku 1948 a napadlo mě, jestli můj otec také nebyl obětí podobné provokace, protože po propuštění pouze opakoval, že to bylo nějaké divné, jelikož na budově německé celnice byl nápis „Grenzpolizei“ s „c“.

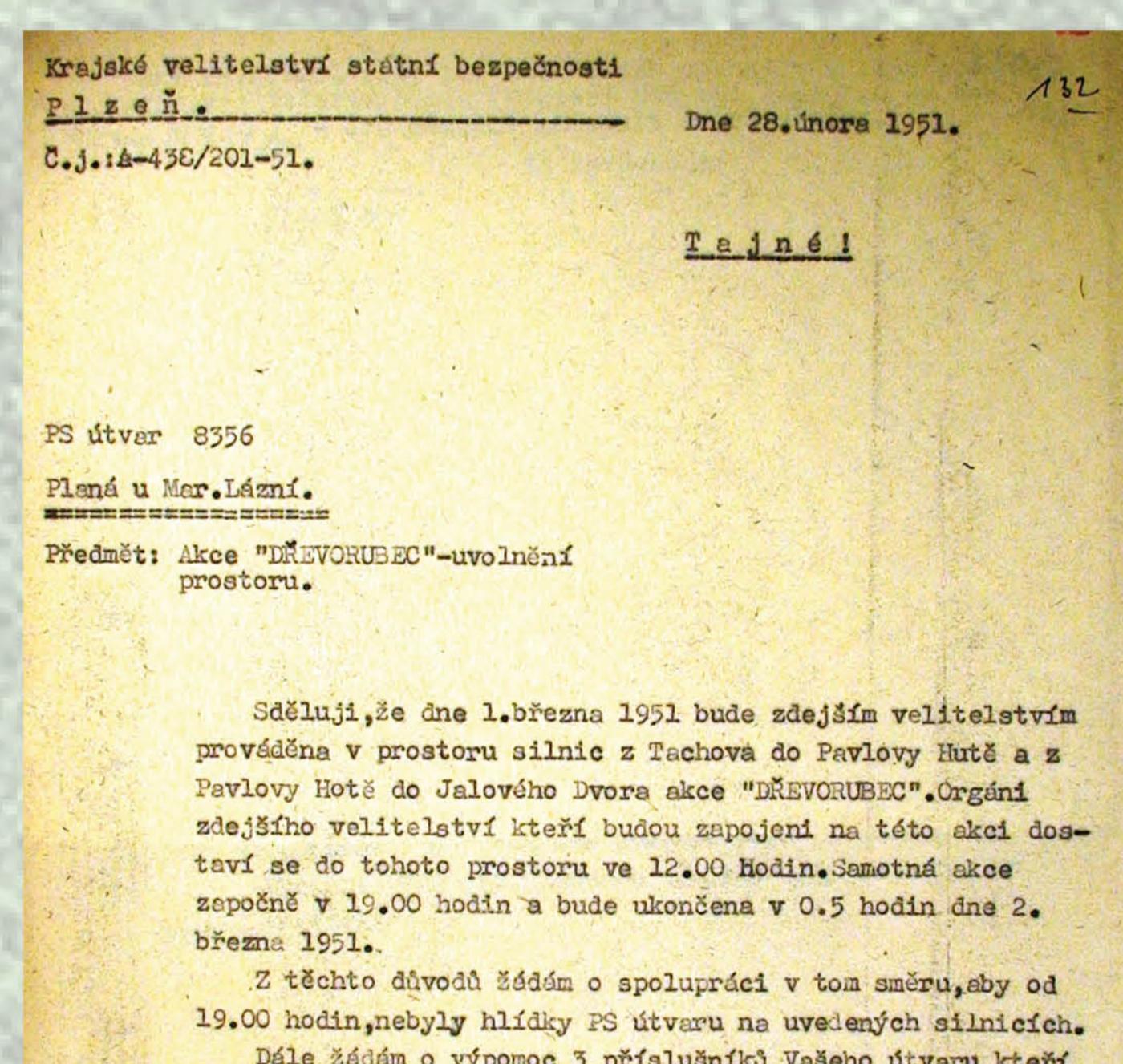
Telefonát Hany Moravcové badatelce Václavě Jandeckové, 16. 4. 2015

Řekl jsem mu, aby si vzal s sebou všechno, co je pro nás (za hranicemi) důležité, všechny plánky, které má a jestli má nějaké zlato, aby si vše nandal do menšího kufříku. K tomuto mně řekl, že nějaké plánky má, že mně věří, ale abych na něm nic nevyzvídal, že všechno poví, až bude na druhé straně.

Záznam Huberta Budína, příslušníka KV StB Plzeň, 24. 2. 1951

Po skončení výslechu odeberou mu členové „grenzpolizei“ všechny cenné předměty, zlato, peníze a hodinky (předstíraná chamtvost) mimo plánů a odvezou zadřeného zpět na umělou hranici (lávku), kde několikrát vystřelí do vzduchu. Po půl hodině přijde k domnělé hranici hlídka PS útvaru.

Plán akce „Kámen“ proti Emanuelu Valentovi, 27. 2. 1951

Potvrzení:
Dne 28.2.1951 jsme převzali jeden osobní vůz Jepp č. 22084 od posádky Velitelství Plzeň I/9, který nám byl zapůjčen na dva dny pro výkon akce. Samozřejmě se zárobkem za správnost.

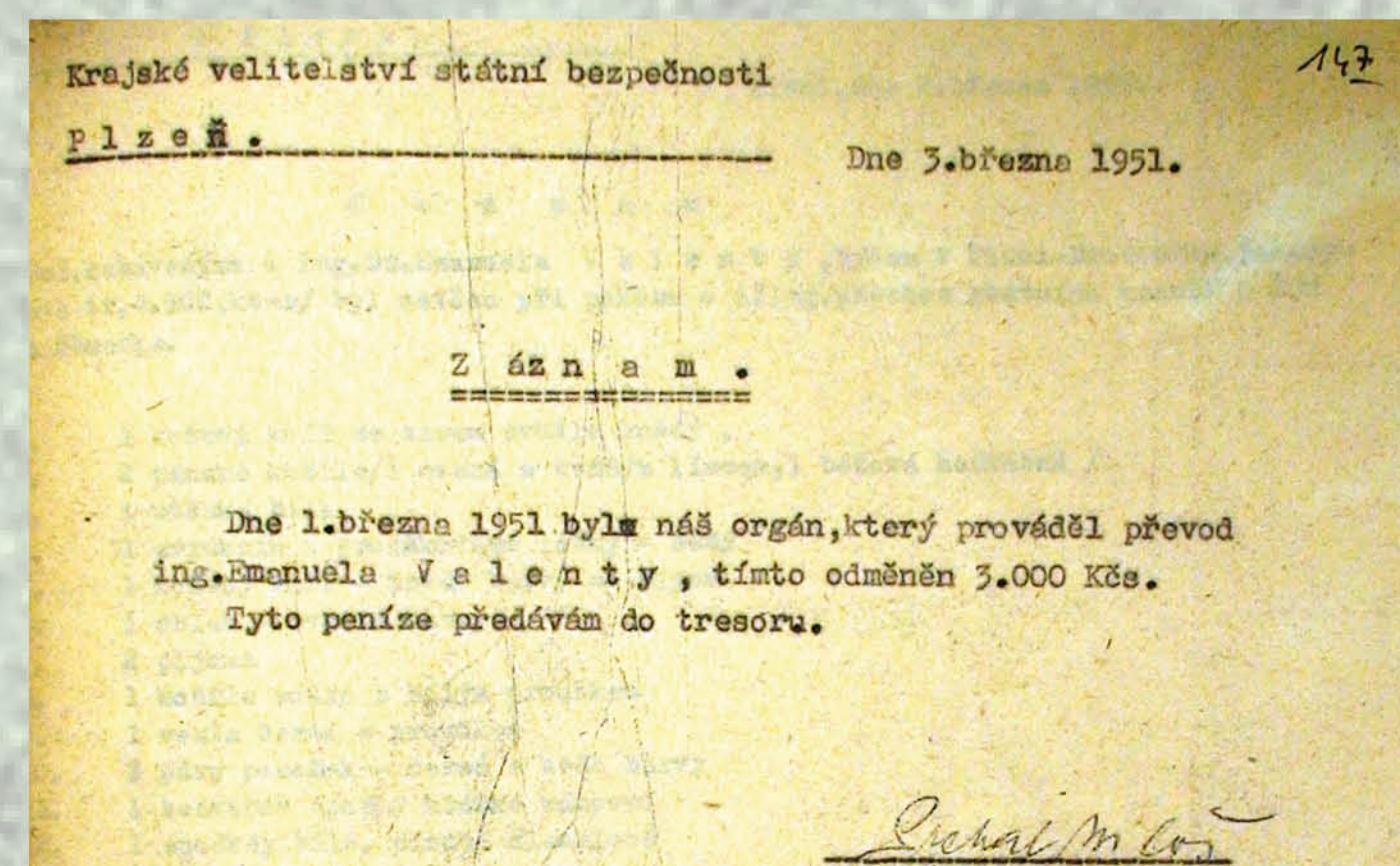
Díky pečlivé administrativě příslušník KV StB lze přípravu a průběh akce „Kámen“ namířené proti Emanuelu Valentovi 1. března 1951 rekonstruovat do nejménějších detailů. Akce nese vlastní krycí název „Dřevorubec“.

Falešný předávčí Hubert Budín (*1921, vlevo) a jeho velitel Josef Matějka (*1923), který na KV StB Plzeň nezákonou akci řídil.

Z dnes už zaniklé česko-německé vesnice Lučina šel Valenta s falešným předávčem k Pavlově Huť (Paulushütte). Můstek na Skálském potoku byl místem domnělé česko-bavorské hranice.

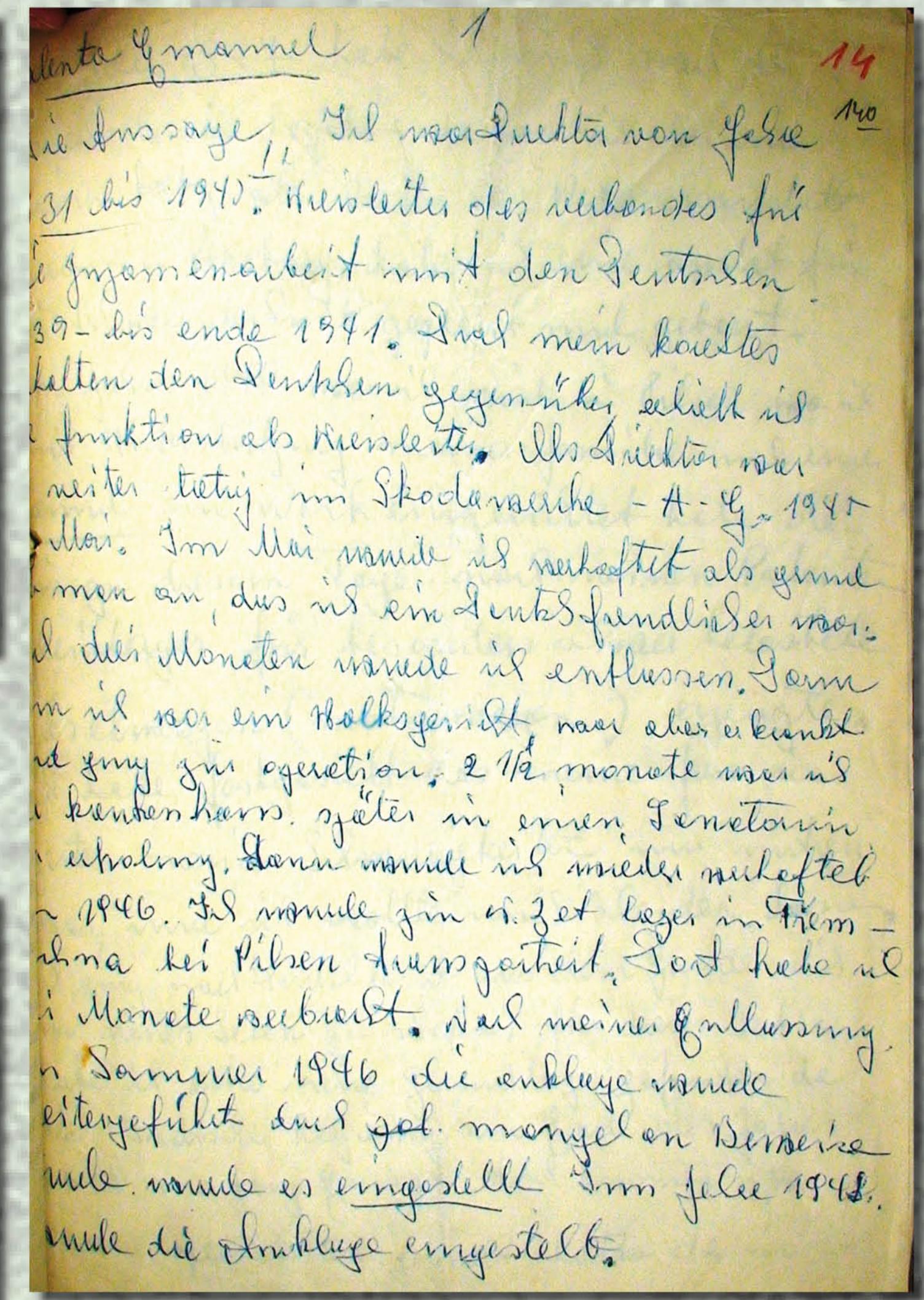

Krátké po překročení falešné hranice v Pavlové Huť byl Valenta za tmu dopraven dízemí do Jalového Dvora (Galerstellung), vzdáleného asi 15 km na sever podél státní hranice.

Za jingovaný převod zaplatil Valenta falešnému předávčímu krycím jménem „Jarka“, neboť příslušník KV StB Hubertu Budinovi, 3.000 Kčs.

Tyto peníze předává do tresoru.

Emanuel Valenta byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 3 roky. Po propuštění pracoval jako topič v kotelně Státní vědecké knihovny v Plzni. Zemřel 6. května 1971. O čtyři roky později Hana Moravcová náhodně kupuje domek v Kyjově nedaleko Jalového Dvora. V roce 1990 se významnou měrou zasloužila o znovuotevření tamního hraničního přechodu Mähring-Broumov.

Ve vile tzv. Zámečku na Jalovém Dvoře sídlila Lesní správa Městských lesů Planá a nějaký čas také četa PÚ Jalový Dvůr. Na této falešné německé celnici byl později vyslychan také Jaroslav Hák. Z tohoto místa pochází jediná dostupná fotografie z akce „Kámen“.

První strana z celkem sedmistránkové výpovědi Emanuela Valenty (plně gramatických chyb) učiněné na falešné německé celnici v Jalovém Dvoře. Sepsal ji příslušník KV StB Plzeň Karel Svoboda narodený v Německu, kde žil 20 let společně se svými rodiči. Svoboda měl české kořeny. Jeho rodiče pocházeli z Čech.

Výslech byl zaměřen pouze povrchně, jelikož jmenovaný při příchodu na „Granzeipolizei“ byl v domnění, že není na německém území a teprve při zjištění, že s ním bylo mluveno perfektně německy, měnil tento svůj názor.

Karel Svoboda k výpovědi na falešné německé celnici, 1. 3. 1951

Zde naši orgány v uniformách „Grenzpolicei“ vystřelili pět ran, aby přilákali pozornost orgánů PS útvaru. Po půl hodině přišli 3 orgány PS útvaru, kteří byli připraveni k umělé hranici, kde bylo provedeno předání Valenty za cigarety a potraviny, které měli orgány PS útvaru přinést členům německé pohraniční stráže druhý den na určené místo.

Zpráva Josefa Matějky pro Velitelství StB Praha, 5. 3. 1951

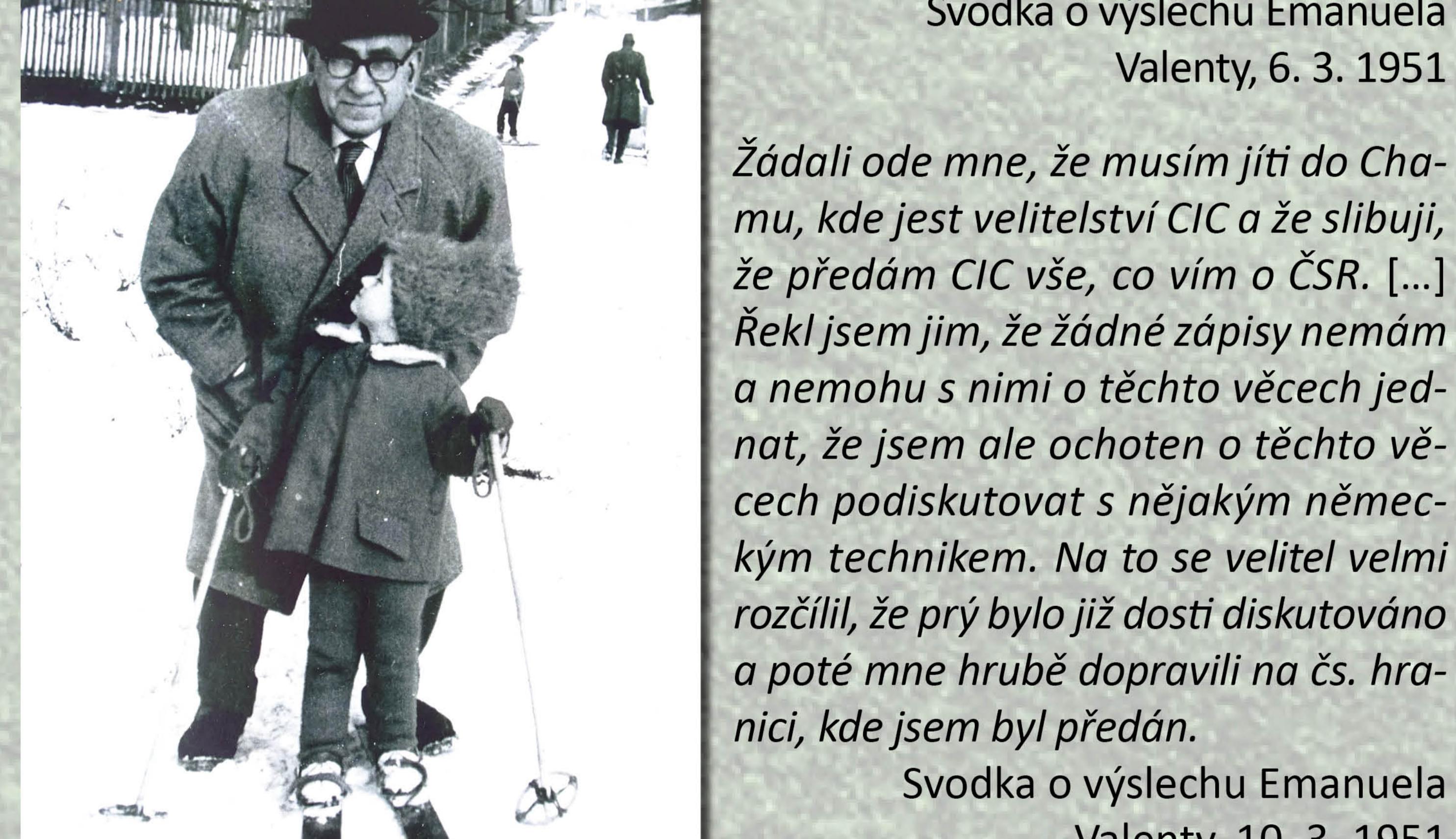
Pavlova Huť, 20. srpen 2016 – Hana Moravcová (starší dcera Emanuelu Valenty) na místě falešné hranice s Miloslavem Tomáškem st., bývalým polenským z Jalového Dvora

Při výslechu postupujte opatrně, neboť přechod byl uskutečněn našimi orgány a nesmí být během výslechu použito přímo žádných důkazů, které byly našimi orgány zjištěny.

Josef Matějka upozorňuje oddělení vyšetřování, 5. 3. 1951

Protože jest nemocný, bylo mu dovoleno jít zítra k lékaři a podotknuto, že s ním jednáme proto tak jako lidí, že doufáme v jeho správný postoj a přiznání. V tomto krátkém pohovoru bylo zjištěno, že jmenovaný pevně věří, že byl předán německou policií a stěžuje si, jak s ním bylo hrubě nakládáno.

Svodka o výslechu Emanuelu Valenty, 6. 3. 1951

Emanuel Valenta byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 3 roky. Po propuštění pracoval jako topič v kotelně Státní vědecké knihovny v Plzni. Zemřel 6. května 1971. O čtyři roky později Hana Moravcová náhodně kupuje domek v Kyjově nedaleko Jalového Dvora. V roce 1990 se významnou měrou zasloužila o znovuotevření tamního hraničního přechodu Mähring-Broumov.

Fotografie z roku 2010 ke 20. výročí znovuotevření hraničního přechodu Mähring-Broumov s Hanou Moravcovou v první řadě uprostřed. Tehdy stále ještě netušila, že její otec snášel přejít státní hranice právě tam!

Akce „KÁMEN“ jako ostudný fenomén poúnorového Československa

Strůjci nejutajovanějších represivních akcí totalitního režimu

Unikátní text předložený ministrem vnitra Rudolfem Barákem politbyru Ústředního výboru Komunistické strany Československa svědčí o tom, že na vzdory přísnemu utajování se jednalo o záležitost metodicky koncipovanou a poměrně běžnou. Velmi trefná definice ovšem zakrývá, že to byla metoda v prvé řadě provokační a i na tehdejší dobu nezákonitá:

V daném případě nešlo o název konkrétní operativní akce, nýbrž o metodu, jíž byly realizovány různé případy. Podstatou této metody spočívala v tom, že orgánové bezpečnosti [falešní agenti] přivedli osoby, usilující o ilegální odchod do zahraničí, na domnělou úřadovnu CIC a tam je vyslýchali o tom, jakou činnost hodlájí tyto osoby v zahraničí vyvíjet. Po skončení výslechu bylo pod nějakou zámkou fingováno předání těchto osob zpět našim bezpečnostním orgánům.

Definice akce „Kámen“ pro ÚV KSČ, 1956

Účast na akcích „Kámen“ byla doporučována a odměňována

O provedení akce „Kámen“ nemohl podle mého názoru rozhodnout ani velitel sektoru, nýbrž přinejmenším zástupce velitele StB. Pochopitelně, že s odstupem času, resp. dnešníma očima se dívám na naše způsoby práce před únorem 48 i po únoru, že nebyly vždycky v pořádku a správné. Musíme si však uvědomit, že jsme před únorem 48 v Zobu neměli ani legitimace ani odznaky a že jsme vykonávali svoji práci s vědomím, že stojíme na velmi důležitém úseku v boji s reakcí. To se nám také oficiálně říkalo, nazývali nás přece „ozbrojenou pěstí strany“ a my jsme tomu poctivě věřili.

Výpověď Evžena Abrahamoviče, pravděpodobně z let 1962–1963

Protože na této akci spolupracovali někteří pracovníci Krajského velitelství StB v Karlových Varech, rozkřikla se tato praxe brzy po všech krajích v Čechách, především v Plzni, Budějovicích i v Ústí nad Labem. Pracovníci této velitelství začali pak tuto akci provádět masově. [...] Jsem přesvědčen, že akce „Kámen“ byla později na krajských velitelstvích StB i zneužívána v tom směru, že místo agenturního rozpracování se šablonovitě volil tento způsob.

Výpověď bývalého velitele StB Antonína Prchala, 19. 12. 1962

Zleva: Jindřich Veselý (*1906) je hlavní postavou odpovědnou za organizování a šíření akce „Kámen“. Funkci prvního velitele StB vykonával do roku 1950. Zároveň byl přednostou zpravodajské služby, tzv. skupiny III/A (později se svým zástupcem Osvaldem Závodským řídili skupinu BAa), agentem sovětské rozvědky NKVD i členem ÚV KSČ. V roce 1964 spáchal sebevraždu skokem z okna; mjr. Bedřich Pokorný (*1904), zástupce Jindřicha Veselého, byl přezdíván „Rudým katem republiky“. Spáchal sebevraždu obězením v roce 1968; JUDr. Štěpán Pláček (*1909) byl v době zahájení akci „Kámen“ přednostou tzv. vnitřní státní bezpečnosti ministerstva vnitra, pod níž spadalo i výpadové oddělení Evžena Abrahamoviče. Zemřel bez trestu v roce 1992.

Přátelství z dětství i z partyzánského odboje

Evžen ABRAHAMOVÍČ, Emil OROVAN, Josef PLECHATÝ, Tonny TOMAŠOFF, Rudolf FREUND, Věra KANTOROVÁ a Milena MARKOVÁ, se znali z práce na ZOBu. TOMAŠOFF byl původně orgán ZOB a později pracoval jako agent řízený OROVANEM. [...] Mezi orgány ABRAHAMOVÍČEM, OROVANEM, KANTOROVOU a FREUNDEM byl úzký vzájemný vztah ovlivněn ještě navíc společným původem. Dále ABRAHAMOVÍČ a TOMAŠOFF se znali ještě z dob dětství, neboť oba pocházel z východního Slovenska.

Závěrečná vyšetřovací zpráva o činnosti BAa IV. sektoru MV, 1. 2. 1963

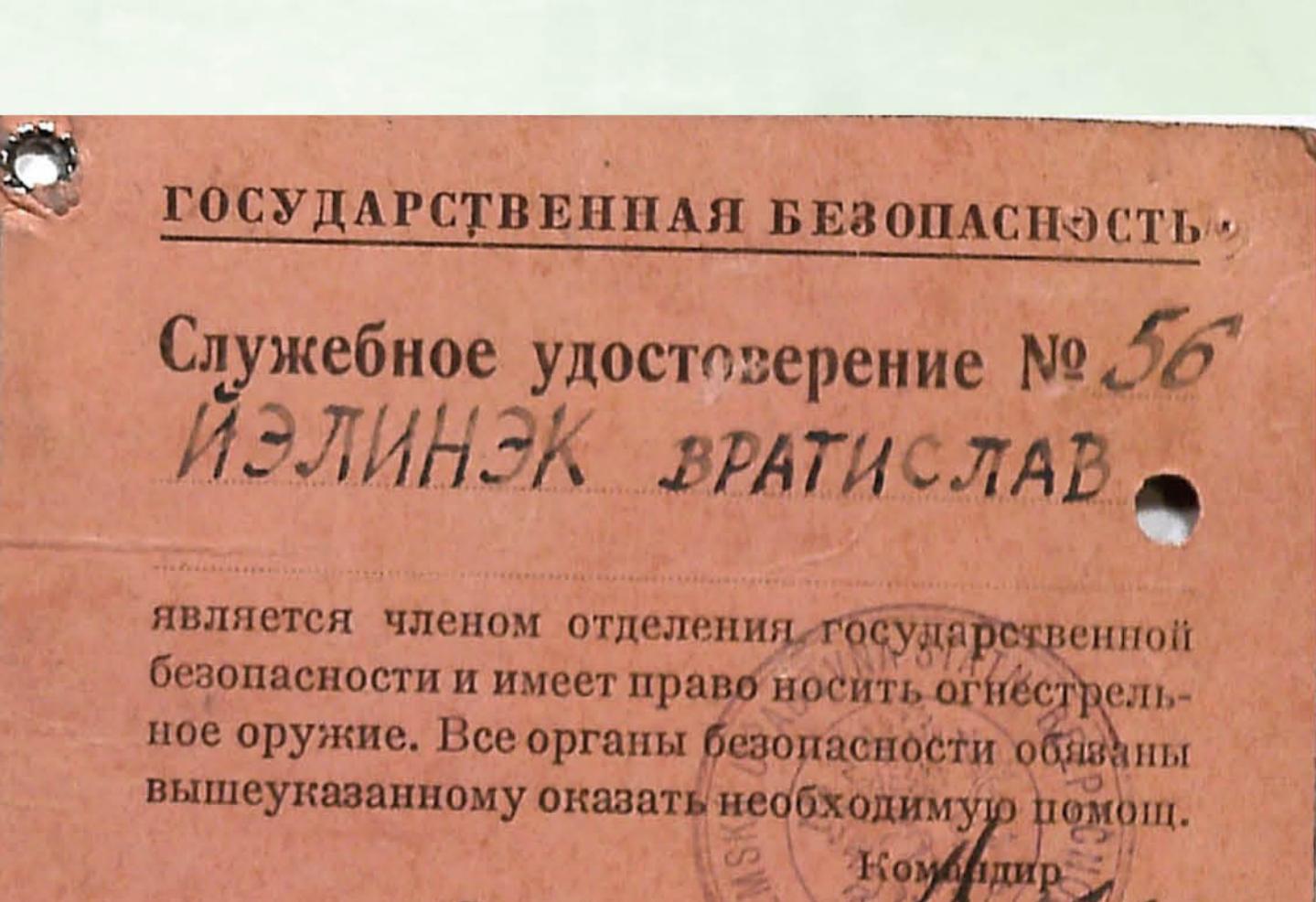

Alois Zahajský (*1921) z pozice velitele krajských útvarů StB v Brně a poté v Praze spoluodhadován byl za organizování akce „Kámen“ od 1. ledna 1949 do 27. ledna 1951. V ten den byl jako jeden z údajných „spiklenců“ ve vedení StB“ zatčen. Z vyšetřovací vazby byl propuštěn v roce 1953. Bylo mu vráceno členství KSČ a znova nastoupil do služeb SNB. Používal přezdívku „Velký Josef“. Zemřel bez jakéhokoli postihu v roce 1996.

Alois Zahajský a Vratislav Jelínek, někdejší přítel z partyzánské skupiny „Prokop Holý“, z pozic velitelů spoluorganizovali akce „Kámen“ např. proti Vincenci Koutníkovi a Rudolfovi Hájkovi, kteří byli zatčeni na falešné hranici u Tří Seker v září 1949, proti Marii Štěrbové a její dceři Vlastě, které byly zatčeny v obci Svatý Kříž u Chebu v červnu 1950 a proti Josefu Šikolovi s manželkou Juditou a synem Mirko na téma místě o půl roku později. Především Vratislav Jelínek je odpovědný za vedení akce „Kámen“ vůči Jiřímu Fikrtovi v Aši v lednu 1950.

Služební průkaz Vratislava Jelínka (*1921) – kromě velitelstvých pozic na Krajském velitelství StB v Jihlavě a Karlových Varech byl také členem krajského předsednictva KSČ v Jihlavě. Zemřel v roce 1985.

Vybraní aktéři akcí „Kámen“

Příslušníci StB

Jindřich Veselý – StB Praha
Bedřich Pokorný – StB Praha
Štěpán Pláček – StB Praha
Osvald Závodský – StB Praha
Antonín Prchal – StB Praha
Kamil Pixa – StB Praha
Emil Orován – StB Praha
Evžen Abrahamovič – StB Praha
Josef Plechatý – StB Praha
Rudolf Freund – StB Praha
Alois Zahajský – StB Brno a Praha
Antonín Hašek – StB Praha
Josef Zikmund – StB Praha
Josef Richter – StB Praha
Zdeněk Kettner – StB Praha
Miroslav Pich-Tůma – StB Praha
Vojtěch Kozel – StB Praha
Alois Semeka – StB Praha
Jaroslav Šaks – StB Praha
Václav Pulec – StB Praha
Věra Kantorová – StB Praha
Karel Mikovec – StB Praha
Jan Vlček – StB Praha
Karel Polák – StB Praha

Josef Stehlík – StB Plzeň
Matěj Bálek – StB Plzeň
Josef Matějka – StB Plzeň
Karel Kudrna – StB Plzeň
Bohumil Carda – StB Plzeň
Vladimír Baumruk – StB Plzeň
Josef Ripl – StB Plzeň
Josef Janouškovec – StB Plzeň
Karel Svoboda – StB Plzeň
Milos Prchal – StB Plzeň
Hubert Budín – StB Plzeň
Václav Beneš – StB Plzeň
Josef Filip – StB Plzeň
Josef Hrádek – StB Plzeň
Josef Voves – StB Plzeň
Karel Kocina – StB Klatovy
Jaroslav Němec – StB Klatovy
Štěpán Hochman – StB Aš
Vratislav Jelínek – StB Jihlava a Karlovy Vary
Jaroslav Háněl – StB Karlovy Vary
Ladislav Kos – StB Karlovy Vary
Jan Telín – StB Karlovy Vary
Jaroslav Komárek – StB Mariánské Lázně
František Tittelbach – StB Mariánské Lázně

Spolupracovníci StB

Amon Tomašoff
Marie Milena Marková
Eva Marie Penišková
Horst Baumgarten
František Hejný
Otto Jireček
Viktor Choulík
Zdeněk Degner
Vasil Kročák

Příslušníci PS

Ladislav Efler
Jaroslav Vejřík
František Horn
Josef Jedlička
Jaroslav Maculík
Ladislav Panáček

Zleva: Velitel sektoru I. Velitelství StB npr. Kamil Pixa (*1923). Na ministerstvu vnitra působil v letech 1945–1952. Poté nastoupil u Československého státního filmu, kde působil jako ředitel Krátkého filmu Praha. Zemřel v roce 2008; také Josef Richter (*1917) patřil mezi velitele StB, kteří směli udělovat k akci „Kámen“ souhlas.

Zleva: Velitel čety PS útvaru Mokřiny Ladislav Efler (*1911) byl hlavním aktérem „náhodného“ zatčení Jiřího Fikrtu 27. ledna 1950 na okraji Aše. Za tento „počin“ mu bylo uděleno pochvalné uznaní. Na Fikrtově zatčení se spoluodílel např. i ppor. Jaroslav Vejřík (*1923).

Po únoru 1948 to byly stovky osob, jež ohrožovaly bezpečnost státu a jež jsem měsíčně zpracovával. Byly to desítky skutečných agentů kapitalistických států, které se mně podařilo za dobu mé činnosti zlikvidovat, a právě tyto úspěchy činily moji práci radostnou.

Ze životopisu Štěpána Hochmana

Zleva: Příslušník StB v Aši Štěpán Hochman (*1912) byl zrádným přítelkem Anny Mikulíkové a zároveň falešným představitelem Jiřího Fikrtu; velitel I. oddělení na KV StB Plzeň ppor. Karel Kudrna (*1923) se v akcích „Kámen“ vydával nejčastěji za falešného německého hraníčníka.

Vlevo: Bohumil Carda (*1925), který akce „Kámen“ na KV StB Plzeň zpracovával v roce 1951, působil na ministerstvu vnitra až do roku 1981.

Možno na něm pozorovat neustálý odborný růst. Začal pracovat samostatně agenturně a vedl si v této práci dobré. Ještě však malo průbojný, mohl by ještě více pracovat prospěšně. Celkem velmi dobré vedl akci Isolace. Politicky jest velmi vyspělý a má referentské schopnosti. Věneč diskutuje. Přesobí mu potíže právopis a výtečnou zprávu. Byl služebně přeřazen do IV. oddělení. V soutěži o nejlepšího orgána se umístil již po dvakrát na prvním místě.

Velitel I. oddělení: ppor. Kudrna Karel v.r.

Velitelstvý posudek na výkoného org.I.odd. ml.stržm.C ardu Bohumila

Začal pracovat samostatně agenturně a vedl si v této práci dobré. Ještě však malo průbojný, mohl by ještě více pracovat prospěšně. Celkem velmi dobré vedl akci Isolace.

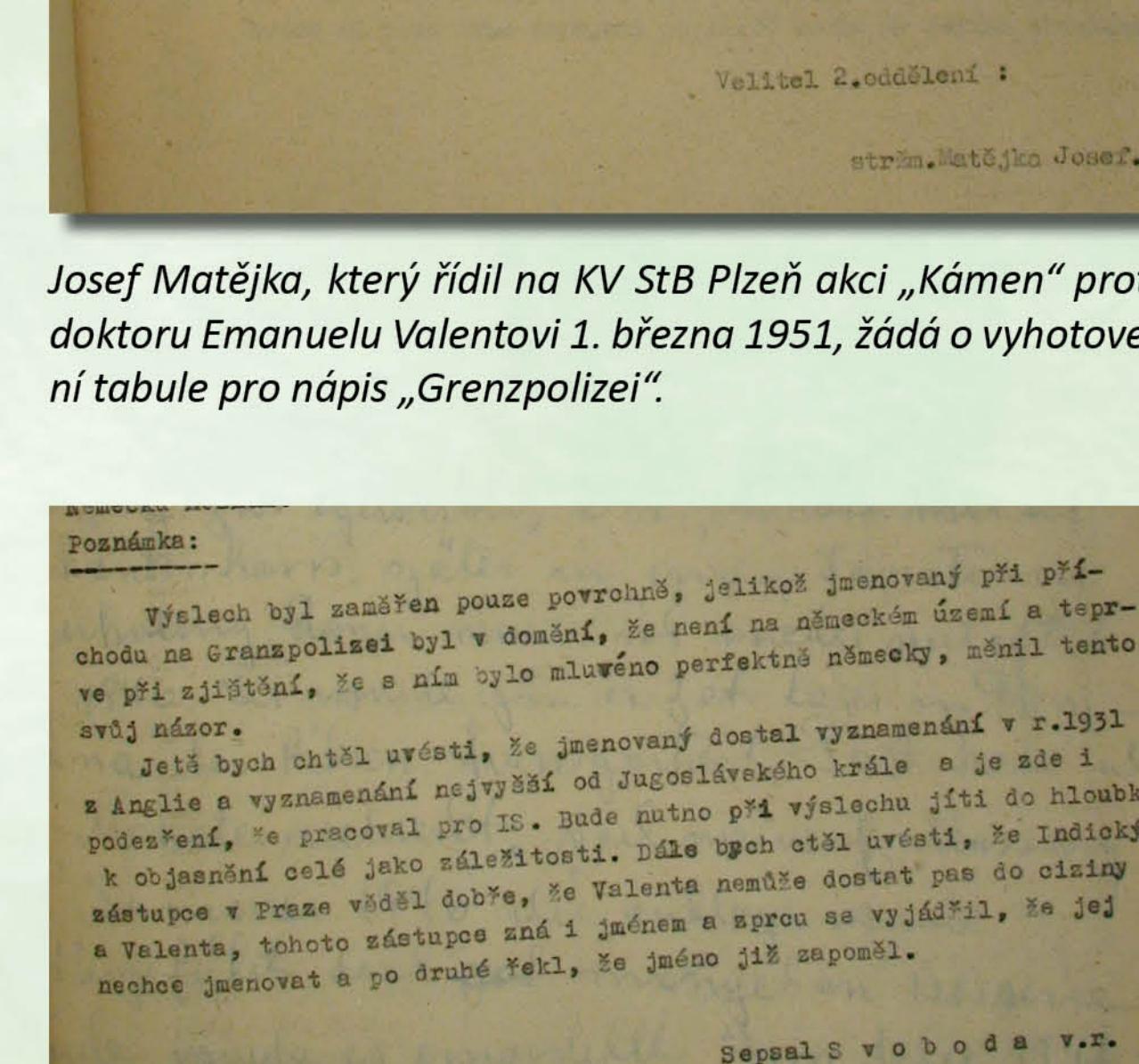
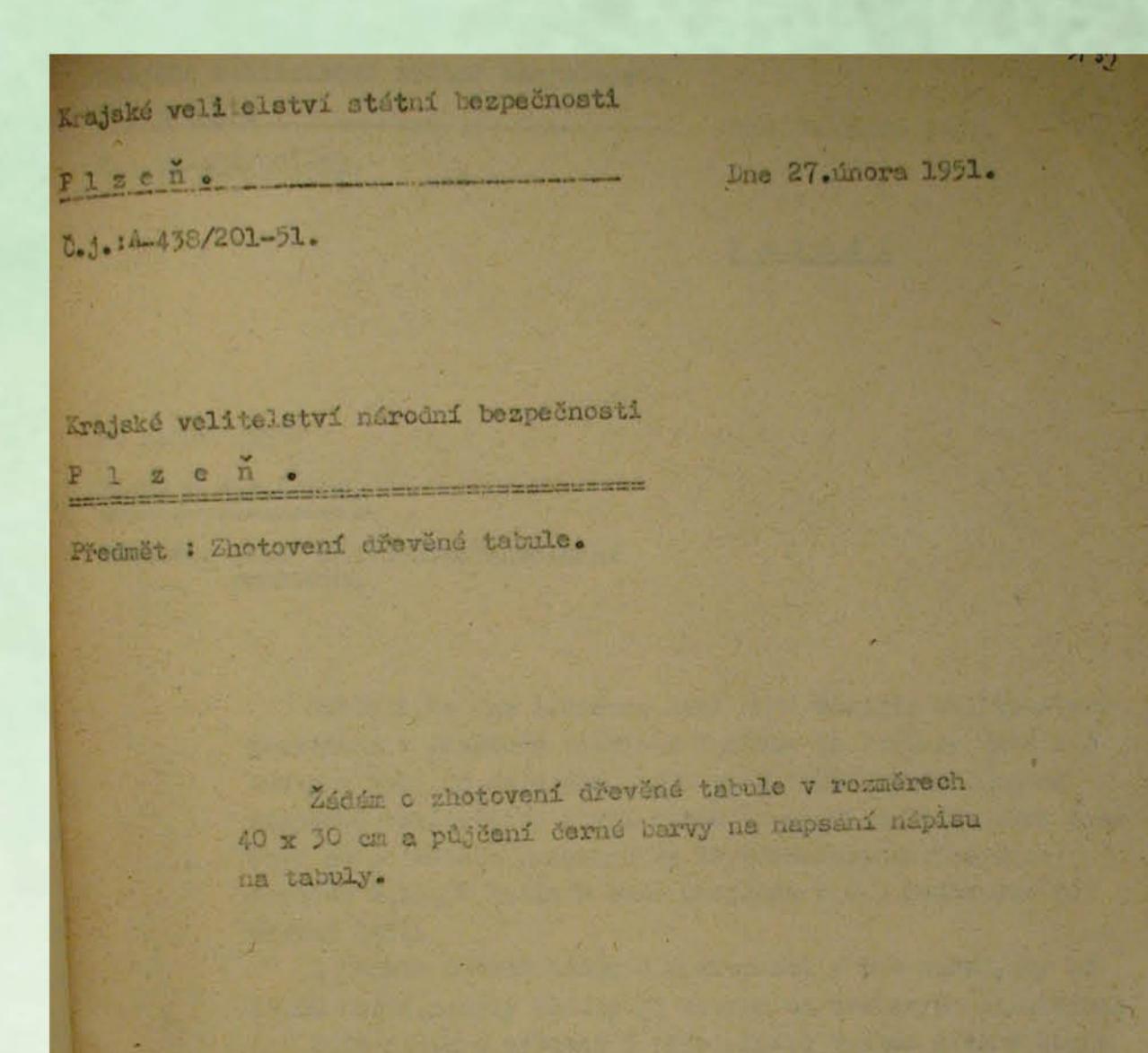
Politicky jest velmi vyspělý a má referentské schopnosti. Věneč diskutuje. Přesobí mu potíže právopis a výtečnou zprávu.

Eyl služebně přeřazen do IV. oddělení.

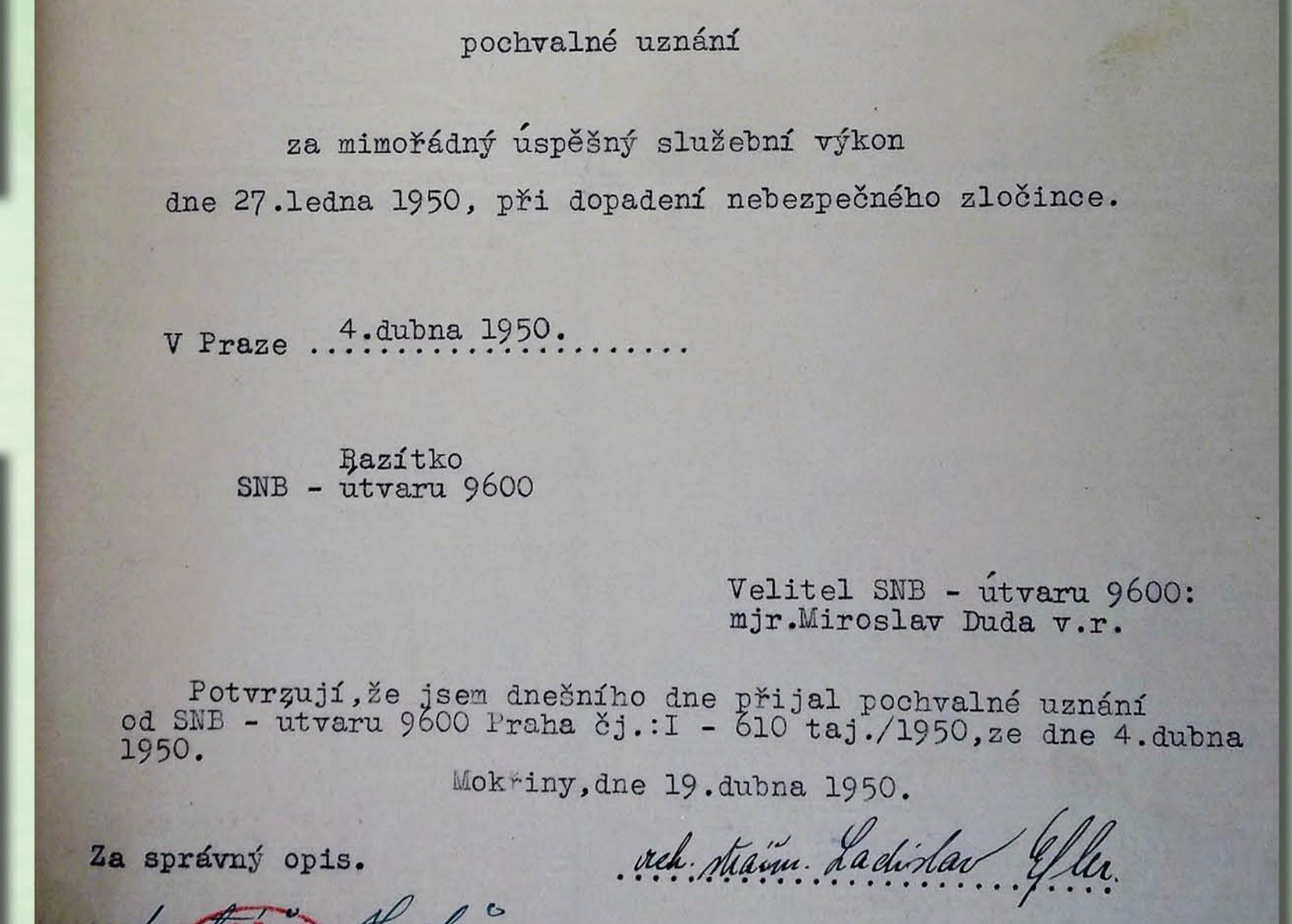
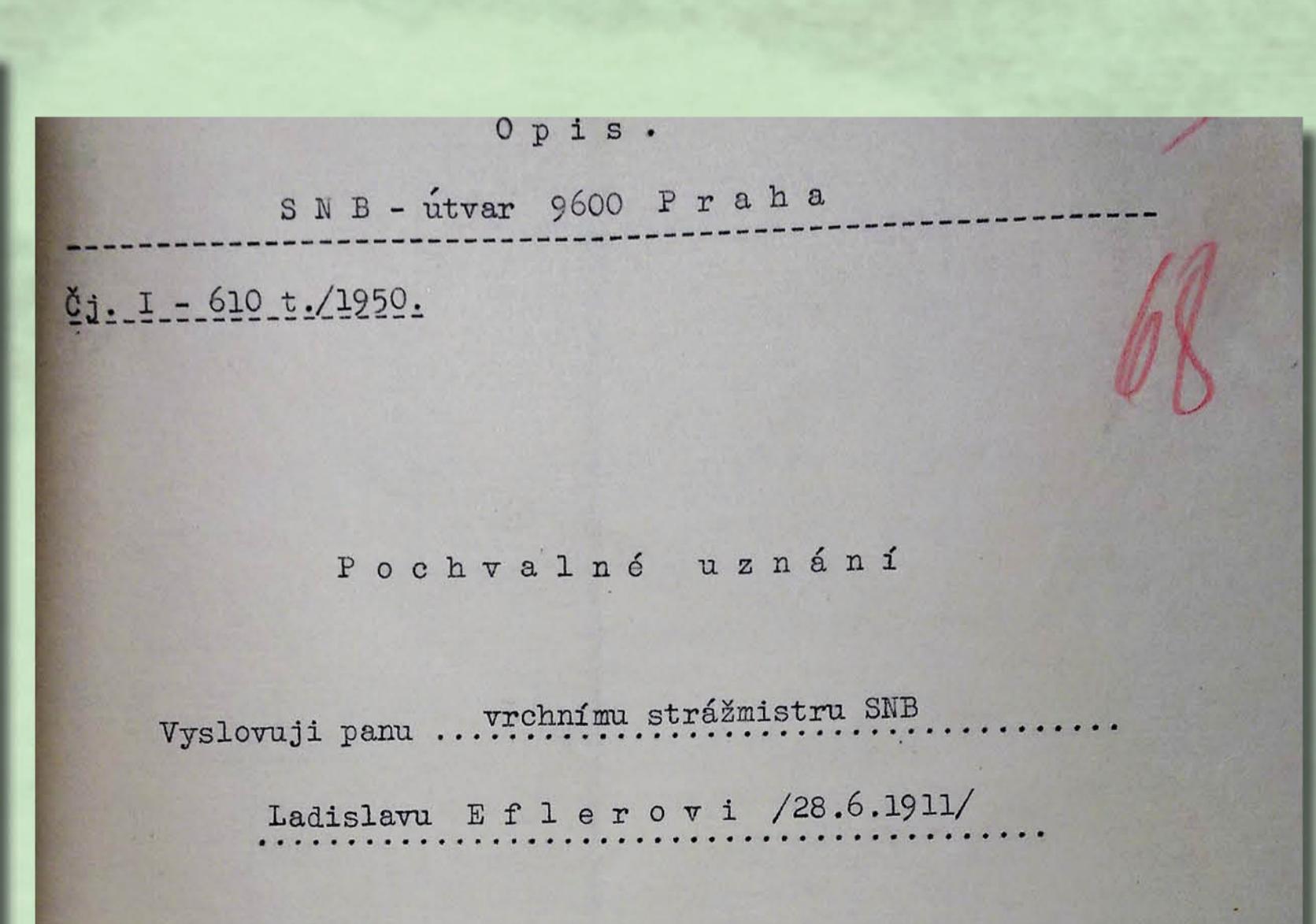
V soutěži o nejlepšího orgána se umístil již po dvakrát na prvním místě.

Díky mé dobré spolupráci s Američany jsou mi mnohé věci o všech agentech, kteří jsou Američany do ČSR vysíláni, svěřovány. [...] Podle výpovědí některých uprchlíků z ČSR, má používat StB k bití lidí gumových obušků a nedává lidem dlouhé dny nic k jídlu, přičemž jsou uvřeni do strašného sklepa. Tito lidé to tvrdí o StB v Praze, a tak jsem přišel k této adrese, kterou beru jen s sebou, abych když přijdu přes hranice ji ukázal SNB, kam chci, jelikož nemluvím česky.

Německý příslušník Horst Baumgarten, pozdější falešný americký důstojník (*1926 v Erfurtu), nabízí své služby StB, listopad 1949

Příslušník KV StB Plzeň Karel Svoboda se narodil v roce 1913 v Německu. V roli falešného amerického důstojníka vyslýchá Emanuela Valentu v Jalovém Dvoře u Plané.

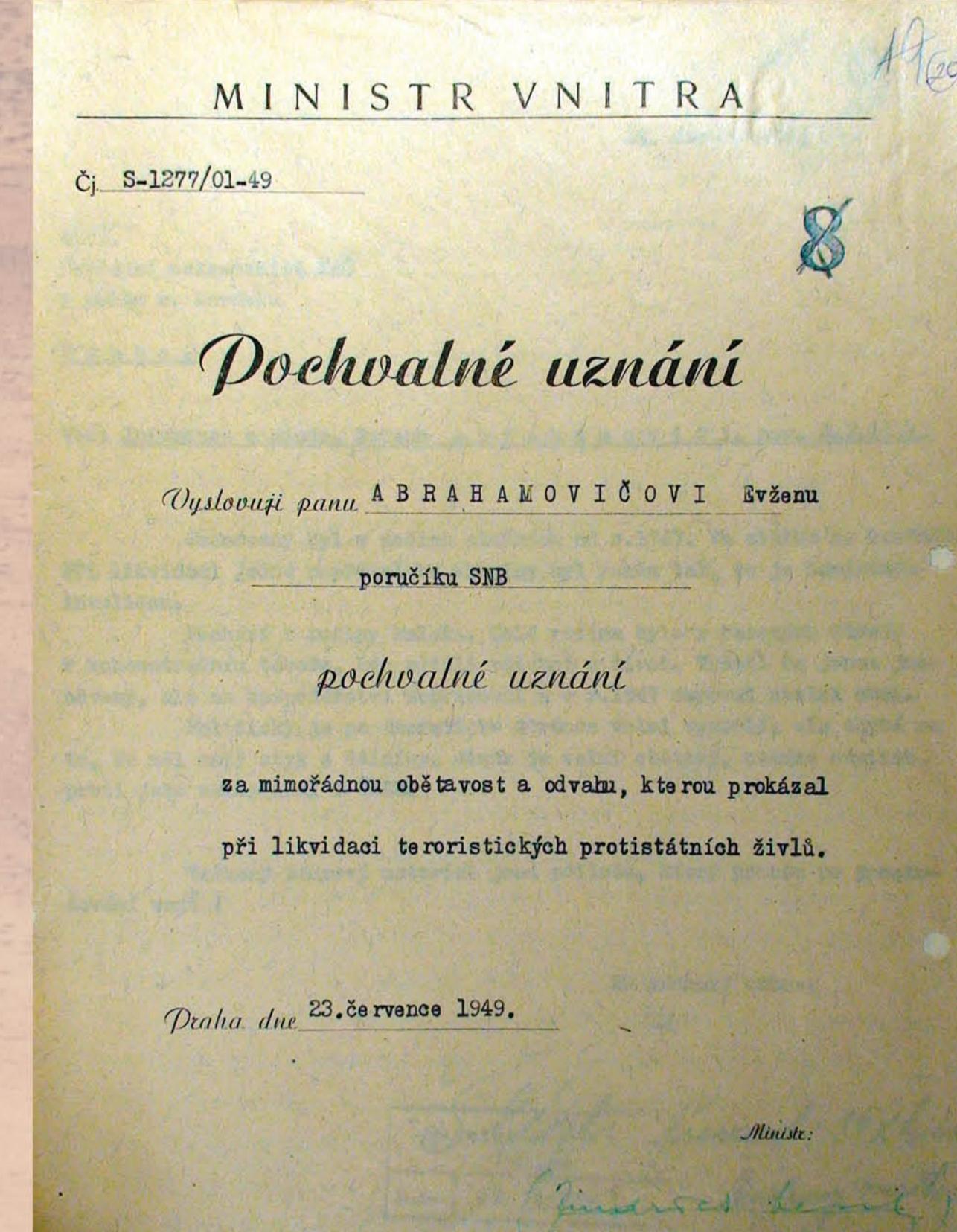

Pochvala pro velitele čety PS Ladislava Effera za účast na „dopadení“ Jiřího Fikrtu v připravené zpravodajské akci s využitím nezákonné metod „Kámen“.

Varování pro současné i budoucí generace

Od dubna 1948 do konce roku 1951 byly akce „Kámen“ organizovány průběžně na několika místech v oblasti česko-bavorských hranic. Předem vybrané oběti neměly téměř žádnou šanci pozadí a záměr chystané provokace prohlédnout.

Akce „Kámen“ však nebyla jen nástrojem, jak zachytit útek obyvatel. Byla jednou z nejodpornějších a také bohužel nejúspěšnějších zpravodajských metod minulého století. Významnou měrou přispěla k boji proti skutečným i vymyšleným odpůrcům komunistického režimu, pomáhala vytvářet atmosféru strachu, což bylo nezbytné pro udržení totalitní moci.

Tichý keř

Jsem tichý keř na osamělé mezi,
jíž nikdo neprojeď, když už je po sklizni.
V tom lidském strništi, vyschlém do suchopáru
skřívánčí popěvek už pro mne nevyzní...

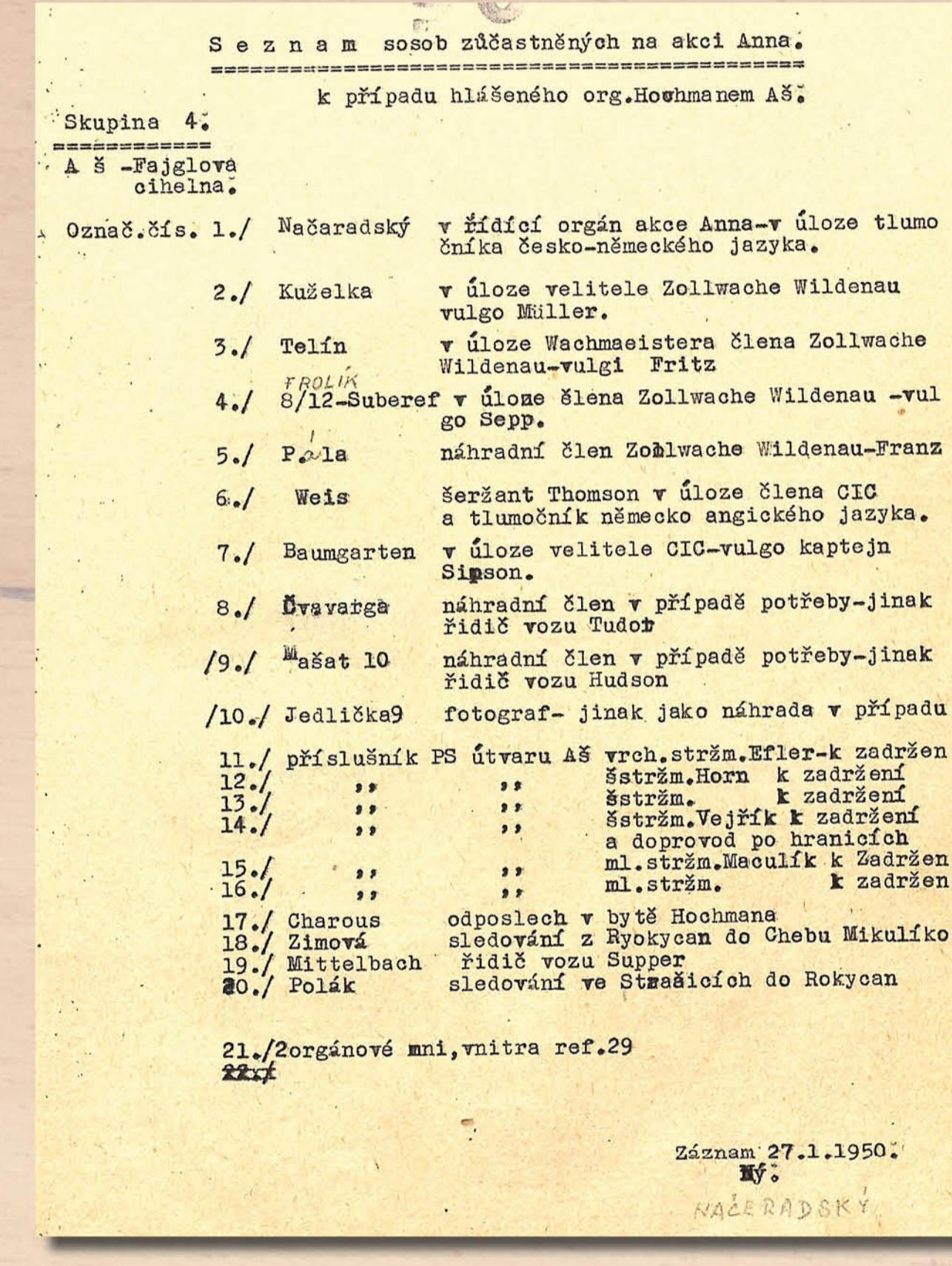
Rozkvetlé haluze se kdysi rozpínaly
a úsměv kdekomu do klína květa třás'.
V materi poduše i sny zde usínaly.
Teď nic už nepřijde. Jen neúprosný mráz.

Jeden pták zbloudilý na pozdní cestě k jihu
v haluze rozpjaté si roztržitě sed',
falešně zapípal a tuše žítí tíhu
zas k pouti bez cíle svá křídla plaše zved'...

Haluze orvané mi ještě zutínejte,
jimi si podpalte svůj pýr, jenž v bouři zvlh'.
Dým vraždu zahalí, sny, které umírají,
do ledových a rozmokvaných mlh.

Jsem tichý keř. A jak když tisknu ženu,
jíž poslední bych polibek chtěl dát,
zkřehlou zem vlasti stisknu do kořenů
pro nové jaro, než vstanu bojovat...

Emanuel Valenta, nepublikovaná báseň „Tichý keř“ napsaná pod pseudonymem
Viktor Ocel, Plzeň 21. května 1953

Spravedlnost zmizela v nedohlednu

Aktéři zločinů akce „Kámen“ zůstali nepotrestáni. Teprve až v roce 2011 bylo podáno trestní oznámení na Emila Orovana a Evžena Abrahamoviče. Pro nedostatek důkazů však bylo pozastaveno. Po jeho obnovení Abrahamovič ve věku 93 let umírá. Orován zmizel beze stopy. V letech 2016 až 2018 podala badatelka Václava Jandečková další trestní oznámení. Ukázalo se však, že všichni nově odhalení aktéři zemřeli.

Výsledky studia akce „Kámen“ podložené vlastním několikaletým a velmi náročným výzkumem nejsou tečkou za dosavadní badatelskou činností. Zdaleka totiž nepředstavují konečný výčet obětí ani pachatelů. Jsou jen dalším impulzem a důkazem, že důkladné pátrání má smysl.

Během čtyř let rané doby komunismu se přísně utajovaná a nezákoná metoda „Kámen“ pro své rozšíření, rozmanitost účelu použití a různě tragické důsledky proměnila ze systémového opatření bezpečnostního aparátu v ostudný fenomén našich dějin. Měla by být i nadále zkoumána a jako varování uvedena do co nejvíce povědomí současných i budoucích generací. Nechť se tedy i tato putovní výstava stane pokračováním ve společné cestě po stopách akcí „Kámen“ nejen v Českém lese, ale i na Šumavě a v Ústeckém a Jihočeském kraji.

Hranicní přechod Všeruby-Neuaign/Eschlkam před rokem 1990 (pohledem z německé strany na Všeruby) zcela zarostlý trávou, stromy a keři – dnes tudy vede pohodlná asfaltová silnice.

Akci „Kámen“ připomínají naučné tabule, knihy, pamětní deska i divadelní představení

Hráz Myslivského rybníka u Všerub na Domažlicku, 21. dubna 2018

Naučná tabule u silnice vedoucí ze Všerub na skutečnou státní hranici do Německa

Dresdner Bürger*innen gesucht
Uraufführung 20.10.2018 • Kleines
OPERATION KÁMEN
von Florian Fischer
eine Koproduktion mit dem Archa

FALEŠNÉ HRANICE. Akce „KÁMEN“

Oběti a strůjci nejutajovanějších zločinů StB 1948–1951

Výstavu připravila: Společnost pro výzkum zločinů komunismu z. s.

Autorka výstavy a copyright: Václava Jandečková, 2018

Grafické práce a tisk: CZECH Artists Management International spol. s r. o.

Překlad do německého jazyka: Mgr. Pavel Váňa, Ph.D.

Scénická hudba: Richard Ulrych

Archivní zdroje:

Archiv bezpečnostních složek v Praze, Free Czechoslovak Air Force Association Ltd., Národní archiv, Ministerstvo zahraničních věcí

Soukromé archivní materiály:

Václavy Jandečkové, Hanse Beera, Waltera Birge, Zdeňka Buchtele, Jaroslava Čvančary, Ivy Hauptfleischové, Freddy Holding, Jana Holešovského, Vladimíra Hrubého, Bohuslava Hubálka, Josefa Janouška, Bryana Jennera, Hynka Jurmana, Miroslava Kasáčka, Zdeňka Klímy, Lukáše Kopeckého, Stanislava Lišky, Igora Lukeše, Františka Martinů, Bohumila Mikeše, Jindřicha Maříka, Jana Minaříka, Vladimíra Minaříka, Karla Procházky, Zdeňka Procházky, Jana Prošvice, Adolfa Rázka, Haymo Richtera, Mirko Šikoly, Václava Šnайдra, Jana Šupa, Oty Tulačky, Emanuela Valenty, Karla Zavadila

Tato výstava je zpracována z rozhovorů s pamětníky a vychází z literatury autorky Václavy Jandečkové s odkazy na další a podrobněji popsané zdroje:

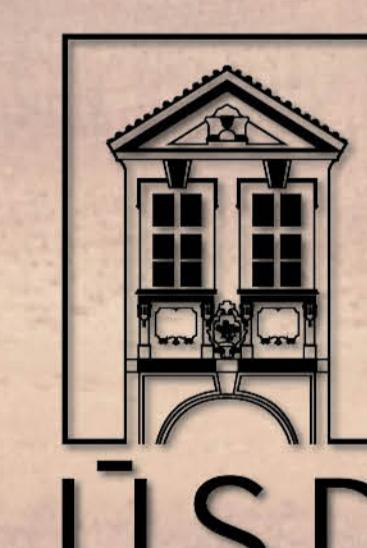
KÁMEN. Svědectví hlavního aktéra akce „Falešné hranice“ u Všerub na Domažlicku. Nakladatelství Českého lesa, 2013

Falešné hranice. Akce „Kámen“. Oběti a strůjci nejutajovanějších zločinů StB 1948–1951. Argo, 2018

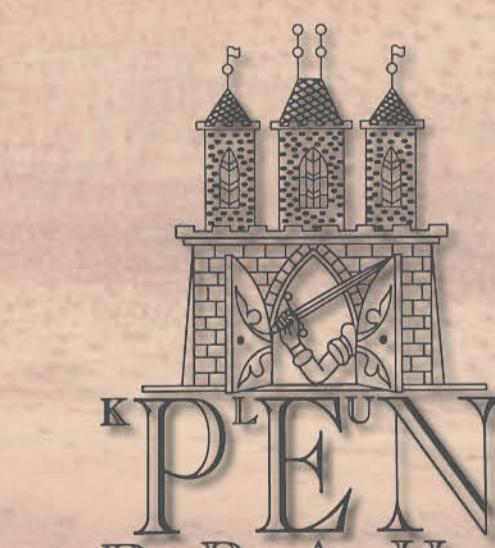
Tři muži proti totalitě. Odbojář Ota Tulačka, pilot RAF Josef Hýbler a americký diplomat Walter Birge v boji s StB. Nakladatelství Českého lesa, 2014

MINISTERSTVO
KULTURY

ÚSD

PEN
PRAHA

Společnost pro výzkum zločinů komunismu z.s.

CzAMI
Czech Artists
Management
International

Tato putovní výstava vznikla za podpory Plzeňského kraje, města Kdyně, města Klatovy, městysu Všeruby, obce Tři Sekery a soukromých dárčů.

Udělené záštity:

Ministerstvo kultury České republiky

Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky, v. v. i.

České centrum Mezinárodního PEN klubu

PLZEŇSKÝ KRAJ

KLATOVY

